

Ελληνική Δημοκρατία
Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης

εκδδα

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΚΕ΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ
ΣΕΙΡΑ ΤΕΛΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

ΤΙΤΛΟΣ

**Ο Ρόλος της Καλής Νομοθέτησης στον Σχεδιασμό και την
Εφαρμογή Δημόσιων Πολιτικών**

ΤΜΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Επιβλέπων:

Δρ. Σπυρίδων Παρούτης

Σπουδαστής:

Θωμάς Ζαχαράκης

ΑΘΗΝΑ –2018

Ο Ρόλος της Καλής Νομοθέτησης στον Σχεδιασμό και την
Εφαρμογή Δημόσιων Πολιτικών

Θωμάς Ζαχαράκης

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ – 2018

ΕΣΔΔΑ, Ζαχαράκης Θωμάς, ©, 2018 –

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος

Δήλωση

«Δηλώνω ρητά ότι, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν παραβιάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής.»

Αθήνα, 12/ 12/2017

Θωμάς Ζαχαράκης

Υπογραφή

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η αναζήτηση και ανάλυση του ρόλου της καλής νομοθέτησης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δημοσίων πολιτικών τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο αλλά ιδίως στο ελληνικό. Αρχικά προσδιορίζεται ο ρόλος της καλής νομοθέτησης ως ευρύτερης προσέγγισης της ρυθμιστικής διακυβέρνησης που απαντά στα προβλήματα της πολυνομίας, της κακονομίας και των γραφειοκρατικών στρεβλώσεων

Ειδικότερα γίνεται εξέταση των πολιτικών της καλής νομοθέτησης που εφαρμόστηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε κεντρικό επίπεδο και προώθησαν την άσκηση της ρυθμιστικής πολιτικής. Στην συνέχεια γίνεται μελέτη της πορείας της καλής νομοθέτησης σε επιμέρους κράτη μέλη του ΟΟΣΑ και των καλών πρακτικών που αναδείχθηκαν από τις δράσεις αυτές, καθώς και συγκριτική ανάλυση των επιδόσεων τους.

Παρουσιάζεται η πορεία υιοθέτησης των αρχών της καλής νομοθέτησης στην ελληνική έννομη τάξη, και των διαθέσιμων εργαλείων και δομών που υπάρχουν για την εφαρμογή της. Στη συνέχεια γίνεται ανάλυση των σχετικών δομών. Στην εργασία με την μελέτη πρωτογενούς υλικού της ελληνικής νομοθεσίας γίνεται αποτίμηση του τρόπου εφαρμογής της καλής νομοθέτησης στην Ελλάδα. Τέλος προκύπτουν συμπεράσματα για την εφαρμογή της καλής νομοθέτησης και κατατίθενται προτάσεις για θεσμικές τροποποιήσεις προκειμένου να καταστεί πιο αποδοτική η πολιτική της καλής νομοθέτησης.

Λέξεις - κλειδιά: καλή νομοθέτηση, πολυνομία, κακονομία, καλή διακυβέρνηση, κωδικοποίηση, έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρυθμίσεων, δημόσια διαβούλευση, εκ των υστέρων αξιολόγηση

Abstract

The purpose of this paper is to seek and analyze the role of better regulation in the design and implementation of public policies both at European level and especially in the Greek. Initially, the role of better regulation is defined, as a wider approach to regulatory governance that responds to the problems of normative flow, miscarried legislation and bureaucratic distortions

In particular, the paper examines the policies of better regulation implemented at the central level in the European Union and promoted the pursuit of regulatory policy. Thereafter, the process of better regulation in individual OECD Member States and the good practices emerging from these actions, as well as a comparative analysis of their performance, are examined.

The process of adopting the principles of better regulation in the Greek legal order and the available tools and structures for its implementation are presented. Then the relevant structures are analyzed. In the paper with the primary study of the Greek legislation we assess the way in which better regulation is implemented in Greece. Finally, conclusions are drawn on the implementation of better regulation and proposals for institutional changes are made to make policy of good regulation more efficient.

Key words: better regulation, normative flow, miscarried legislation, good governance, codification, regulatory impact analysis, consultation, public consultation, ex-post evaluation

Πρόλογος

Με την παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια να μελετηθεί ο ρόλος της καλής νομοθέτησης ως παράγοντα που συνέβαλε στην οργάνωση και την εφαρμογή δημόσιων πολιτικών σε διεθνές επίπεδο αλλά κυρίως στην ελληνική περίπτωση. Με την ολοκλήρωση αυτής της εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν στην δημιουργία της, ιδιαίτερος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Δρ. Σπύρο Παρούτη, τον επιβλέποντα εκπαιδευτή μου, για την σημαντική καθοδήγηση του και την καθοριστική συνδρομή του στην εκπόνηση της εργασίας, αλλά και για το γεγονός ότι με έφερε σε επαφή με τον αντικείμενο της καλής νομοθέτησης.

Πίνακας Συντμήσεων και Συντομογραφιών

ΑΣΡ	Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων
ΓΓΚ	Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης
ΓΓΣ	Γενική Γραμματεία Συντονισμού
ΓΚΝ	Γραφείο Καλής Νομοθέτησης
ΓΛΚ	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
ΓΝΠ	Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Δ.Δ.Α.	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
Κ.Ε.Κ.	Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν.	Νόμος
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΟΚΕ	Οικονομική & Κοινωνική Επιτροπή
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
ΣτΠ	Συνήγορος του Πολίτη
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

Πινάκας Περιεχομένων

Περίληψη	3
Πρόλογος	5
Πίνακας Συντομογραφιών	6
Εισαγωγή	9
Κεφαλαίο 1: Καλή Νομοθέτηση	10
1.1 Κακονομία & Πολυνομία.....	10
1.2 Καλή Διακυβέρνηση.....	12
1.3 Έννοια Καλής Νομοθέτησης-Ιστορία.....	14
Κεφαλαίο 2: Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για την Καλή Νομοθέτηση	16
2.1 Έκθεση Mandelkern.....	17
2.2 Έξυπνη Νομοθέτηση.....	18
2.3 Διοργανική Συμφωνία για την Βελτίωση του Νομοθετικού Έργου.....	19
2.4 Η Πλατοφόρμα Refit.....	20
2.5 Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου.....	21
Κεφαλαίο 3: Διεθνείς Πρακτικές Εφαρμογές Καλής Διακυβέρνησης	22
3.1 Αυστραλία.....	22
3.2 Ηνωμένες Πολιτείες.....	23
3.3 Ηνωμένο Βασίλειο.....	24
3.4 Ολλανδία.....	25
3.5 Φινλανδία.....	27
3.6 Σουηδία.....	27
3.7 Γαλλία.....	28
3.8 Γερμανία.....	29
3.9 Εσθονία.....	29
Κεφαλαίο 4: Η Ελληνική Περίπτωση	34
4.1 Η Πορεία της Καλής Νομοθέτησης.....	34
4.2 Νόμος 4048.....	36
4.3 Εργαλεία Καλής Νομοθέτησης.....	37
4.4 Λευκή Βίβλος.....	41
4.5 Εθνική Στρατηγική για την Διοικητική Μεταρρύθμιση.....	41
4.6 Ενσωμάτωση Κοινοτικού Δικαίου.....	42
Κεφαλαίο 5: Συπεράσματα	50

5.1Επιδόσεις της Ελλάδας στην Καλή Νομοθέτηση	50
5.2Συμπεράσματα-Αποτιμηση.....	52
5.3Προτάσεις	58
Βιβλιογραφία.....	65
Παραρτήματα.....	73

Εισαγωγή

Κατεξοχήν κριτήριο που προσδιορίζει την ποιότητα και την φύση της σύγχρονης δημοκρατίας είναι η έννομη τάξη που την πλαισιώνει και το νομοθετικό σύστημα που την παράγει. Ειδικότερα στην διαδικασία της νομοθέτησης αναδεικνύεται η διάχυση της ευθύνης αλλά και η κοινωνική νομιμοποίηση που απολαμβάνει η νομοθετική παραγωγή. Επιπλέον στις μέρες μας συνδέεται τόσο με την επίτευξη πολιτικών τόνωσης της οικονομικής ανάπτυξης αλλά και με την δυναμική συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων που επιδιώκουν να καθορίζουν και να προωθούν την κανονιστική τους ατζέντα. Η διαδικασία της νομοθέτησης καθίσταται συνεπώς, βασικό ζήτημα του τρόπου διαχείρισης των δημοσίων πραγμάτων και πεδίο ανάπτυξης νέων πολιτικών. Η ορθή λειτουργία του κράτους, η οριοθέτηση της σχέσης με τον πολίτη αλλά και με τον υπερεθνικό χώρο συνδέεται με την νομοθέτηση. Η πρόκληση συνεπώς δημιουργίας δομών ποιοτικής νομοθέτησης αποτελεί όρο για την λειτουργία του δημοκρατικού θεσμικού συστήματος.

Η καλή νομοθέτηση προέκυψε ως μια εξελικτική διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης της νομοθετικής διαδικασίας στο πλαίσιο της ρυθμιστικής διακυβέρνησης. Η εργασία επιχειρεί να μελετήσει τον τρόπο που αρθρώνεται η πολιτική της καλής νομοθέτησης σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο με όργανο τα μέσα οργάνωσης και εφαρμογής της. Και να διερευνήσει την αντίστοιχη ελληνική προσπάθεια να εφαρμόσει τις αρχές της καλής νομοθέτησης, καθώς και τον ρόλο που αυτή διαδραματίζει στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δημοσίων πολιτικών. Ειδικότερα να διερευνήσει το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο, τα εργαλεία εφαρμογής της καλής νομοθέτησης και τρόπο που αυτά εφαρμόζονται. Η μεθοδολογία υλοποίησής της εργασίας είχε βασικό εργαλείο την βασίστηκε σε επισκόπηση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας, την έρευνα στο διαδίκτυο, και την μελέτη του πρωτογενούς υλικού που αφορά την ελληνική νομοθετική παραγωγή.

1.Καλή Νομοθέτηση

1.1 Κακονομία και Πολυνομία

Προκειμένου να εξεταστεί το ζήτημα της Καλής Νομοθέτησης ως τρόπου άσκησης και εφαρμογής δημοσίων πολιτικών χρήσιμο θα ήταν να παρακολουθήσουμε τις συνθήκες εκείνες που κατέστησαν αναγκαία την εφαρμογή των συγκεκριμένων πολιτικών. Η κακονομία και η πολυνομία αποτελούν τις αιτίες που καθιστούν απαραίτητη την υλοποίηση των πολιτικών της καλής νομοθέτησης, η οποία καλείται να θέσει σε νέο πεδίο το ζήτημα των προβλημάτων, των κανονιστικών ρυθμίσεων. Η Πολυνομία στην Ελλάδα εντοπίζεται σε αίτια που έχουν με δομικούς παράγοντες της ίδιας της συγκρότησης του ελληνικού κράτους. Αρχικά κοινωνικοπολιτικά αίτια που έχουν να κάνουν με την διαχρονική παρουσία ενός ισχυρού πελατειακού συστήματος που τακτικά υπόκειται στην χειραγώγηση από πιέσεις ομάδων και συμφερόντων με στόχο την προνομιακή τους μεταχείριση από τους κυβερνώντες και την δημιουργία ενός ευνοϊκού νομικού πλαισίου που θα τις προστατεύει δημιουργήσε συχνά την ανάγκη ψηφίσης πολλών νομών. Παράλληλα οι δεδομένες ιστορικές συνθήκες του ελληνικού κράτους με την συχνή πολιτική πόλωση, την αδυναμία συμφωνίας στις νομοθετικές ρυθμίσεις από τις αντιπολιτεύσεις, αλλά και τους εσωτερικούς πολιτικούς ανταγωνισμούς μεταξύ των προσώπων που ασκούν την σχετική αρμοδιότητα έδωσε το πεδίο για την δημιουργίας μιας πληθώρας διατάξεων συχνά δίχως να καλύπτουν κάποια ουσιαστική ανάγκη. Επιπλέον, η κομματική πόλωση και το πελατειακό σύστημα δεν βοήθησαν στην δημιουργία μια ισχυρής και αμερόληπτης δημόσιας διοίκησης τέτοιας ώστε να αποτελέσει ανάχωμα του πλεονασμού ρυθμιστικής παραγωγής. (Σωτηρόπουλος Δ., 2016 : 3-10) Περαιτέρω δε, η πολυνομία τροφοδοτήθηκε από τον ίδιο τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα του ελληνικού κράτους που δεν απέδωσε σημαντικές αρμοδιότητες στις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις να αναπτύξουν αυτόνομα κανονιστικά πλαίσια ενώ ταυτόχρονα η κατάσταση επιτείνονταν από τον όγκο του κράτους που υπαγόρευε την ανάγκη νομοθέτησης σε ευρύτατους τομείς της δημόσιας ζωής. Επιπλέον νόμοι προέκυψαν ως αναγκαιότητα της παρουσίας της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και για την εξυπηρέτηση του σκοπού της ενσωμάτωσης του κοινοτικού δικαίου. Ακόμη το ίδιο το σύνταγμα προβλέπει πολλές μορφές για άσκηση νομοθετικής παραγωγής, εκτός των από την βουλή ψηφισμένων νομοσχεδίων, όπως η δυνατότητα της κυβέρνησης να εκδίδει πράξεις νομοθετικού

περιεχομένου, αλλά παρέχει και στην ίδια την διοίκηση την δυνατότητα της έκδοσης κανονιστικών πράξεων. Υφίσταται έτσι ένας μεγάλος αριθμός ρυθμίσεων που παράλληλα όμως συνδέεται και με την ποιοτική τους δομή. Έτσι προκύπτει ένα σχήμα που ουσιαστικά το φαινόμενο της πολυνομίας τροφοδοτεί και συνυπάρχει με την κακονομία. Οι συχνά αλληλοαναιρούμενες διατάξεις, οι μεγάλες και σύνθετες ρυθμίσεις και η συχνά δύσκολη γλώσσα σε συνδυασμό, με τη περιπλεγμένη θεματολογία των διατάξεων δημιουργεί τις συνθήκες την κακονομίας. (Σωτηρόπουλος Δ., 2016: 5-8). Οι παράγοντες αυτοί υποβαθμίζουν την ποιότητα των νόμων και το επιθυμητό αποτέλεσμα τους. Ταυτόχρονα ωστόσο, λόγω ακριβώς της χαμηλής ποιότητας της νομοθεσίας εκκινεί διαδικασία για νέα ρύθμιση που θα επιλύει τα προηγούμενα προβλήματα. Προκύπτει έτσι ένας κύκλος που το ένα φαινόμενο ουσιαστικά συνδέεται με την ανάπτυξη του αλλού. Τελευταίος κρίκος, στην αλυσίδα των προβλημάτων που δημιουργούνται είναι το ζήτημα της διαχείρισης τους, από την δημόσια διοίκηση που καλείται να υλοποιήσει την άσκηση της μεγάλης και σύνθετης νομοθετικής παραγωγής με αποτελέσματα αφενός την δυσχέρεια επιτέλεσης των καθηκόντων της και αφετέρου την τόνωση της γραφειοκρατικής της δομής. Η κακονομία και η πολυνομία που συνδέονται αναπόφευκτα η μια με την άλλη ως πλευρές της κακής νομοθέτησης, εμποδίζουν την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των ρυθμίσεων από την διοίκηση και την δικαιοσύνη και παράλληλα εκτρέφουν τον νομικισμό και τη διαφθορά.(Μακρυδημήτρης Α. 2011:163). Για την εικόνα αυτή ωστόσο ευθύνεται και η ίδια η διαδικασία παραγωγής των ρυθμιστικών πράξεων που λόγω της περιορισμένης λογοδοσίας των ιθυνόντων που υπάρχει, δημιουργεί μια ευρύτερη απονομιμοποίηση του ρυθμιστικού έργου που κυριαρχεί στην κοινωνική συνείδηση. (Μακρυδημήτρης Α. – Μιχαλόπουλος Ν., 2000 : 98-110). Επιπλέον ο ρυθμιστικός όγκος που προέκυψε τα προηγούμενα χρόνια έχει σημαντικές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία του κράτους και συνδέεται με σημαντικές καθυστερήσεις στην άσκηση των καθηκόντων των υπηρεσιών αλλά τροφοδοτεί και την ανάσχεση της οικονομικής ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας. (Καρκατσούλης Π. 2011 :85). Η συνεπαγόμενη αύξηση της γραφειοκρατικής επιβάρυνσης λόγω της πολυνομίας-κακονομίας δεν επιτρέπει την ανάπτυξη της εγχώριας επιχειρηματικότητας ενώ παράλληλα υπονομεύει την αξιοπιστία της ίδιας της δημοκρατίας. Η προσπάθεια θεσμοθέτησης και υλοποίησης των αρχών της καλής νομοθέτησης συνιστούν τρόπο αντιμετώπισης του σύνθετου φαινομένου της κακής νομοθέτησης.

1.2 Καλή Διακυβέρνηση

Η έννοια της καλής νομοθέτησης είναι συνυφασμένη ουσιαστικά με την ίδια την πορεία της νομοθέτησης ιστορικά. Από την υιοθέτηση των πρώτων νόμων προκύπτει η προσπάθεια για την βελτίωση της νομοθεσίας. Στην αρχαία ελληνική δημοκρατία, η διαδικασία αυτή συνδέθηκε με την άμεση δημοκρατία και την θέσπιση νόμων, μέσω ανοικτών δημοκρατικών διαδικασιών με συμμετοχή και πλήρη ενημέρωση όλων των πολιτών που ουσιαστικά αντικατέστησε τον παλαιότερο τρόπο της εκ των άνω νομοθεσίας. Επιπλέον το ρωμαϊκό δίκαιο που αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη της νομοθετικής ιστορίας στην μακρά πορεία του, ενείχε την διαρκή προσπάθεια για καλυτέρευση της νομοθεσίας ενώ και οι βυζαντινοί κώδικες διακρίνονται ως μια εξέλιξη της ανάγκης για βελτίωση της νομοθεσίας. Συχνά μάλιστα ακόμη και τότε γίνονταν προσπάθεια κωδικοποίησης, βελτίωσης της νομοθεσίας και κατάργησης παλιότερων νομοθετημάτων (Στεφοπούλου Ε., 2013).

Στην σύγχρονη εποχή η έννοια της καλής νομοθέτησης συνδέεται με την υιοθέτηση δημόσιων πολιτικών που με ενάργεια επιχειρηματολογεί και υποστηρίζει την ασκούμενη πολιτική και δεν επιβάλλεται, διαθέτει τα μέσα άσκησης της, περιέχει την δυνατότητα για την διαρκή προσαρμογή, και μπορεί να αξιολογείται ώστε να μετρούνται οι συνέπειες της. Έτσι προκύπτει ότι ουσιαστικά η καλή νομοθέτηση συνδέεται με την έννοια της καλής διακυβέρνησης της οποίας προϋπόθεση αποτελεί. Η καλή διακυβέρνηση οφείλει να διακρίνεται από την διαρκή προσπάθεια για συμμετοχή των πολιτών να διαθέτει την ευρεία συναίνεση τους να διακρίνεται επίσης από διαφάνεια και λογοδοσία των οργάνων της πολιτείας, να διαθέτει αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των στόχων που θέτει και να προωθεί το κράτος δικαίου. (UNESCAP, 2009). Οι αρχές της καλής διακυβέρνησης συνίστανται στην :

Ανοικτότητα. Τα κρατικά όργανα πρέπει να εργάζονται με τον πλέον ανοικτό τρόπο, τα ζητήματα που τίθενται στο δημόσιο και να διαχειρίζονται με δημοσιότητα τα δεδομένα. Πρέπει να χρησιμοποιούν γλώσσα προσιτή και κατανοητή για το ευρύ κοινό.

Συμμετοχή. Η ποιότητα, η συνάφεια και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών εξαρτώνται από την εξασφάλιση ευρείας συμμετοχής σε όλον τον πολιτικό κύκλο από τη σχεδίαση έως την υλοποίηση της.

Λογοδοσία. Οι ρόλοι στις νομοθετικές και εκτελεστικές διαδικασίες πρέπει να είναι σαφέστεροι και ξεκάθαροι. Κάθε θεσμικό όργανο πρέπει να εξηγήσει και να αναλάβει την ευθύνη για το τι κάνει .

Αποτελεσματικότητα. Οι πολιτικές πρέπει να είναι αποτελεσματικές αποδοτικές και έγκαιρες, παρέχοντας αυτό που απαιτείται με βάση σαφείς στόχους, αξιολόγηση των μελλοντικών επιπτώσεων και των εμπειριών ώστε να καταστούν επιπλέον χρήσιμες για μελλοντικές δημόσιες πολιτικές.

Συνάφεια. Οι πολιτικές πρέπει να είναι συνεκτικές και εύκολα κατανοητές. Η συνοχή απαιτεί πολιτική ηγεσία και ισχυρή ευθύνη εκ μέρους των θεσμικών οργάνων για τη διασφάλιση μιας συνεκτικής προσέγγισης εντός ενός πολύπλοκου και σύνθετου οργανωτικού συστήματος(Commission of the European Communities,2001).

Ωστόσο η καλή διακυβέρνηση σε μια ευνοούμενη δημοκρατική πολιτεία δεν μπορεί, παρά αναπόσπαστα να συνδέεται με την διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου. Η προσπάθεια μεταρρύθμισης της κοινωνίας και των δημοσίων δομών που ασφαλώς είναι ταυτόσημη με την παράλληλη ύπαρξη της καλής διακυβέρνησης συνδέεται και περνάει απαραίτητα από την προηγούμενη ύπαρξη ενός ικανού ρυθμιστικού συστήματος που θα μπορεί να δημιουργεί το πλαίσιο ανάπτυξης ανάλογων προσπαθειών.. Ως συνέπεια, η στροφή στην ποιότητα σε ποικίλους τομείς και όψεις της κοινωνικής ζωής συνιστά κυρίαρχη πρόκληση της διακυβέρνησης στην εποχή μας. (Μέργος Γ. & Μακρυδημήτρης Α.,2012 :243). Ολοένα και περισσότερο τα ζητήματα της διακυβέρνησης αποκτούν έναν περισσότερο κανονιστικό και ρυθμιστικό χαρακτήρα. Με τη λεγόμενη **ρυθμιστική διακυβέρνηση** να εμφανίζεται πλέον ως συνθήκη της αποτελεσματικότητας της δράσης της δημόσιας διοίκησης αλλά και της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών από πλευρές της δημόσιας εξουσίας. (Μακρυδημήτρης Α, 2011 :166) Ρυθμιστική διακυβέρνηση είναι η διαδικασία συντονισμού των δράσεων καλής νομοθέτησης, στις οποίες περιλαμβάνονται ο ρυθμιστικός προγραμματισμός και η τήρηση των αρχών αυτής κατά τη σύνταξη, τη θέσπιση και την εφαρμογή των ρυθμίσεων, καθώς και η λήψη μέτρων πολιτικής για την προώθησή τους. (Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, 2013). Η καλή νομοθέτηση συνεπώς είναι συμπληρωματική έννοια στις καλής διακυβέρνησης καθώς η μία προϋποθέτει και ενισχύει την ύπαρξη και την λειτουργία της άλλης αρχής. Εξάλλου και ο ίδιος ο νόμος 4048/2012 ορίζει την βελτίωση της ρυθμιστικής διακυβέρνησης ως τήρηση την τήρηση των αρχών και την εφαρμογή των μέσω της καλής νομοθέτησης. (4048/2012, αρ.1).

1.3 Έννοια της Καλής Νομοθέτησης-Ιστορία

Η προσπάθεια για διαρκή εκσυγχρονισμό και προσαρμογή των ρυθμιστικών πολιτικών του κράτους στην σύγχρονή εποχή συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με την ανάδυση των προβλημάτων της δεκαετίας του 1970 και των ραγδαίων αλλαγών που προέκυψαν στην συνέχεια. Όπως της διεθνοποίησης της οικονομίας, της ανάδειξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως σημαντικού πόλου ισχύος, της ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας και της τεχνολογικές επανάστασης που ακολούθησε και έφεραν στο προσκήνιο την αναγκαιότητα για υιοθέτηση πολιτικών που αφενός θα διασφαλίζουν τον δημοκρατικό χαρακτήρα της δημόσιας πολιτικής και αφετέρου θα ικανοποιούν την διαρκή ανάγκη για προσαρμογή στις νέες απαιτητικές συνθήκες που προέκυψαν. Η τάση που αναδύθηκε από αυτό το πλαίσιο ήταν του Κανονιστικού Αποπαρεμβατισμού που προέκυψε από τις παραδοχές ότι : α. η εκνομικευση και η πολυνομία περιορίζουν σημαντικά τις δυνατότητες πληροφόρησης του πολίτη και των επιχειρήσεων ενώ το κόστος της μη πληροφόρησης όπως και της παραπληροφόρησης είναι ιδιαίτερα σημαντικό β. η ύπαρξη πολυνομίας οδηγεί στην αναζήτηση τρόπων παράκαμψης των κανονισμών και στην δημιουργία φαινομένων διαφθοράς. (Καρκατσούλης Π., 2004 :135). Η προσπάθεια Κανονιστικού Αποπαρεμβατισμού επηρέασε όλους τους τομείς της πολιτικής και επέφερε σημαντικές αλλαγές ωστόσο δεν έδινε πειστικές απαντήσεις στα ζητήματα της κοινωνικής πολιτικής που ουσιαστικά την άφηνε εκτός ρυθμίσεων και άρα αποδυνάμωνε την βασική αυτή κρατική λειτουργία.

Η κανονιστική μεταρρύθμιση στην Ε.Ε. βασικά είχε την εντελώς αντίθετη κατεύθυνση αφού ουσιαστικά επρόκειτο για την υιοθέτηση ενός διευρυμένου συστήματος ρυθμίσεων οικονομικού βασικά χαρακτήρα. Έτσι η οικονομική επίδραση των κανονιστικών ρυθμίσεων μπαίνει ως προτεραιότητα της ασκούμενης πολιτικής με παράλληλη προσπάθεια για μείωση της διοικητικής παρέμβασης. Επρόκειτο για μια νέα προσέγγιση που χαρακτηρίστηκε ως Κανονιστική Μεταρρύθμιση και αποτελείται από δράσεις που στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας των ρυθμίσεων και στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των σχετικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων. Άξονας της νέας πολιτικής ήταν και πάλι η επίτευξη οικονομικού χαρακτήρα αποτελεσμάτων που είχαν να κάνουν τόσο με την απελευθέρωση πτυχών της οικονομικής δραστηριότητας εντός της Ένωσης, όσο και με την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και ευελιξίας του επιχειρηματικού χώρου. (Hix S. : 230-272) Στο πλαίσιο αυτό άλλωστε αναδύθηκαν και νέες μορφές άσκησης δημόσιας πολιτικής σε

κάθε ευρωπαϊκή χώρα, οι ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές που στα πεδία των αρμοδιοτήτων τους ανέλαβαν σημαντικούς ρόλους που ανήκαν παραδοσιακά στην κρατική σφαίρα άσκησης εξουσίας.

Ωστόσο τα τελευταία χρόνια έχουμε πλέον της ανάδυση μιας άλλης προσέγγισης που βασικά με ποιοτικά κριτήρια παρεμβαίνει στην υιοθέτηση του ρυθμιστικού πλαισίου τόσο στην φάση της διαδικαστικής θέσπισης του κανονιστικού πεδίου, όσο και στην ίδια την μορφή που αυτό θα λάβει. Μιλάμε ουσιαστικά για μια ποιοτική εμβάθυνση, που με υιοθέτηση εργαλείων και αρχών παρεμβαίνει σε όλη την κανονιστική λειτουργία και συνδέεται με την καλή νομοθέτηση. Εισάγονται σε αυτήν δε, στοιχεία που την συνδέουν με την κοινωνική δικαιοσύνη, την διεύρυνση της δημοκρατικής συμμετοχής, καθώς και με την υιοθέτηση του δικαιωματος.

Η έννοια της καλής νομοθέτησης συνδέεται με της αυτήν της Κανονιστικής Μεταρρύθμισης που αναδύθηκε σημαντικά κατά την δεκαετία του 1990. Ως κανονιστική μεταρρύθμιση μπορούμε να ορίσουμε *«την ρύθμιση που αναφέρεται στο διαφορετικό σύνολο μέσων με τα οποία οι κυβερνήσεις καθορίζουν απαιτήσεις για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Οι κανονισμοί περιλαμβάνουν νόμους, επίσημες και ανεπίσημες εντολές και κανόνες δεοντολογίας που εκδίδονται από όλα τα επίπεδα της κυβέρνησης και κανόνες που εκδίδονται από μη κυβερνητικούς ή ρυθμιστικούς φορείς στους οποίους οι κυβερνήσεις έχουν αναθέσει κανονιστικές εξουσίες».*(OECD, 1997) Είναι φανερό ότι ο ΟΟΣΑ απέδωσε ευθύς εξαρχής μια αρκετά οικονομικοκεντρική θέαση του όρου της κανονιστικής μεταρρύθμισης διέκρινε δε, τριών ειδών ρυθμίσεις τις οικονομικές ρυθμίσεις, που συνδέονται ευθέως με την οικονομική σφαίρα και συνεπάγονται ρυθμιστικό πλαίσιο για την αγορά την ανταγωνιστικότητα και την τεχνολογία, τις κοινωνικές ρυθμίσεις, που συνδέονται με την κοινωνική λειτουργία της δημόσιας σφαίρας και τις διοικητικές ρυθμίσεις, που συνδέονται βασικά με καθεαυτή την κρατική δομή και την λειτουργία της διοίκησης. Ο ΟΟΣΑ επεξεργάστηκε τις καλύτερες πρακτικές των χωρών που εφαρμόζουν προγράμματα κανονιστικής μεταρρύθμισης ή και τμήματα της και στην συνέχεια συμπύκνωσε τι βασικές αρχές και συστάσεις σχετικά με τις κανονιστικές μεταρρυθμίσεις και ουσιαστικά διαμόρφωσε την βάση για την προώθηση της σχετικής πολιτικής. (Καρκατσούλης Π, 2004 :159). Ο ΟΟΣΑ άλλωστε υπήρξε ο οργανισμός που με έμφαση εισάγαγε στο πεδίο της διεθνούς πολιτικής του ζήτημα της κανονιστικής μεταρρύθμισης από το 1995 με την θεσμοθέτηση του σχετικού προγράμματος Regulatory Reform με το οποίο πρότεινε την υιοθέτηση καλών πρακτικών για τα κράτη μέλη του, και δημιούργησε ένα σύστημα μελέτης και παρακολούθησης της ρυθμιστικής πολιτικής, αυτής με τακτικές εκθέσεις

που αφορούν κάθε κράτος αλλά και προτάσεις βελτίωσης και την θεσμοθέτηση εργαλειοθήκης. Ο σκοπός της πολιτικής αυτής είναι η δημιουργία διάχυσης των δράσεων που θα αγγίξουν κάθε τομέα δημόσιας πολιτικής (OECD, 1997).

2.Η Ευρωπαϊκή Πολιτική για την καλή νομοθέτηση

Η Ε.Ε. σταδιακά και εξελικτικά, θεμελίωσε ένα θεσμικό πλαίσιο στο οποίο οργανώθηκε η καλή νομοθέτηση. Σημαντικότερες σχετικές πρωτοβουλίες μπορούμε να εντοπίσουμε ήδη από το 1986 και συγκεκριμένα το **Σύστημα ΒΙΑ**. Στην συνέχεια σημαντική πρωτοβουλία ήταν η υιοθέτηση πρωτοκόλλου στο οποίο αναφέρονταν οι αρχές καλής νομοθέτησης το οποίο συμπεριλήφθηκε στην **Συνθήκη του Amsterdam** του 1995. Παράλληλα στην προώθηση της καλής νομοθέτησης συνέβαλαν τα προγράμματα **SLIM** (Simpler Legislation for the Internal Market-1996), το οποίο συνδέθηκε με την αξιολόγηση των νομοθετικών ρυθμίσεων και πιθανών αναθεωρήσεων τους. Στόχος ήταν διευκόλυνση της δράσης βασικά των επιχειρηματιών μέσω της απλούστευσης της κοινοτικής νομοθεσίας και των διατυπώσεων της. Το επόμενο σημαντικό βήμα ήταν το πρόγραμμα **BEST** (Business Environment Simplification Task Force-1997), το οποίο στόχο είχε την υποβολή προτάσεων για κανονιστικές πράξεις, τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Πρόκειται για ομάδα με σκοπό της επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσω της υπόδειξης κατάλληλων μέτρων προς τα εθνικά και κοινοτικά όργανα την παρακολούθηση της εφαρμογής τους και την λειτουργία μηχανισμών εντοπισμού και διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών. (Καρκατσούλης Π, 2004 :165).

Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι η βασική πολιτική που επέτρεψε την ευρύτερη χρήση και απόδοση σημασίας στην διαδικασία της καλής νομοθέτησης σε διεθνές επίπεδο και ουσιαστικά τροφοδότησε και την σχετική δυναμική της ΕΕ ήταν ασφαλώς η **Έκθεση του ΟΟΣΑ του 1997** (OECD,1997) που κατέστησε το ζήτημα σημαντικό και διαμόρφωσε την βασική πολιτική της καλής χρήσης των κανονιστικών ρυθμίσεων. Οι συγκεκριμένες αρχές αποτέλεσαν την βάση στην οποία αρθρώθηκε στην συνέχεια το σύστημα ποιοτικής αναβάθμισης των νόμων και των ρυθμίσεων διεθνώς.

1)Υιοθέτηση σε πολιτικό επίπεδο ευρέων προγραμμάτων ρυθμιστικής μεταρρύθμισης που καθιστούν σαφή τους στόχους και τα πλαίσια εφαρμογής.

- 2) Επανεξέταση των κανονισμών συστηματικά για να διασφαλίζετε ότι συνεχίζουν να ανταποκρίνονται στον προορισμό τους στόχους αποτελεσματικά.
- 3) Διασφάλιση ότι οι κανονισμοί και οι ρυθμιστικές διαδικασίες είναι διαφανείς, χωρίς διακρίσεις και εφαρμόζονται αποτελεσματικά.
- 4) Αναθεώρηση και ενίσχυση, όπου χρειάζεται, του πεδίου εφαρμογής, της αποτελεσματικότητας και της επιβολής του νόμου ως πολιτική ανταγωνισμού.
- 5) Μεταρρύθμιση των οικονομικών κανονισμών σε όλους τους τομείς για την τόνωση του ανταγωνισμού .
- 6) Εξάλειψη των περιττών κανονιστικών φραγμών στο εμπόριο και τις επενδύσεις μέσω της ενίσχυσης εφαρμογής διεθνών συμφωνιών.
- 7) Προσδιορισμός των σημαντικών δεσμών με άλλους στόχους πολιτικής και ανάπτυξη δράσεων για την επίτευξη αυτών στόχων με τρόπο που να στηρίζει τη μεταρρύθμιση.(OECD, 1997)

Σημαντικό βήμα την ίδια περίοδο ήταν η υιοθέτηση της Συνθήκης της Λισαβόνας και συγκεκριμένα του πρώτου της στόχου¹ που είχε να κάνει με την οικονομία και την κοινωνική της διάσταση . Απότοκός της συνθήκης ήταν η έκδοση της **Λευκής Βίβλου για την Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση** το 2001.(Commission of the European Communities, 2001). Ουσιαστικά η λευκή βίβλος έθεσε το ζήτημα των βασικών αρχών που όφειλε να διέπει η λειτουργία της καλής νομοθέτησης αλλά και της καλής διακυβέρνησης. ενώ παράλληλα έθετε το ζήτημα του δημοκρατικού ελλείμματος στην ΕΕ μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής της διαφάνειας, της λογοδοσίας , της αποτελεσματικότητας και της συνοχής. Ενώ το 2002 με την εισαγωγή του **Προγράμματος Βελτίωσης της Νομοθεσίας** εισήλθαν για πρώτη φορά στο προσκήνιο οι αξιολογήσεις αντίκτυπου και διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς για όλες τις νομοθετικές πρωτοβουλίες της ΕΕ.

2.1 Έκθεση Mandelkern

Κομβικό σημείο στην πορεία της κανονιστικής μεταρρύθμισης αποτέλεσε η **Έκθεση Mandelkern για την Καλή Νομοθέτηση** (Mandelkern, 2001). Στην έκθεση

¹ «καθώς και της επιτάχυνσης της διαδικασίας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων προς όφελος της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της ολοκλήρωσης της ενιαίας αγοράς >>».

εκτός από τον καθορισμό των βασικών αρχών της Καλής Νομοθέτησης υποβλήθηκαν συγκεκριμένες συστάσεις για αναπροσαρμογή του κανονιστικού πλαισίου και της θέσπισης του, ενώ αυτό συνδέθηκε τόσο με την οικονομική ανάπτυξη όσο και με την ανάγκη για ενοποίηση του τρόπου άσκησης της σχετικής διαδικασίας εντός της ένωσης. Η έκθεση διατύπωσε τις βασικές αρχές της καλής νομοθέτησης θέτοντας το προσανατολισμό στον οποίο έπρεπε να κινηθούν τα κράτη μέλη της ένωσης αλλά και το ίδιο το κοινοτικό δίκαιο. Πρόκειται για τις αρχές της :

Αναγκαιότητας, σύμφωνα με την οποία, της τελικής επιλογής για την ρύθμιση οφείλει να γίνεται διεξοδική μελέτη όλων των εναλλακτικών επιλογών προκειμένου να επιλεγεί η απολύτως αναγκαία χρήσιμη και επωφελής.

Αναλογικότητας, μεταξύ στόχων και των τελικών ρυθμίσεων, οφείλει να γίνεται πρώτα εκτενής μελέτη των προβλεπόμενων συνεπειών και να επιλέγονται κατάλληλα αναλογικά μέτρα.

Επικουρικότητας, είναι αναγκαίο η απόφαση για την ρύθμιση να προκύπτει αρχικά τουλάχιστον, σε τοπικό ή και σε εθνικό επίπεδο ώστε κατά το δυνατόν να είναι κοντά στις ανάγκες των πολιτών. Η μεταφορά της αρμοδιότητας σε εθνικό ή και σε ενωσιακό επίπεδο πρέπει να γίνεται όταν αυτό είναι απόλυτα αναγκαίο .

Διαφάνειας, που συνδέεται με την επίτευξη της δημοκρατικής συμμετοχής και της κοινωνικής διαβούλευσης, καθώς και να λειτουργεί στην κατεύθυνση της μείωσης του δημοκρατικού ελλείμματος.

Λογοδοσίας, των αρχών που εκδίδουν τις κανονιστικές ρυθμίσεις καθώς και των οργάνων που έχουν επιφορτιστεί με την επίτευξη των στόχων των ρυθμίσεων.

Προσβασιμότητας, στα ρυθμιστικά έγγραφα από τους πολίτες και συνεπαγόμενες πρακτικές που θα διευκολύνουν την εύκολη πρόσβαση και δημοσιοποίηση των εγγράφων.

Απλότητας, των νομοθετικών κειμένων καθώς αυτά πρέπει να διακρίνονται από εύκολη δυνατότητα κατανόησης από μέρος των πολιτών.(Mandelkern, 2001 :9-11).

2.2 Έξυπνη Νομοθέτηση

Η νέα προσέγγιση και εξελικτική απόρροια της καλής νομοθέτησης είναι η **Έξυπνη Νομοθέτηση** (European Commission, 2010) που ουσιαστικά αποτελεί την συνέχιση της ίδιας πολιτικής από μέρος της ένωσης με εισδοχή όμως και νέων

δεδομένων που την ενισχύουν και την επεκτείνουν.(European Commission 2010). Επρόκειτο για μια πρωτοβουλία της Αγγλίας της Δανίας και της Ολλανδίας αρχικά, που στοχεύει να περιλάβει στη διαδικασία της έξυπνης νομοθέτησης το σύνολο των διαδικασιών που σχετίζονται με την θέσπιση και εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών. Στην έξυπνη νομοθέτηση ακριβώς λόγω της προσπάθειας να περιλάβει το σύνολο των διαδικασιών περιλαμβάνονται όλα τα όργανα της Ένωσης. Στόχος της Έξυπνης Νομοθέτησης είναι η αναβάθμιση της υφιστάμενης νομοθετικής παραγωγής με βασικά εργαλεία την απλότητα της νομοθεσίας και την μείωση του διοικητικού κόστους, καθώς στην κατεύθυνση της διερεύνησης όλων των δυνατών επιλογών προκειμένου να εντοπιστεί η καταλληλότερη νομοθετική πρωτοβουλία. Επιπλέον στόχος, η δυνατότητα της ανοικτότητας σε όλους τους πολίτες. Παράλληλα το 2007 σχηματίστηκε από την ΕΕ η **Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τα Διοικητικά Βάρη** (High Level Group on Administrative Burdens) της οποίας αρμοδιότητα υπήρξε παροχή συμβουλευτικής στα μέλη της ένωσης ώστε να περιοριστεί το διοικητικό κόστος των ρυθμίσεων τόσο κατά την διαδικασία της εναρμόνισης του κοινοτικού δικαίου, όσο και την εφαρμογή των εθνικών ρυθμίσεων. Με τη βοήθεια της Ομάδας Υψηλού Επιπέδου, η Επιτροπή κατόρθωσε να επιτύχει το στόχο της μείωσης των γραφειοκρατικών επιβαρύνσεων για τις επιχειρήσεις κατά 25% σε 13 βασικούς τομείς ενώ μέχρι σήμερα έχουν επιτευχθεί ετήσιες αποταμιεύσεις ύψους 33,4 δισ. Ευρώ υπερκεράζοντας τον στόχο(OECD, 2014).

2.3 Διοργανική Συμφωνία για τη Βελτίωση του Νομοθετικού Έργου

Η διοργανική Συμφωνία του Απριλίου του 2016 συνιστούσε μια συμφωνία με δεσμευτικό χαρακτήρα μεταξύ του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου και εμπεριέχει πρακτικές που θα ωφελήσουν την πρόοδο της νομοθετικής διαδικασίας εντός της ένωσης. Με άξονα βασικές δράσεις που περιγράφονται στην συμφωνία και οι οποίες είναι : η στενή συνεργασία των τριών θεσμών στην νομοθετική διαδικασία της ένωσης, την ενίσχυση του κοινού προγραμματισμού του νομοθετικού έργου, την εισαγωγή εργαλείων βελτίωσης της νομοθετικής διαδικασίας. Με αυτές τις δεσμεύσεις προωθείται η στενότερη συνεργασία και ενίσχυση της δράσης και χρήσης των εργαλείων της καλής νομοθέτησης εντός των ευρωπαϊκών θεσμών. (Εφημερίδα ΕΕ. 12/5/2016).Επίσης σημαντική πρωτοβουλία ήταν και η έκδοση των **Κατευθυντήριων Γραμμών** του 2017 που προσεγγίζουν την

πολιτικής των κανονιστικών ρυθμίσεων, θέτοντας προτάσεις για την διαδικασία βελτίωσης της νομοθετικής διαδικασίας και συγκεκριμένα για τον σχεδιασμό, την εκτίμηση κόστους και την απλοποίηση, την αξιολόγηση των επιπτώσεων και την διαβούλευση ως σημαντικά εργαλεία αναβάθμισης του νομοθετικού έργου. Συμπληρωματικά των κατευθυντήριων γραμμών εκδόθηκε μια αναλυτική εργαλειοθήκη όπου παρουσιάζονται διεξοδικά τα μέσα επίτευξης των κατευθυντηρίων γραμμών με οδηγίες προς τους ειδικούς των νομοθετικών διαδικασιών στην υλοποίηση του έργου της αναβάθμισης της νομοθεσίας (European Commission, 2015).

2.4 Η Πλατφόρμα REFIT

Η πλατφόρμα REFIT συνιστά πρόγραμμα της Ένωσης για την βελτίωση και αναβάθμιση της νομοθεσίας με την χρήση της σχετικής πλατφόρμας, συμβάλει στην προσπάθεια απλοποίησης της νομοθετικής διαδικασίας και στην ποιοτική καλύτερευση της ήδη υπάρχουσας όντας προσανατολισμένο στην κατεύθυνση της επίτευξης των βασικών στόχων της πολιτικής. Εξασφαλίζει ότι η νομοθεσία της ΕΕ βοηθά στην προαγωγή και την ποιοτική αναβάθμιση της ζωής για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και την κοινωνία, με παράλληλη συρρίκνωση του διοικητικού και γραφειοκρατικού κόστους. Ταυτόχρονα προσπαθεί να καταστήσει τη νομοθεσία της ΕΕ απλούστερη και πιο κατανοητή. Πρέπει να επισημανθεί ότι εστιάζει στην ενίσχυση των μικρών επιχειρήσεων, που είναι οι πλέον ευάλωτες από τις πιθανές μεταβολές των κανόνων της ΕΕ και αποτελούν άλλωστε την μεγάλη πλειοψηφία των επιχειρήσεων της Ένωσης. Με την πλατφόρμα που διαθέτει επιτρέπει τη συμμετοχή των εθνικών αρχών, των πολιτών και όλων των ενδιαφερομένων στη διαδικασία βελτίωσης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Όλοι μπορούν να υποβάλλουν προτάσεις για τη μείωση του κανονιστικού και διοικητικού φόρτου του δικαίου της ΕΕ, οι οποίες αναλύονται στη συνέχεια από την πλατφόρμα REFIT και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα REFIT κινείται στην κατεύθυνση της ενίσχυσης και της βελτίωσης της νομοθετικής διαδικασίας, μέσω συγκεκριμένων προτάσεων για την υφιστάμενη νομοθεσία που συνοψίζονται σε συγκεκριμένες δράσεις :

- **Κωδικοποίηση**, όλες οι νομοθετικές τροποποιήσεις που έχουν γίνει κατά καιρούς ενσωματώνονται σε μία ενιαία νέα πράξη, ώστε να περιοριστεί ο όγκος τους και να απλουστευθούν.

- **Αναδιατύπωση**, πρόκειται για κάτι παρόμοιο με την κωδικοποίηση, αλλά στην περίπτωση αυτή ο νόμος τροποποιείται παράλληλα με την ενσωμάτωση των προηγούμενων τροπολογιών σε ένα ενοποιημένο κείμενο.
- **Κατάργηση**, περιττοί και άχρηστοι νόμοι αποσύρονται.
- **Ρήτρες επανεξέτασης/λήξης**, οι νόμοι επανεξετάζονται ή αποσύρονται αυτόματα μετά από μια ορισμένη χρονική περίοδο.
- **Αναθεώρηση**, οι νόμοι τροποποιούνται ώστε να παραμένουν επίκαιροι.
- **Οδηγίες**, αντικαθίστανται με κανονισμούς, ούτως ώστε όλοι οι πολίτες της ΕΕ να υπόκεινται στους ίδιους κανόνες και οι εθνικές κυβερνήσεις να μην μπορούν να προσθέτουν επιπλέον απαιτήσεις.
- **Νομοσχέδια αποσύρονται**, εάν καταστούν άνευ αντικειμένου λόγω των επιστημονικών ή τεχνικών εξελίξεων ή δεν συνάδουν πλέον με τις νέες πολιτικές.
- **Νομικά δεσμευτική νομοθεσία**, αντικαθίσταται από λιγότερο επαχθείς εναλλακτικές λύσεις, όπως εθελοντικές συμφωνίες (REFIT).

Το πρόγραμμα REFIT συνιστά ένα πρωτότυπο αλλά άκρως επικοινωνιακό τρόπο βελτίωσης της νομοθεσίας όπου με άμεσο και απλό τρόπο προωθείται η επιλογή μελέτη και αναβάθμιση της νομοθεσίας ενώ παράλληλα ενισχύεται η συμμετοχή των πολιτών στην όλη διαδικασία. Έχει την δυνατότητα να διατυπώνει γνωμοδοτήσεις και να εκφράζει συστάσεις μεταφέροντας ουσιαστικά την γνώμη των μικρών επιχειρήσεων και των πολιτών για το νομοθετικό έργο.

2.5 Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου

Η Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου είναι μια ανεξάρτητη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κυρίως συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ασκεί τον κεντρικό έλεγχο της ποιότητας και στηρίζει τις εργασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά την εκτίμηση επιπτώσεων και την αξιολόγηση. Εξετάζει και εκδίδει γνώμες και συστάσεις για όλα τα σχέδια εκτιμήσεων επιπτώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και για σημαντικές αξιολογήσεις και ελέγχους καταλληλότητας της υφιστάμενης νομοθεσίας. Το κυρίως έργο της έχει να κάνει με την διατύπωση εκτιμήσεων των επιπτώσεων, που συντάσσονται κατά την προετοιμασία νέων πρωτοβουλιών. Αλλά και την έκδοση αξιολογήσεων μιας μεμονωμένης νομοθετικής πράξης ή πολιτικής, και ελέγχους καταλληλότητας πολλαπλών νομοθετικών πράξεων και πολιτικών (Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου).

3.Διεθνείς Πρακτικές Εφαρμογές Καλής Νομοθέτησης

3.1 Αυστραλία

Η Αυστραλία, αποτελεί μια από πρώτες αγγλοσαξονικές χώρες που διεθνώς υιοθέτησαν τα εργαλεία της ρυθμιστικής μεταρρύθμισης (OECD, 2010E:9). Ανάμεσα στις χώρες του ΟΟΣΑ, η Αυστραλία συγκαταλέγεται μεταξύ των πρώτων, που υιοθέτησαν τη μεθοδολογία της Ανάλυσης των Κανονιστικών Επιπτώσεων, ήδη από το 1985 (OECD, 2010E: 9). Πρώτη της σχετική προσπάθεια ήταν η υιοθέτηση προγράμματος οικονομικής μεταρρύθμισης της δεκαετίας του 1980, που συνίστατο στην κατάργηση και μείωση των εμποδίων στο εμπόριο, καθώς και την υποτίμηση του νομίσματος (OECD, 2010E:10-11). Το πρόγραμμα της **Εθνικής Πολιτικής Ανταγωνισμού** (National Competition Policy- NCP) που εκπονήθηκε το 1992, ξεχωρίζει ως μία από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες κανονιστικής μεταρρύθμισης στην ιστορία της Αυστραλίας. Το πρόγραμμα παρείχε σημαντικά οικονομικά οφέλη στην Αυστραλία και θεωρήθηκε ευρέως ως πρότυπο. (OECD, 2010E:11). Επιπρόσθετα, το υπόδειγμα της **Αυστραλιανής Επιτροπής Παραγωγικότητας** που ιδρύθηκε το 1998 αποτελεί μια μοναδική περίπτωση ανεξάρτητου, ερευνητικού σώματος, το οποίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην έρευνα για τη μεταρρύθμιση της νομοθετικής διαδικασίας (OECD, 2018E:166). Έως και πρόσφατα είχε την αρμοδιότητα της εκτίμησης της Ανάλυσης των Κανονιστικών Επιπτώσεων για τα υπό πρόταση νομοσχέδια, ωστόσο απώλεσε τη συγκεκριμένη λειτουργία, όταν το **Γραφείο Καλών Πρακτικών Νομοθέτησης** (Office of Best Practice Regulation OBPR) (OECD, 2010E:15). Ωστόσο το 2007, δημιουργήθηκε από τη νέα κυβέρνηση, το χαρτοφυλάκιο του **Υπουργού Οικονομικών και Απορρύθμισης**, πράγμα που αποτελεί ορόσημο για την πορεία της καλής νομοθέτησης διεθνώς. (OECD, 2010 E:19).

Οι βασικές πολιτικές για την καλή διακυβέρνηση είναι :

- Η εκπόνηση ΑΚΕ: Κάθε πρόταση πολιτικής που αποσκοπεί στην εισαγωγή ή την κατάργηση ρύθμισης πρέπει να συνοδεύεται από Ανάλυση των Κανονιστικών Επιπτώσεων. (Australian Government, 2018).
- Ο Δείκτης Νομοθετικής Επιβάρυνσης (Regulatory Burden Measure RBM) χρησιμοποιείται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για τον υπολογισμό του διοικητικού κόστους. (Australian Government, 2018).

- **Οι τυποποιημένες ηλεκτρονικές φόρμες υπηρεσιών.** Στο πλαίσιο του προγράμματος τυποποιημένων ηλεκτρονικών εντύπων κάθε φορέας όφειλε να επιλέξει κατόπιν διαβούλευσης και βάσει πολυπλοκότητας και κριτηρίων ζήτησης, 10 έως 15 υπηρεσίες και να τις ψηφιοποιήσει. Της ψηφιοποίησης προηγείται η απλούστευση και μοντελοποίηση των υπηρεσιών και ιδιαίτερα των δεδομένων προς συμμόρφωση, σύμφωνα με την απλούστευση των οποίων καθορίζονται οι δείκτες παρακολούθησης της ποιότητας της παρεχόμενης υπηρεσίας. (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, 2012, :31-33)

3.2 Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Από το 1983 με τον Εκτελεστικό Διάταγμα 12866, έχει εκκινήσει η υιοθέτηση πολιτικών για την ρυθμιστική μεταρρύθμιση. (USAID, 2017: 28). Η **Ανάλυση Κανονιστικών Επιπτώσεων** χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά ως πολιτικό εργαλείο της κυβέρνησης στις Ηνωμένες Πολιτείες. Κάθε κυβέρνηση επιχείρησε επίσης, να αυξήσει τη λογοδοσία των εμπλεκόμενων στην νομοπαραγωγική διαδικασία φορέων, ζητώντας από το Γραφείο Διαχείρισης και Προϋπολογισμού του Προέδρου (**Office of Management and Budget- OMB**) να αξιολογήσει τους σημαντικότερους νόμους. Ο Πρόεδρος Obama ενίσχυσε περαιτέρω την δυνατότητα δράσης του OMB. (OECD, 1999: 11). Έτσι, εξέδωσε το Εκτελεστικό Διάταγμα 13563 του 2011 Εγκύκλιος Προέδρου των ΗΠΑ για την εφαρμογή του προγράμματος μείωσης της γραφειοκρατίας στις δημόσιες υπηρεσίες.. Κάθε ρυθμιστική πράξη πρέπει να περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης και να εμπεριέχει τις τυποποιημένες φόρμες ψηφιακής παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να εγκριθεί (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, 2012, :31-33). Η παραδοσιακή αρμοδιότητα του OMB σε όλο το εύρος της κυβέρνησης, καθώς και ο έλεγχος του σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες το έχει καταστήσει αποτελεσματικό στην προώθηση ευρέων μεταρρυθμίσεων. Επιπρόσθετα, στις ΗΠΑ γίνεται χρήση και των δυνατοτήτων του διαδικτύου προκειμένου να επικοινωνήσουν πληροφορίες για την νομοθέτηση, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης των προτεινόμενων νόμων στο Διαδίκτυο. Το **Ομοσπονδιακό Μητρώο (Federal Register)**, καθώς και ο **Κώδικας Ομοσπονδιακών Νόμων (Code of Federal Regulations)** είναι εργαλεία κωδικοποίησης της νομοθεσίας. Παράλληλα, ο ιστότοπος μιας στάσης, το <http://www.business.gov>, παρέχει πρακτική βοήθεια σε αμερικανικές και ξένες επιχειρήσεις μέσω μιας σύνθετης μηχανής

αναζήτησης για τον εντοπισμό χρήσιμων πληροφοριών. Εν τω μεταξύ, από το 2003 η διαδικτυακή πύλη **Regulations.gov** διευκολύνει τη συμμετοχή του κοινού στην ομοσπονδιακή κανονιστική διαδικασία βελτιώνοντας την ικανότητα του κοινού να εντοπίζει, να παρακολουθεί και να σχολιάζει τις ομοσπονδιακές νομοθετικές ενέργειες (Johnson, 2009: 5).

3.3 Ηνωμένο Βασίλειο

Στην Μεγάλη Βρετανία η εισαγωγή της καλής νομοθέτησης ιδίως υπό την οπτική της μελέτης των οικονομικών επιπτώσεων των οικονομικών ρυθμίσεων εκκίνησε από την δεκαετία του 1980 ως αποτέλεσμα κυρίως της λογικής του ρυθμιστικού αποπαρεμβατισμού. Στην βρετανική διοικητική δομή, όργανο υπεύθυνο για την προώθηση της καλής νομοθέτησης είναι το **Γραφείο Καλής Νομοθέτησης (BRE)** που τελεί υπό το Υπουργικό Συμβούλιο της χώρας στο πλαίσιο του Υπουργείου Επιχειρήσεων Ενέργειας και Ενεργειακής Στρατηγικής. (Department, 2018) Έχει χαρακτήρα συντονιστικό της νομοθετικής λειτουργίας και βοηθά στην χρησιμοποίηση των κατάλληλων μέσων για την προώθηση της σχετικής πολιτικής. (Ναλπαντίδου & Χατζής, 2009). Οι τομείς στους οποίους η Βρετανία είναι πρωτοπόρα είναι η εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων, η πολιτική για την επιβολή της νομοθεσίας, αλλά και η προσπάθεια εμπλοκής των τοπικών αρχών στην νομοθετική διαδικασία. Από το 2009 λαμβάνουν δημιουργήθηκε **νέα κυβερνητική επιτροπή** για τη βελτίωση της νομοθεσίας, με αρμοδιότητα τον έλεγχο νέων ρυθμίσεων που θα επηρεάσουν τις επιχειρήσεις. Στην προσπάθεια αυτή δημιουργήθηκε η **Επιτροπή Κανονιστικής Πολιτικής**, που ουσιαστικά είναι ανεξάρτητη αρχή και ο ρόλος της οποίας είναι να συμβουλευεί την κυβέρνηση σχετικά με το κόστος και τα οφέλη των κανονισμών και να αξιολογεί με ακρίβεια το κόστος και τα οφέλη της ρύθμισης. (OECD, 2010). Πολύ σημαντική δυναμική διαθέτει το **πρόγραμμα απλούστευσης για τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τις επιχειρήσεις** με το οποίο έχουν εξοικονομηθεί σημαντικά ποσά. Επιπλέον η δημιουργία του **Τοπικού Γραφείου Καλής Νομοθέτησης (Local Better Regulation Office LBRO)** προωθεί την συνέργια των τοπικών αρχών και κοινωνικών ομάδων ενδιαφερομένων στην νομοθετική διαδικασία. (Department, 2012) Παράλληλα παρέχεται **Ειδική Εκπαίδευση** σχετικά με την εφαρμογή εργαλείων και διαδικασιών για τη βελτίωση της νομοθεσίας ως μέρος των γενικών προγραμμάτων κατάρτισης για τους δημόσιους υπαλλήλους που αντιμετωπίζουν θέματα όπως οι επιπτώσεις των ρυθμίσεων η αξιολόγηση τους αλλά και η δημόσια διαβούλευση.

Επιπλέον λειτουργεί η **Εθνική Υπηρεσία Ελέγχου** που αποτελεί ένα ανεξάρτητο όργανο για τη βελτίωση της νομοθεσίας καθώς παρέχει μια, επαγγελματική, συγκεκριμένη και ανεξάρτητη άποψη για την ποιότητα της κανονιστικής διαχείρισης. Το έργο του **Συμβουλίου για τον Κίνδυνο και τη Ρύθμιση (RRAC)** είναι επίσης πολύ σημαντικό, καθώς μεριμνά για την εκτίμηση αντίκτυπου και την εξέταση εναλλακτικών επιλογών. (OECD, 2010A) Σημαντικό βήμα στη μείωση των διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις ήταν ο νόμος που εισήχθη το 2006 σύμφωνα με τον οποίο οι μικρές επιχειρήσεις απαλλάσσονται από κρατικές επιβαρύνσεις ενώ παράλληλα δεν χρειάζεται να δημοσιεύουν τους προϋπολογισμούς εάν έχουν λιγότερο από 50 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών λιγότερο από 6,5 εκατομμύρια λίρες. Καινοτόμες και σημαντικές προσπάθειες στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν η πολιτική **One In One Out** που ουσιαστικά σημαίνει ότι καμία νέα νομοθετική ρύθμιση που εισάγεται στο δίκαιο της χώρας και συνεπάγεται επιπλέον διοικητικό κόστος δεν θα γίνεται δίχως να έχει καταργηθεί μία άλλη που ήδη υφίσταται και διαθέτει ανάλογο διοικητικό κόστος το οποίο πλέον θα καταργηθεί, προκειμένου να περιοριστεί η πολυνομία αφενός αλλά και να περιοριστούν τα διοικητικά κόστη αφετέρου. Η διαδικασία προϋποθέτει ακριβή υπολογισμό του κόστους από ανεξάρτητη αρχή που επιλαμβάνεται, ενώ πλέον πρέπει η καταργηθείσα διάταξη να είναι διπλάσιας αξίας από νεοεισερχόμενη. (Department, 2012).

3.4 Ολλανδία

Η κανονιστική μεταρρύθμιση στην Ολλανδία συγκέντρωσε δυναμική μέσα στην τη δεκαετία του '90 και προέκυψαν ειδικά προγράμματα για την καλή νομοθέτηση που επέτρεψαν στην χώρα να καταστεί πρωτοπόρος στην συγκεκριμένη πολιτική. Το **πρόγραμμα MDW (Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit)** δημιουργήθηκε το 1994 για τη βελτίωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος των αγορών. (OECD, 2010D) Μέρος του προγράμματος MDW ήταν ο εξορθολογισμός των κανονισμών ούτως ώστε επιστρέψουν τη μείωση του διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις. Παράλληλα ο αριθμός των δήμων μειώθηκε σταθερά με την πάροδο του χρόνου, ως μέρος της πολιτικής της κεντρικής κυβέρνησης για τη βελτίωση της διοικητικής ποιότητας και της αποτελεσματικότητας μέσω συγχωνεύσεων. Η Ολλανδία ήταν πρωτοπόρα στην Ευρώπη στην ανάπτυξη πολιτικών για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Θεσμικά, η ίδρυση της **Ομάδας Κανονιστικών Μεταρρυθμίσεων** μιας

υπηρεσίας που βρίσκεται στην καρδιά της κυβέρνησης και έχει το καθεστώς της ανεξάρτητης αρχής υπήρξαν σημαντικά ορόσημα για την προώθηση της βελτίωσης της νομοθεσίας. Η Ολλανδία υιοθέτησε **την Μεθοδολογία Τυπικού Κόστους (SCM)** για τη μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων με σημαντικά οφέλη τα οποία έφτασαν το 25% του συνολικού διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις ενώ προωθείται και αντίστοιχο πρόγραμμα για τους πολίτες.

Η συγχώνευση των μονάδων των δύο βασικών σχετικών Υπουργείων (Υπουργείο Οικονομικών και Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων) οδήγησε στην δημιουργία του **RRG** το οποίο βοήθησε τόσο την ρυθμιστική μεταρρύθμιση και την ενίσχυση των επιχειρήσεων αλλά ταυτόχρονα συνέβαλε και στην επιρροή δημιουργίας ανάλογων δράσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ο **ανεξάρτητος παρατηρητής ACTAL** (The Dutch, 2008 :3-14) είναι ένα άλλο σημαντικό θεσμικό όργανο της ρυθμιστικής πολιτικής. Από την ίδρυσή του το 2000, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην παροχή κινήτρων αλλά και στην δημιουργία νέων δομών για την νομοθετική μεταρρύθμιση. (και έδωσε έμπνευση για άλλες χώρες να δημιουργήσουν παρόμοιες δομές, και πιο πρόσφατα στη Σουηδία). Δημιουργήθηκε επίσης ένα αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο για τη διάδοση της βελτίωσης της νομοθεσίας με τα τοπικά κυβερνητικά επίπεδα. Οι δήμοι έχουν στενή επαφή με τις επιχειρήσεις καθώς συμμετέχουν τόσο στην διαδικασία αδειοδότησης τους όσο και στην ίδια την εφαρμογή των δημόσιων πολιτικών που τις αφορούν. (OECD 2010D). Σημαντική επιπλέον καινοτομία αποτελεί το σύστημα συμμετοχικής αξιολόγησης των γραφειοκρατικών επιπτώσεων των δημοσίων υπηρεσιών. Με τη συμμετοχή ΜΚΟ, πανεπιστημίων, δημοσίων φορέων και οργανισμών εκπροσώπησης των δημοσίων υπαλλήλων και των επιχειρήσεων. Οι αξιολογήσεις και οι έρευνες λαμβάνουν χώρα σε ηλεκτρονικό επίπεδο, μέσω του διαδικτυακού κόμβου του διαβουλευτικού φορέα. Οι συμμετοχικές αξιολογήσεις και οι έρευνες γνώμης επικεντρώνονται στην αξιολόγηση της ποιότητας της νομοθεσίας, στην ανάλυση των διαδικασιών και της αποδοτικότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, την αξιολόγηση της λειτουργίας των εμπλεκόμενων φορέων και στην επισήμανση και διάχυση καλών πρακτικών μείωσης των διοικητικών βαρών στην ολλανδική δημόσια διοίκηση. (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, 2012, :31-33)

3.5 Φινλανδία

Σημαντικά εργαλεία και διαδικασίες που υποστηρίζουν την καλή κανονιστική πρακτική έχουν πλέον τεθεί σε ισχύ και στην Φινλανδία. Σημαντικός φορέας των δράσεων για καλή νομοθέτηση είναι το **Γραφείου του Πρωθυπουργού (PMO)** που ανέλαβε και επιβλέπει την σχετική πολιτική. Παράλληλα λειτουργεί το **Κυβερνητικό Δίκτυο Προοπτικής Διερεύνησης**, το οποίο είναι ένα διυπουργικό δίκτυο, το οποίο έχει ως στόχο να χαράσσει μια μακροπρόθεσμη πολιτική, προωθώντας μια πιο οριζόντια προσέγγιση της νομοθετικής παραγωγής που ξεπερνά τον εκλογικό κύκλο. Η **Επιτροπή για το Μέλλον του Κοινοβουλίου** ασκεί επίσης παρόμοια καθήκοντα στο κοινοβουλευτικό πλαίσιο λειτουργίας. Σημαντικές πρωτοβουλίες επικεντρωμένες στις ανάγκες των πολιτών και των τοπικών επιχειρήσεων είναι το πρόγραμμα **PARAS** για τον εξορθολογισμό των δήμων. Ενώ λειτουργεί και πρόγραμμα για την διαφάνεια και κατανόηση της νομοθεσίας από τους πολίτες και τις επιχειρήσεις μέσω της απλοποίησης της γλώσσας των ρυθμίσεων, το πρόγραμμα **Απλοποίησης της Γλώσσας των Ρυθμίσεων** μέσω κατάρτισης αλλά και την δημιουργία ιστοτόπου για την σύνταξη ρυθμίσεων σε απλή κατανοητή γλώσσα. Οι ολοκληρωμένες νέες κατευθυντήριες γραμμές της κυβέρνησης για την εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων συνδέονται με παράλληλη προσπάθεια εκπαίδευσης προς την σχετική δράση. Ενώ σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση και την συμμετοχή των πολιτών παίζει και το διαδίκτυο. (OECD 2010 B)

3.6 Σουηδία

Η Σουηδία αφού πέρασε μια περίοδο που απέδωσε έμφαση στην απορρύθμιση του κανονιστικού πλαισίου στην συνέχεια επιδόθηκε στην διαδικασία απλούστευσης και βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων και μείωσης του διοικητικού κόστους όπως αξιολόγησης των επιπτώσεων. Σημαντικά εργαλεία και διαδικασίες αλλά και θεσμικές δομές για τη βελτίωση της νομοθεσίας έχουν πλέον τεθεί σε ισχύ. Οι διαδικασίες για την εκ των προτέρων αξιολόγηση των επιπτώσεων ενισχύθηκαν περαιτέρω, ενώ άλλες οργανώθηκαν με σαφήνεια όπως η βασική μέτρηση των διοικητικών δαπανών για τις επιχειρήσεις, καθώς και οι ενισχυμένες διαδικασίες διαβούλευσης με την επιχειρηματική κοινότητα που τέθηκαν υπό ανανεωμένο θεσμικό πλαίσιο. Συστάθηκε **Συμβούλιο για τη Βελτίωση της Νομοθεσίας** το οποίο αποτελεί ανεξάρτητο όργανο με στόχο την βελτίωση του νομοθετικού έργου και την

μελέτη των επιπτώσεων που έρχεται σε επαφή με τα ενδιαφερόμενα μέρη και διατυπώνει συστάσεις. Επιπλέον δε, η **Εθνική Υπηρεσία Ελέγχου** (Riksrevisionen) είναι μια σημαντική υπηρεσία ελέγχου της κανονιστικής διαδικασίας. (Swedish National Audit Office 2012 :1-10)

3.7 Γαλλία

Έχει αναπτυχθεί αξιολογη προσπάθεια στην Γαλλία για την βελτίωση της ρυθμιστικής λειτουργίας του κράτους. Βασικές συνιστώσες είναι η διαδικασία κατάρτισης κανονισμών με την ενίσχυση της εκ των προτέρων αξιολόγησης των επιπτώσεων τους, αλλά και την διεύρυνση των δράσεων με σκοπό την δημόσια διαβούλευση του νομοθετικού έργου. Έχει υπάρξει πραγματική πρόοδος στο ζήτημα της βελτίωσης της νομοθέτησης, βασισμένη σε δομές που εδράζονται σταθερά στην υπάρχουσα γαλλική θεσμική οργάνωση. Η κανονιστική διακυβέρνηση στη Γαλλία εξαρτάται από πολλούς βασικούς παράγοντες, και κυρίως από το **Συμβούλιο της Επικρατείας**, τις υπηρεσίες του πρωθυπουργού και τη **Γενική Διεύθυνση Εκσυγχρονισμού του Κράτους (DGME)** του Υπουργείου Προϋπολογισμού. Έχει αποφασιστεί η ανάπτυξη δικτύου από εξειδικευμένες μονάδες σχετικά με την νομοθεσία και την ποιότητα του παραγόμενου δικαίου που συντονίζονται από την **Γενική Γραμματεία (SGG)** της Γραμματείας Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (SGAE). Η SGG ασχολείται κυρίως με τη ροή κανονισμών, η SGAE καλύπτει το τμήμα της προσαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας, ενώ η DGME φροντίζει για τη διαχείριση των διοικητικών βαρών. Επιπλέον το Συμβούλιο της Επικρατείας εξακολουθεί να αποτελεί βασικό στοιχείο που ελέγχει την κανονιστική ποιότητα του νομοθετικού έργου. Στο πεδίο της δημόσιας διαβούλευσης έχει γίνει επιπλέον σημαντικό έργο, εγκαταλείφθηκε η προηγούμενη κορπορατιστικής προσέγγισης λογική, με την θέσπιση ενός νέου συστήματος διαλόγου και ενημέρωσης με τους ενδιαφερόμενους κοινωνικούς εταίρους και τις επιχειρήσεις που εντείνει την ενεργότερη συμμετοχή των πολιτών στην νομοθετική διαδικασία. Από το 2009, η εκτίμηση των επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων απέκτησε συνταγματική κατοχύρωση. Έτσι σε κάθε νομοσχέδιο που αποστέλλει η κυβέρνηση στο Κοινοβούλιο επισυνάπτεται εκτίμηση επιπτώσεων για κάθε νομοσχέδιο(OECD, 2010C).

3.8 Γερμανία

Η αξιολόγηση επιπτώσεων στη Γερμανία χρονολογείται από τα μέσα της δεκαετίας του '80 όπου ενσωματώθηκε ως οργανικό τμήμα της νομοθεσίας. Η τρέχουσα προσέγγιση βασίζεται σε αλλαγές που εισήχθησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1990 όπου συμπεριλήφθηκαν οι μελέτες επιπτώσεων, και συγκεκριμένα των περιβαλλοντικών, οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων. Σημαντικό έργο επιτελεί το πρόγραμμα για την **«Ομοσπονδιακή Μείωση Γραφειοκρατίας και Καλύτερη Νομοθεσία»** που λειτουργεί με στόχο τη μείωση του διοικητικού κόστους για τις επιχειρήσεις και θεσμοθετήθηκε το 2006. Λειτουργεί επίσης ένα ευρείας κλίμακας πρόγραμμα για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για την υποστήριξη των επιχειρήσεων και των πολιτών **«Καινοτομίες για τη διοίκηση»**, που ανήκει στο πρόγραμμα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που επίσης εγκρίθηκε το 2006. Η ποιότητα των κανονιστικών ρυθμίσεων αποτελεί προτεραιότητα, υποστηριζόμενη από πρόσφατες πρωτοβουλίες όπως η ανάπτυξη του **eNorm** το οποίο αποτελεί λογισμικό για την γλωσσική απλοποίηση της νομοθεσίας. Η ηλεκτρονική κυβέρνηση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής της ομοσπονδιακής κυβέρνησης για εκσυγχρονισμό και εξορθολογισμό στην δημόσια διοίκηση σε ομοσπονδιακό επίπεδο, με σημαντικά αποτελέσματα στον τομέα της βελτίωσης της νομοθεσίας. Επιπλέον για τον ίδιο σκοπό δημιουργήθηκε η **Υπηρεσία Βελτίωσης της Νομοθεσίας** στην ομοσπονδιακή καγκελαρία, που στηρίζει τις προσπάθειες για τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των υπουργείων σχετικά με την προτεινόμενη νομοθεσία. Ενώ παράλληλα ιδρύθηκε ένα ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο, το **Εθνικό Συμβούλιο Ελέγχου Ρυθμίσεων (Normenkontrollrat-NRCC)**. Ταυτόχρονα δρουν και δύο συμβουλευτικά όργανα, το **Κοινοβουλευτικό Συμβουλευτικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη** και το **Ανεξάρτητο Γερμανικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη**. Στα υπουργεία συστάθηκαν επιπλέον τμήματα που ασχολούνται με την βελτίωση της νομοθεσίας, ιδίως δε, με την μείωση του διοικητικού κόστους των επιχειρήσεων. (OECD, 2015)

3.9 Εσθονία

Η Εσθονία εφάρμοσε σημαντικές μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του ρυθμιστικού της συστήματος. Το 2012, ξεκίνησε η λειτουργία του προγράμματος **"Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη Νομοθετικής Πολιτικής μέχρι το 2018"**, οι οποίες αποτελούν τη βάση για δράσεις στο σύνολο κυβερνητικής πολιτικής

για την προώθηση της κανονιστικής ποιότητα. Υπάρχει πλέον αξιολόγηση επιπτώσεων του παραγόμενου νομοθετικού έργου η οποία καλύπτει επίσης και την εκ των υστέρων αξιολόγηση και τη ρυθμιστική εποπτεία του. Η ΑΣΡ αποτελεί σημαντικό εργαλείο σε αυτή την προσπάθεια ταυτόχρονα δε, από το 2012 έχει εισαχθεί και η υποχρέωση της εκ των υστέρων αξιολόγησης της νομοθετικής παραγωγής (OECD, 2015). Επιπλέον λειτουργεί σύστημα δημόσιας διαβούλευσης της νομοθετικής παραγωγής μέσω του διαδικτυακού τόπου www.osale.ee το οποίο προσφέρει την δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ των αρχών και των πολιτών. Παράλληλα λειτουργεί ένα σύστημα εκπαίδευσης των δημοσίων υπαλλήλων που τους δίνει την δυνατότητα να επεξεργάζονται και διαχειρίζονται την επικοινωνία με τον κοινό και να δραστηριοποιούνται στην προσπάθεια βελτίωσης της νομοθεσίας

Πίνακας 1 Συγκριτική Ανάλυση Αρμόδιων Θεσμών για την Ρυθμιστική Πολιτική

<i>Λειτουργία Επίβλεψης Νομοθετικών Ρυθμίσεων</i>										
Κράτος	Υπηρεσία	Κεντρική Κυβέρνηση	Υπουργείο Οικονομικών	Υπουργείο Δικαιοσύνης	Άλλο Υπουργείο	Μη Υπηρεσιακό όργανο	Βουλή	Γραφείο Γενικού Εισαγγελέα	Ανώτατο Ελεγκτικό Όργανο	Δικαστικό Όργανο
Αυστραλία		✓			✓	✓		✓		
Βέλγιο		✓					✓			✓
Καναδάς		✓		✓	✓		✓			
Δανία			✓	✓	✓	✓				
Εσθονία		✓		✓			✓			
Φιλανδία				✓		✓				
Γαλλία		✓				✓	✓		✓	✓
Γερμανία		✓		✓		✓	✓		✓	
Ελλάδα		✓			✓					
Ολλανδία			✓	✓		✓				✓
Ισπανία		✓	✓		✓	✓				
Σουηδία					✓	✓				✓
Ηνωμένο Βασίλειο		✓			✓	✓	✓		✓	

Πηγή : Δεδομένα της Έκθεσης OECD, Outlook, 2018- Ίδια επεξεργασία

Πίνακας 2 Συγκριτική Ανάλυση Επιπέδου Επίβλεψης Ρυθμίσεων

Επίβλεψη Νομοθετικών Ρυθμίσεων

Κράτος	Δείκτες	Συμμετοχή Ενδιαφερομένων Φορέων στην Ρυθμιστική Διαδικασία				Αξιολόγηση Επιπτώσεων Ρυθμίσεων				Εκ των Υστέρων Αξιολόγηση των Ρυθμίσεων			
		Μεθοδολογία	Υιοθέτηση Συστήματος	Διαφάνεια	Επίβλεψη Ελέγχου & Ποιότητας	Μεθοδολογία	Υιοθέτηση Συστήματος	Διαφάνεια	Επίβλεψη Ελέγχου & Ποιότητας	Μεθοδολογία	Υιοθέτηση Συστήματος	Διαφάνεια	Επίβλεψη Ελέγχου & Ποιότητας
Αυστραλία		0,75	1,75	2,25	3	0,75	1,7	2,25	2,75	0,78	1,7	2,1	3,7
Βέλγιο		0,5	1,35	1,85	2	0,7	1,2	1,7	2,25	0,5	0,7	1,7	2,2
Καναδάς		0,6	1,4	1,9	3,2	0,7	1,5	2,2	2,6	0,25	1	2	2,5
Δανία		0,65	1,4		2,2	0,6	1,5	1,7	2	0,4	1	1,8	2,2
Εσθονία		0,75	1,5	2,2	2,8	0,75	1,5	2,25	3	0,3	0,6	1,5	2,1
Φιλανδία		0,7	1,2		2,3	0,4	1,2	1,65	2	0,1	0,3	0,75	-
Γαλλία		0,5	0,85	1,4	1,8	0,5	1,4	1,7	2,1	0,35	0,8	1,5	1,8
Γερμανία		0,5	1,2	1,5	1,7	0,5	1,2	2	2,9	0,5	1,25	2,2	2,6
Ελλάδα		0,4	1,25	1,75	2,2	0,5	0,9	1,15	1,5	-	-	-	0,2
Ολλανδία		0,6	1,3	1,8	2,6	0,3	0,7	1	1,5	0,2	1	1,65	-
Ισπανία		0,5	0,9	1,4	1,7	0,5	1,1	1,7	2	0,05	0,25	0,75	0,85
Σουηδία		0,5	1,4	1,75	2	0,5	1,15	1,5	2	0,5	0,7	1,5	1,7
Ηνωμένο Βασίλειο		0,75	1,6	2,5	3,1	1	1,5	2,4	3,5	0,6	1,25	2,3	3
Μ.Ο. ΕΕ		0,75	1,6	2,6	3,2	0,7	1,3	2,2	3	0,6	1	2	2,65

Πηγή : Δεδομένα της Έκθεσης OECD, Outlook, 2018 - Ίδια επεξεργασία

Πίνακας 3 Συσχέτιση Μ.Ο. Επίδοσης στην Επίβλεψη Ρυθμιστικών Πολιτικών και Αριθμού Αρμόδιων Υπηρεσιών

Κράτος	Μ.Ο. Επίδοσης Κράτους Επίβλεψη Νομοθετικών Ρυθμίσεων	Αριθμός Υπηρεσιών Επίβλεψης Νομοθετικού Έργου
Αυστραλία	1,917	4
Βέλγιο	1,3875	3
Καναδάς	1,654167	4
Δανία	1,454167	4
Εσθονία	1,604167	3
Φινλανδία	1,05	2
Γαλλία	1,225	5
Γερμανία	1,504167	5
Ελλάδα	0,820833	2
Ολλανδία	1,054167	4
Ισπανία	0,975	4
Σουηδία	1,266667	3
Ηνωμένο Βασίλειο	1,958333	5

Πηγή : Δεδομένα της Έκθεσης OECD, Outlook, 2018- Ίδια επεξεργασία

Η ανάλυση των συστημάτων άσκησης της ρυθμιστικής πολιτικής από τα κράτη έγινε για να καταδειχτούν τόσο οι καλές πρακτικές που επικράτησαν όσο και το θεσμικό πλαίσιο διαμόρφωσης της καλής νομοθέτησης ξεχωριστά. Επιλέχθηκαν χώρες του ΟΟΣΑ που ανέπτυξαν σημαντικές σχετικές επιδόσεις. Έγινε φανερό ότι, οι χώρες με μακρά παράδοση και συνεπεία στην καλή νομοθέτηση διέθεταν ένα σαφές θεσμικό

πλαίσιο αλλά παράλληλα ιδρύθηκαν στην συνέχεια και οργανισμοί με σημαντικό εύρος δυνατοτήτων παρέμβασης που μάλιστα φτάνουν και στο επίπεδο του Υπουργείου.

Παράλληλα αναπτύχθηκαν τόσο ανεξάρτητες αρχές με περιεχόμενο την επίβλεψη των ρυθμίσεων, αλλά και τοπικά δίκτυα παρέμβασης στην διαδικασία. Το διαδίκτυο επίσης έπαιξε σημαντικό ρόλο τόσο στην διαβούλευση, όσο και στην κωδικοποίηση της νομοθεσίας αλλά και στην μείωση του διοικητικού κόστους. Στην προσπάθεια να γίνει μια συγκριτική ανάλυση των χωρών έγινε επεξεργασία των δεδομένων της ετήσιας του ΟΟΣΑ για το 2018 για κάθε χώρα, ανάλυση. (OECD, 2018) Έγινε κατάρτιση πινάκων από τα επιμέρους δεδομένα των χωρών ώστε με συγκριτικό τρόπο να εξαχθούν συμπεράσματα για τις καλύτερες πρακτικές μεθόδους που επιτυγχάνουν αποτελέσματα. Αρχικά καταρτίστηκε πίνακας ώστε συγκριτικά να αποδοθούν οι επιδόσεις των χωρών. Γίνεται φανερό από το σχετικό πίνακα ότι η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και ο Καναδάς διαθέτουν της καλύτερες σχετικές επιδόσεις ακολουθούμενες από την Εσθονία, την Γερμανία και την Δανία όπως προκύπτουν από ένα σύνολο 4 συνισταμένων που αφορούν την Διαφάνεια, το Σύστημα, την Επίβλεψη και την Μεθοδολογία και αποτυπώνουν την εικόνα τόσο της Συμμετοχής στην Ρυθμιστική Διαδικασία όπως και της Αξιολόγησης Επιπτώσεων αλλά και της Εκ των Υστέρων Αξιολόγησης. Επιπλέον Σχηματίστηκε πίνακας που συγκριτικά αποδίδονται οι φορείς άσκησης της Καλής Νομοθέτησης από τα κράτη ο οποίος τελικά συσχετίστηκε με την απόδοση των χωρών. Όπως και ο παραπάνω πίνακας δείχνει υπάρχει ευθεία συσχέτιση μεταξύ του αριθμού των φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται στην διαδικασία της καλής νομοθέτησης και είναι επιφορτισμένες με την αρμοδιότητα της επίβλεψης των νομοθετικών ρυθμίσεων και των τελικών επιδόσεων που αυτό το κράτος έχει σε αυτόν τον τομέα. Είναι δε εξαιρετικά σημαντικό να αναδειχθεί ότι από τις 5 πρώτες χώρες σε επιδόσεις στον σχετικό τομέα που διαθέτουν θεσμική θωράκιση στην άσκηση της πολιτικής καλής νομοθέτησης, στις 4 η βουλή είχε ρόλο στην επίβλεψη της πολιτικής. Δηλαδή η λαϊκή αντιπροσώπευση μέσω της βουλής αποδεικνύεται ότι μπορεί να λειτουργήσει εποικοδομητικά στην άσκηση της καλής νομοθέτησης. Ενώ παράλληλα σημαντική στις χώρες με καλές επιδόσεις είναι και η παρουσία μη υπηρεσιακού, ανεξάρτητου οργάνου (οι 9 από τις 13) που διασφαλίζει την ανεξάρτητη και αδιάβλητη επίβλεψη. Οι χώρες με τους λιγότερο εμπλεκόμενους φορείς η Ελλάδα και η Φινλανδία έχουν και σχετικά χαμηλές επιδόσεις στην καλή νομοθέτηση. Προκύπτει έτσι μια εικόνα ότι οι πλέον επιτυχημένες στο τομέα χώρες να έχουν διαχύσει την αρμοδιότητα εμπλοκής στην καλή νομοθέτηση σε πολλούς φορείς και οι περισσότερες σε ανεξάρτητες αρχές αλλά και στη Βουλή.

4.Η Ελληνική Περίπτωση

4.1 Η Πορεία της Καλής Νομοθέτησης

Οι μακροχρόνιες και εγγενείς αδυναμίες της ελληνικής δημόσιας διοίκησης που αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την πρόοδο της χώρας και την προσπάθεια για να ξεπεραστούν οι δυσμενείς συνθήκες της οικονομικής κρίσης είναι στοιχεία που συνθέτουν το πλαίσιο της ανάγκης για μεγάλες και βαθιές τομές στον δημόσιο χώρο προκειμένου να καταστεί αυτός αποτελεσματικός και αποδοτικός ειδικότερα στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο. (Καρκατσούλης Π, 2004 :130-135). Παράλληλα δε, εκτός από την αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων που εισήγαγε την σπουδαιότητα των κανονιστικών ρυθμίσεων αυτές κατέστησαν επιτακτικές και υπό το πρίσμα της ενσωμάτωσης του ελληνικού δικαίου στην ευρωπαϊκή νομική πραγματικότητα. (Μακρυδημήτρης Α, 2011 :163-167). Στην Ελλάδα η προσπάθεια για βελτίωση της διαδικασίας ρυθμιστικού πλαισίου συνδέθηκε βασικά με την ευρωπαϊκή και διεθνή σχετική κίνηση.

Το πρόταγμα της θεσμοθέτησης κανονιστικών ρυθμίσεων με βάση της αρχές της καλής νομοθέτησης δηλαδή ποιοτικών ρυθμίσεων υπάρχει στην χώρα ως **συνταγματική επιταγή**. Στο άρθρο 74 εισάγεται η υποχρέωση κατάθεσης αιτιολογικής έκθεσης σε κάθε νέο νομοσχέδιο, ενώ απορρίπτει την εισαγωγή προς συζήτηση νομοσχεδίων που περιέχουν διατάξεις, τροπολογίες ή προσθήκες άσχετες με το κύριο αντικείμενό τους. Επιπλέον δε, επιβάλλει οι νομοθετικές ρυθμίσεις να ελέγχονται κατά τα πρότυπα της καλής νομοθέτησης. Το άρθρο 75 υποχρεώνει την κατάθεση Ειδικής Έκθεσης του Γενικού Λογιστηρίου για κάθε νομοσχέδιο που συνεπάγεται επιβάρυνση όπως και έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών για τον τρόπο που καλυφτούν οι σχετικές δαπάνες. Στο άρθρο 76 αναφέρεται η υποχρέωση κωδικοποίησης της νομοθεσίας.(Σύνταγμα, 2010)

Επόμενη ουσιαστική εξέλιξη αποτέλεσε η ψήφιση του **Ν. 3133/2003** ο οποίος μεριμνούσε για την θεσμοθέτηση της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης με βασικό στόχο της Κωδικοποίησης της Νομοθεσίας που υπάρχει την απλοποίηση της γλώσσας. Πάρα ταύτα δεν εισάχθηκε ο προσδιορισμός περαιτέρω αρμοδιοτήτων στην επιτροπή και δεν επιφορτίστηκε με το καθήκον της αξιολόγησης των ρυθμίσεων αλλά περιορίστηκε στον έλεγχο ρυθμίσεων που έχουν ήδη επισημανθεί (Ν.3133/2003).

Η πρώτη ωστόσο σημαντική πρωτοβουλία που κινούνταν στον χώρο της υιοθέτησης μέτρων για την καλή νομοθέτηση εντοπίζεται το 2006 οπότε και εκδίδεται η **Εγκύκλιος Υ190/18.07** στην οποία για πρώτη αναφέρονται τα μέσα και οι διαδικασίες που πρέπει να διέπουν την νομοθετική διαδικασία ενώ εισάχθηκε και το καινοτόμο στοιχείο της Έκθεσης Αξιολόγησης των Ρυθμίσεων. (Μακρυδημήτρης Α, 2011, 70-73). Ένα χρόνο αργότερα, το 2007 και προς εφαρμογή της σχετικής εγκυκλίου εκδόθηκαν οδηγίες από το Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την νομοτεχνική βελτίωση των κανονιστικών πράξεων, όπου αναλυτικά αναπτύχθηκαν τα ορθά βήματα σύνταξης και δημιουργίας μιας κανονιστικής πράξης της διοίκησης και οι τρόποι βελτίωσης της υλοποιούμενης νομοθετικής παραγωγής (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007). Ωστόσο σε σημαντικό βαθμό η σχετική εγκύκλιος δεν εφαρμόστηκε πλήρως και επαρκώς. Επιπλέον με το **Προεδρικό Διάταγμα 17/2009** ιδρύθηκε στην Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης το Γραφείο Υποστήριξης της Καλής Νομοθέτησης που έκτοτε κατέστη το σημαντικότερο όργανο προώθησης της πολιτικής της καλής νομοθέτησης, με ρόλο συντονιστικό αυτού του έργου στα επιμέρους υπουργεία και με παράλληλη παρακολούθηση των εξελίξεων στο τομέα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σημαντική επιπλέον πρωτοβουλία για την βελτίωση της νομοθετικής διαδικασίας συνιστούν τα δεδομένα που εισάγει ο **Κανονισμός της Βουλής** και εν προκειμένω το άρθρο 85 (Κανονισμός, 2010) στο οποία διατυπώνονται συγκεκριμένα λεπτομερή κριτήρια ποιότητας της νομοθετικής διαδικασίας που πρέπει να διέπουν την νομοθεσία προκειμένου να κατατεθεί στην βουλή. Συγκεκριμένα διευκρινίζονται πως :

- Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων δεν πρέπει να περιέχουν διατάξεις άσχετες προς το κύριο αντικείμενό τους.
- Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων συνοδεύονται υποχρεωτικώς από αιτιολογική έκθεση, που πρέπει να περιέχει τους λόγους και τους σκοπούς των προτεινόμενων ρυθμίσεων
- Τα νομοσχέδια συνοδεύονται, επίσης, υποχρεωτικά, από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης και από έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης που έχει προηγηθεί της κατάθεσής τους
- Κάθε νομοσχέδιο που συνεπάγεται επιβάρυνση του προϋπολογισμού πρέπει να συνοδεύεται από την έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους²

² Ενώ τα σχετικά κριτήρια επεκτείνονται και στις τροποποιήσεις των νόμων με τα άρθρα 87 και 88 του κανονισμού.

Πρέπει να επισημανθεί ότι επιπλέον δράσεις στην κατεύθυνση της βελτίωσης της νομοθεσίας ακολούθησαν συχνά την ευρωπαϊκή πρακτική. Η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2007 για συρρίκνωση του διοικητικού κόστους των επιχειρήσεων για την επόμενη πενταετία στο 25% εκκίνησε την διαδικασία ένταξης και της Ελλάδας στην σχετική πολιτική. Έτσι από το 2011 στην συγκυρία της οικονομικής κρίσης, σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και στο πλαίσιο των δεσμεύσεων του Μνημονίου με τους εταίρους προωθήθηκαν νομοθετικές πρωτοβουλίες για την μείωση του διοικητικού κόστους. Η συγκεκριμένη συνεργασία κατέληξε σε μια ουσιαστική μείωση της τάξης του 25% διοικητικών βαρών σε 13 τομείς πολιτικής, μέσα από συγκεκριμένες νομοθετικές και κανονιστικές πρωτοβουλίες απλούστευσης μεμονωμένων υποχρεώσεων. (Σωτηρόπουλος 2016 :50). Η προσπάθεια έγινε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013 του ΕΣΠΑ και εργαλείο είχε το Μοντέλο Τυποποιημένου Κόστους και οργανώθηκε με τον Ν.3845/2010 (ΦΕΚ Α' 65). Ουσιαστικά επρόκειτο για την εφαρμογή μιας καινοτόμα πρακτικής για την χώρα. Παράλληλα δε, και στο επόμενο ευρωπαϊκό πρόγραμμα υπάρχει επιχειρησιακός στόχος που μεριμνά για την χρηματοδότηση δράσεων που εξυπηρετούν την καλή νομοθέτηση. (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2014)

4.2 Νόμος 4048/2012

Τα προβλήματα εφαρμογής της προηγούμενης εγκυκλίου αλλά και την ουσιαστική ενίσχυση της προσπάθειας για υιοθέτηση των κανόνων της καλής νομοθέτησης επιδίωξε να βελτιώσει το 2012, ο νόμος 4048/2012 *Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης*. όπου θεσμοθετήθηκε η ρητή άσκηση των βασικών αρχών της καλής νομοθέτησης από το ελληνικό νομοθετικό σύστημα στην διαδικασία θέσπισης των κανονιστικών του ρυθμίσεων. Στο πλαίσιο της τήρησης των προβλεπόμενων από το πρώτο μνημονιακό πρόγραμμα προωθήθηκε η θεσμοθέτηση του νόμου, (European Commission, 2011 :82). που ουσιαστικά ρυθμίζει και καθορίζει τον τρόπο άσκησης της νομοθετικής διαδικασίας σύμφωνα με τις αρχές της καλής νομοθέτησης με σκοπό την μεταρρύθμιση του ελληνικού νομοθετικού συστήματος. Αντικείμενο του νόμου είναι η βελτίωση της

ρυθμιστικής διακυβέρνησης, η οποία νοείται ως η τήρηση των αρχών και η εφαρμογή των μέσων της καλής νομοθέτησης. Στον συγκεκριμένο νόμο εκτός από τις αρχές προβλέφθηκαν και τα μέσα και τα όργανα που επιφορτίστηκαν την υλοποίηση του σχετικού έργου, περιλήφθηκε και αναφορά στις αρχές της καλής νομοθέτησης. Η εφαρμογή των σχετικών αρχών της καλής νομοθέτησης καθίσταται δυνατή με την χρήση συγκεκριμένων εργαλείων τα οποία αφορούν αφενός την θεσμοθέτηση της Καλής Νομοθέτησης αλλά και την Βελτίωση της Υφιστάμενης Νομοθεσίας. Με βάση τον νόμο 4048 την αρμοδιότητα και την ευθύνη της πολιτικής για την καλή νομοθέτηση έχουν αναλάβει σε σημαντικό βαθμό αφενός το **Γραφείο Καλής Νομοθέτησης** που ανήκει στην Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και βασικά έχει χαρακτήρα επιτελικό στην όλη διαδικασία και ειδικότερα επιλαμβάνεται της σύνταξης των ανάλυσης συνεπειών παρέχοντας παράλληλα συμβουλευτικές υπηρεσίες στα ανά υπουργείο Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας ειδικά σε ότι αφορά την ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Στη συνέχεια, τα **Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας** των Υπουργείων συμμετέχουν στον σχεδιασμό των ρυθμίσεων και συντάσσουν τα νομοσχέδια που τους αναθέτει ο Υπουργός. Συντάσσουν την έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων και δημόσιας διαβούλευσης αλλά και την έκθεση αξιολόγησης αποτελεσμάτων εφαρμογής. Παρέχουν την απαραίτητη τεχνογνωσία για την τήρηση των αρχών καλής νομοθέτησης και φροντίζουν τη διενέργεια διαβουλεύσεων. Εντοπίζουν τις ρυθμίσεις του Υπουργείου που χρήζουν απλούστευσης, κωδικοποίησης και αναμόρφωσης και συμμετέχουν στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές των Υπουργείων. Σημαντικό ρόλο επίσης είχε αρχικά και η **Επιτροπή Κωδικοποιήσεων και Αναμόρφωσης του Δικαίου**. (Γενική Γραμματεία Κυβερνησεως,2013)

4.3 Εργαλεία Καλής Νομοθέτησης

Α) Η ανάλυση των συνεπειών των ρυθμίσεων. Η Ανάλυση Συνεπειών Ρυθμίσεων συγκροτεί ένα ευρύτερο πλαίσιο αξιολόγησης από εκείνο της ανάλυσης κόστους-οφέλους και σε αυτή υπολογίζονται οι συνέπειες σε περισσότερα κοινωνικά υποσυστήματα και όχι μόνο στο οικονομικό. Κεντρικές έννοιες για την αξιολόγηση των άμεσων και έμμεσων συνεπειών των ρυθμίσεων είναι η διακινδύνευση που αναλαμβάνεται με τη ρύθμιση, το όφελος και το κόστος που συνεπάγεται η ρύθμιση. Η εκτίμηση της διακινδύνευσης γίνεται, συνήθως, ως προς το περιβάλλον, τους

καταναλωτές, την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων. Σε σχέση με τους τομείς αυτούς γίνεται πάντα μία, έστω και απλή, εκτίμηση της διακινδύνευσης. Ως πεδία πολιτικής στα οποία εκτιμείται ο κίνδυνος, αναφέρονται η προστασία του καταναλωτή, τα πνευματικά δικαιώματα και το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η εκτίμηση του κινδύνου περιλαμβάνει την καταγραφή των ιδιαίτερων συνθηκών που μπορούν να επιτρέψουν την εκδήλωσή του και την πρόβλεψη της έντασης/συχνότητάς του καθώς και της βλάβης που μπορεί να προκαλέσει. Κεντρικές έννοιες στην ανάλυση των επιπτώσεων είναι ο κίνδυνος που αναλαμβάνεται με τη ρύθμιση αλλά και πιθανό όφελος που πιθανόν να προκύψει από αυτήν και συνδέεται με την παλιότερη μελέτη κόστους ωφέλειας μιας ενέργειας. Η εκτίμηση του κινδύνου γίνεται σε σχέση με πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον, την προστασία των καταναλωτών, την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων, τα πνευματικά δικαιώματα και τα πνευματικά δικαιώματα. (Καρκατσούλης, Π. 2004 :138-140)

Ουσιαστικά ο Ν. 4048 προτείνει την εισαγωγή μιας προκαταρκτικής ανάλυσης επιπτώσεων που βασίζεται στα μέχρι σήμερα δεδομένα, αλλά πρέπει να προκύπτει από έρευνα προκειμένου να είναι αξιόπιστη και αποδοτική. Η έκθεση ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων, συντάσσεται από το **Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας** του αρμόδιου Υπουργείου σε συνεργασία με το **Γραφείο Καλής Νομοθέτησης**. Η Ανεξάρτητη Αρχή **Συνήγορος του Πολίτη** συνεργάζονται με τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων που προβλέπονται στο άρθρο 14 για τη βελτίωση της ποιότητας της ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων. Παράλληλα, ο νομός ορίζει την χρήση εργαλείων μέτρησης διοικητικών βαρών, ³όπως το **Τυποποιημένο Μοντέλο Κόστους** προκειμένου να υπολογίσει το διοικητικό κόστος για τις επιχειρήσεις. Ο Ν. 4048 κάνει ένα διαχωρισμό των άμεσων από τα έμμεσα κόστη, τα έξοδα δηλαδή που προκύπτουν για τις επιχειρήσεις από τις υποχρεώσεις πληροφόρησης της νομοθεσίας επιδιώκοντας την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών βαρών. (Γενική Γραμματία Κυβερνησεως,2013)

Β) Αιτιολογική έκθεση. Κάθε σχέδιο νόμου, προσθήκη ή τροπολογία συνοδεύονται κατά την κατάθεσή τους στη Βουλή από αιτιολογική έκθεση της οποίας την σύνταξη και το Σύνταγμα αλλά και ο κανονισμός της Βουλής προϋποθέτουν Στην αιτιολογική

³ «Διοικητικά βάρη είναι το κόστος που προκύπτει για τις επιχειρήσεις, τον τομέα του εθελοντισμού, τη δημόσια διοίκηση και τους πολίτες, κατά τη συμμόρφωσή τους με τη νομική υποχρέωση να τηρούν στοιχεία και να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη δράση τους ή την παραγωγή τους είτε στις δημόσιες αρχές είτε σε τρίτους, εφόσον οι πληροφορίες αυτές δεν θα συλλέγονταν εάν δεν υπήρχε η σχετική νομική υποχρέωση» (άρθρο 1 παρ. 2 4048/2012)

έκθεση επεξηγούνται αναλυτικά η αναγκαιότητα και ο σκοπός της ρύθμισης, τεκμηριώνεται δε αναλυτικά η τήρηση των αρχών της καλής νομοθέτησης του άρθρου 2 του νόμου 4048/2012. Οι λόγοι θέσπισης του νόμου πρέπει να περιέχονται στην αιτιολογική έκθεση που, κατά συνταγματική επιταγή, συνοδεύει το κάθε σχέδιο νόμου. Στην αιτιολογική έκθεση πρέπει να μνημονεύεται κατά τρόπο σαφή και εναργή ο επιδιωκόμενος σκοπός του νομοθέτη και η αιτία θέσπισης κάθε νομοθετικής ρύθμισης δεδομένου ότι στο ίδιο το σώμα της νομοθετικής ρύθμισης δεν έχουν θέση αιτιολογίες. Πρέπει να αιτιολογούνται επακριβώς τόσο ο γενικός σκοπός του νομοθετήματος αλλά και κάθε επιμέρους άρθρο ξεχωριστά. (Γενική Γραμμάτια Κυβερνησεως,2013)

Γ)Αξιολόγηση αποτελεσμάτων εφαρμογής Η αξιολόγηση αποτελεσμάτων των ρυθμίσεων αποτελεί βασικό εργαλείο στην άσκηση βελτιωτικών προσπαθειών της ρυθμιστικής πολιτικής. Ουσιαστικά αποτελεί εργαλείο εξέτασης του ορθού τρόπου δράσης της κυβέρνησης και του σωστού χαρακτήρα που έλαβε η κανονιστική πολιτική που ασκείται από το κράτος. Με την άσκηση της αξιολόγησης αποτελεσμάτων εφαρμογής είναι δυνατόν να εξεταστεί η ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας ώστε να επιλυθούν σφάλματα και να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις. Ειδικό βάρος αποδίδεται σε αυτό το εργαλείο και στη εκτίμηση του διοικητικού κόστους ώστε οι εφαρμοζόμενες ρυθμίσεις να εξετάζονται για την αποδοτικότητα τους και να επιχειρούνται οι κατάλληλες διορθωτικές κινήσεις προκειμένου να είναι αυτές αποτελεσματικές. (OECD, 2011) Η υιοθέτηση της τριετούς αλλά και ετήσιας, εξέτασης της αξιολόγησης αποτελεσμάτων εφαρμογής προβλέπεται να γίνεται με χρήση του Μοντέλου Τυποποιημένου Κόστους από τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των υπουργείων με την αρωγή ειδικών επιστημονικών φορέων αλλά και της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και βάση σύγκρισης την διεξαχθείσα ΑΣΡ του νόμου.

Δ) Η Απλούστευση των διαδικασιών. Η δημιουργία κάθε νέου ρυθμιστικού πλαισίου συνεπάγεται την προσπάθεια να μειωθεί το γραφειοκρατικό παρεπόμενο που αυτή απαιτεί με στόχο να επιτευχθεί η μείωση του διοικητικού κόστους αλλά και η τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών ορίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της ρυθμιστικής διακυβέρνησης και η εφαρμογή της αποτελεί υποχρέωση των Υπουργείων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους εξειδικευμένους στόχους των επιμέρους προγραμμάτων και δράσεων ρυθμιστικής διακυβέρνησης.(Αιτιολογική, Ν.4840/2012)

Ε) Η Κωδικοποίηση. Η κωδικοποίηση συνιστά βασική πράξη με την οποία ενοποιείται η νέα ρύθμιση που προκύπτει σε ένα ενιαίο σώμα ομοειδών κανόνων που συνιστούν το νέο κανονιστικό πλαίσιο. Στην διάρκεια ωστόσο της κωδικοποίησης γίνεται φιλτράρισμα των διατάξεων ώστε να παραμείνουν εν ισχύ αυτές που βρίσκονται όντως να αναδιαρθρωθεί ο λόγος της νομοθεσίας και να καταστεί πιο καταληπτός από τους πολίτες. Η κωδικοποίηση μπορεί να καταστεί σημαντικό εργαλείο καθώς είναι δυνατόν να διευκολύνει την πρόσβαση και χρήση του νομοθετημάτων από τους πολίτες και παράλληλα να χρησιμοποιηθεί για να παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και τρόπους λειτουργίας των θεσμών και στις επιχειρήσεις. (Καρκατσούλης, Π. 2011Β :182-194) Με αυτό τον τρόπο συνδέεται ευθέως και με την μείωση του γραφειοκρατικού κόστους αφού προσφέρει ευσύνοπτα, άμεσα και προσιτά τις νομοθετικές ρυθμίσεις σε όλους του πολίτες. Τα μέσα και τα εργαλεία ενσωμάτωσης της κωδικοποίησης θα πρέπει να εξυπηρετούν το βασικό στόχο της βελτίωσης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της νομοθεσίας και η εφαρμογή τους να διέπεται από τις αρχές της καλής νομοθέτησης. (Ν.4048/2012) Σημαντικό ρόλο στην συγκεκριμένη δράση έχει η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης.

. ΣΤ) Η Διαβούλευση. Η κοινωνική διαβούλευση⁴ συνιστά κεντρικό εργαλείο διαμόρφωσης ποιοτικής νομοθεσίας καθώς αποτελεί μέσω συμμετοχής αλλά και ενημέρωσης του κοινωνικού συνόλου για το υπό διαμόρφωση ρυθμιστικό πλαίσιο και μπορεί να λειτουργήσει αποδοτικά τόσο για τα υπό ψήφιση νομοσχέδια αλλά και ως εργαλείο για την αξιολόγηση των ρυθμιστικών μέτρων. Διασφαλίζεται έτσι τόσο η αναγκαία δημοκρατική νομιμοποίηση που οδηγεί και στην κοινωνική καταξίωση και αποδοχή του νομοθετήματος όσο και η εμπέδωση της ασφάλειας δικαίου που πρέπει να διαθέτει για να καταστεί αυτό λειτουργικό. Μέσα της διαβούλευσης είναι η δημοσιοποίηση της υπό σχεδιασμό νομοθεσίας και η δημιουργία κοινωνικού διαλόγου που αφορά την ρύθμιση, στην οποία συμμετέχουν τόσο οι ενδιαφερόμενοι και οι κοινωνικοί εταίροι στους οποίους αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα αλλά και όλοι οι πολίτες που επιθυμούν. Είναι δε, το ασφαλέστερο μέσο για την επίτευξη της ευρύτερης δυνατής κοινωνικής νομιμοποίησης της ρύθμισης. Στο πλαίσιο της καλής νομοθέτησης

⁴ Η κοινωνική διαβούλευση αφορά τη δημοσιοποίηση της σχεδιαζόμενης ρύθμισης με τα πλέον πρόσφορα μέσα διαβούλευσης και την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών και των ενδιαφερόμενων σε αυτή. Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής (άρθρο 85 παρ. 3), «τα νομοσχέδια συνοδεύονται υποχρεωτικά από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης». Το επισπεύδον υπουργείο καταθέτει συνοδευτική έκθεση ανάλυσης συνεπειών επί του σχεδίου νόμου που επιχειρεί να φέρει προς ψήφιση στη Βουλή.

η σχετική πολιτική όπως αναφέρθηκε εφαρμόζεται ευρύτατα στο εξωτερικό μέσω ειδικών ηλεκτρονικών πλατφορμών κάτι που εφαρμόζεται και στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τον Ν. 4048/2012, ύστερα από δημοσιοποίηση της προτεινόμενης ρύθμισης στον διαδικτυακό τόπο www.opengov.gr, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να διατυπώσουν σχόλια και προτάσεις στο στάδιο της επεξεργασίας αλλά και της αξιολόγησης της ρύθμισης. Στον νόμο αυτό προβλέπεται η διενέργεια της δημόσιας διαβούλευσης. Οι αρμόδιοι φορείς, στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η μονάδα **καλής νομοθέτησης** του επισπεύδοντος Υπουργείου, που επεξεργάζεται και αναρτά τα προτεινόμενα νομοσχέδια για διαβούλευση στο διαδικτυακό τόπο **open.gov**. (Ν.4048/2012)

4.4 Λευκή Βίβλος 2012

Ως συνέχεια και με την χρήση των εργαλείων που είχαν εξασφαλιστεί μέσω του Ν.4048/2012 εκδόθηκε το 2014 από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης η Λευκή Βίβλος που κινούνταν στην κατεύθυνση της περαιτέρω επέκτασης των αρχών της καλής νομοθέτησης και της πρακτικότερης εφαρμογής τους. Συγκεκριμένα έδινε έμφαση στην μείωση του διοικητικού κόστους τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις και πρότεινε σειρά μέτρων απλοποίησης των διαδικασιών και περικοπής γραφειοκρατικών δομών. Επιπλέον δε, επισήμαινε την αναγκαιότητα δημιουργίας μιας συντονιστικής δομής που θα διαχειρίζεται το ετήσιο ρυθμιστικό έργο που παράγεται από κάθε υπουργείο και θα λειτουργεί σε διυπουργικό επίπεδο, με τα εργαλεία αφενός της δημόσιας διαδικτυακής διαβούλευσης και αφετέρου της αξιολόγησης των επιπτώσεων της νομοθεσίας τόσο εκ των προτέρων όσο και εκ των υστέρων. Η ΑΣΠ προτείνονταν να γίνει με θέσπιση τυποποιημένων κριτηρίων από τα όργανα της νομοθετικής πρωτοβουλίας των υπουργείων και με την χρήση ψηφιακής πλατφόρμας που θα λειτουργεί σε όλο τον δημόσιο τομέα αλλά θα είναι επίσης ανοικτή και στο κοινό. (Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης, 2012, :31-33)

4.5 Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση

Στο πλαίσιο της εθνικής στρατηγικής για την διοικητική μεταρρύθμιση που συντάχθηκε το 2017 επικαιροποιήθηκαν εν νέου οι βασικές κατευθύνσεις της καλής νομοθέτησης μέσα από τον άξονα 5 που αφορά την προώθηση της ρυθμιστικής

διακυβέρνησης. Εκεί τέθηκαν εν νέου οι στόχοι της βελτίωσης του ρυθμιστικού και νομοθετικού συστήματος της χώρας, μέσω της επίτευξης των στόχων, της αντιμετώπισης της πολυνομίας και κακονομίας, της βελτίωσης της σαφήνειας, της νομοτεχνικής αρτιότητας και της συνεκτικότητας των νομοθετικών ρυθμίσεων της μείωσης των γραφειοκρατικών βαρών, της ενίσχυσης της πρόσβασης του πολίτη στην νομική πληροφορία καθώς και του συντονισμού και των συνεργασιών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. (Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, 2017 :85-86) Για την επίτευξη των εν λόγω στόχων προκρίνεται η διαμόρφωση ενός πλέγματος ρυθμιστικών οντοτήτων που θα αφορούν συγκεκριμένα πεδία με κοινό αντικείμενο, τα οποία θα κωδικοποιηθούν και θα αξιολογηθούν ώστε να γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις τους. Η οργάνωση του πεδίου εφαρμογής των ρυθμιστικών οντοτήτων καθώς και του τρόπου αξιολόγησης και αναμόρφωσης του συνόλου δηλαδή των καίριων αποφάσεων των προς κωδικοποίηση ρυθμίσεων προβλέπεται να γίνει από το Εθνικό Συμβούλιο για την Κωδικοποίηση και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας κατ εφαρμογή των προβλέψεων του Ν.4048/2012. Επιπλέον τίθενται κριτήρια επιλογής στην επιτροπή σύμφωνα με τα οποία θα επιλέξει τόσο το ευρύτερο πεδίο ρυθμιστικής πολιτικής που θα δράσει όσο και τους νόμου-διατάξεις που πρέπει περιληφθούν στην κωδικοποίηση-αναμόρφωση. Ουσιαστικά προτείνεται η προτυποποίηση διαδικασιών κωδικοποίησης του ρυθμιστικού πεδίου. Τα κριτήρια αποδίδουν έμφαση στους κοινωνικούς οικονομικούς παράγοντες στην διευκόλυνση εφαρμογής των κανονιστικών πολιτικών αλλά και στην συνεπή διαχείριση των διεθνών υποχρεώσεων της χώρας. Προβλέπεται η δημιουργία ηλεκτρονικού δικτύου αυτού της **«Εθνικής Πύλης για την Κωδικοποίηση και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας»** ο οποίος θα αποτελέσει τον δικτυακό ψηφιακό τόπο της κωδικοποιημένης και ψηφιοποιημένης νομοθεσίας.

4.6 Ενσωμάτωση Κοινοτικού Δικαίου

Η ενσωμάτωση του Κοινοτικού Δικαίου είναι διαδικασία σύμφυτη με την καλή νομοθέτηση. Ο λόγος είναι αφενός η ποιοτική σύνθεση των κοινοτικών διατάξεων που είναι σημαντική και από μόνη συνιστά μια βελτίωση του δικαίου και αφετέρου η βαρύτητα που δίνεται κατά την σύνταξη των συγκεκριμένων διατάξεων στα ζητήματα της αποδοτικής τους λειτουργίας. Ο ίδιος εξάλλου ο Ν.4048.2012 εντάσσει την

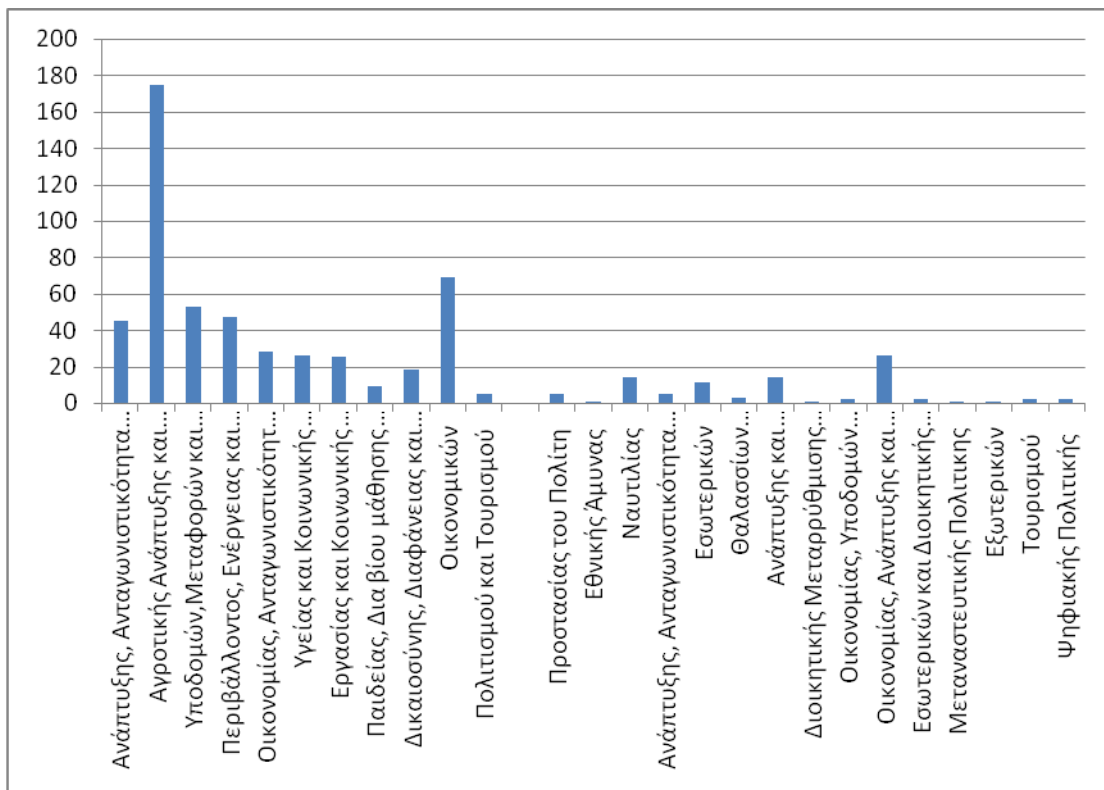
ενσωμάτωση στην διαδικασία της καλής νομοθέτησης.⁵ Επιπλέον δε, η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου συνδέεται ευθέως με την καλή νομοθέτηση λόγω των διοικητικών βαρών που αυτή συχνά συνεπάγεται. Η τακτική πρακτική του gold plating δηλαδή της χρήσης της εναρμόνισης της κοινοτικής νομοθεσίας για την εισαγωγή επιπλέον διοικητικών βαρών αλλά και ρυθμίσεων είναι εμπόδιο στην άσκηση της καλής νομοθέτησης. Η ενσωμάτωση συνεπώς του κοινοτικού δικαίου μπορεί να οδηγήσει τόσο στην ποιοτική αναβάθμιση της νομοθεσίας άλλα και την συμπαρασύρει σε γραφειοκρατικά βάρη.

Δύο είναι οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται και λειτούργει το κοινοτικό δίκαιο, αρχικά διαθέτει σαφή υπεροχή έναντι του εθνικού δικαίου των κρατών μελών και αφετέρου δημιουργεί στα κράτη μέλη την υποχρέωση της συμμόρφωσης τους προς αυτό. Από τις δύο αυτές αρχές προκύπτει η αναγκαιότητα προσαρμογής των εθνικών νομοθετικών συστημάτων στις επιταγές του ενωσιακού νομοθετικού έργου. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι ανάλογα με την φύση και τον τύπο της νομοθετικής πράξης που εκδίδει η ΕΕ ποικίλει και η υποχρέωση και ο τρόπος συμμόρφωσης των εθνικών δικαιοδοσιών ως προς αυτή. Οι κανονισμοί έχουν γενική και άμεση ισχύ προς όλα τα μέρη που περιλαμβάνουν, από τα κράτη μέλη. (άρθρο 288 παρ. 3 της ΣΛΕΕ) Οι αποφάσεις διαθέτουν υποχρεωτικότητα εφαρμογής στα κράτη στα οποία απευθύνονται μόνο. Οι οδηγίες είναι υποχρεωτικές ως προς τα παραγόμενο αποτέλεσμα που πρέπει να προκύψει, ωστόσο σχετικά με τον τρόπο και τα πρόσφορα μέτρα υλοποίησης τους αφήνεται στην διακριτική ευχέρεια των εθνικών δικαιοδοσιών να επιλέξουν. Από αυτή την υποχρέωση προκύπτει και η ανάγκη ενσωμάτωσης τους στις εσωτερικές νομοθετικές πράξεις. Το βασικό εργαλείο ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής νομοθεσίας αποτελεί ο Ν.1338/1983 στο οποίο έχουν βέβαια γίνει τροποποιήσεις. Μπορούμε να πούμε ότι η διαδικασία χαρακτηρίζεται από ένα σύνθετο πλέγμα αρμοδιοτήτων και εμπλοκών. Η διαδικασία ουσιαστικά εκκινεί από την έκδοση της ρυθμιστικής πράξης που γίνεται στην Εφημερίδα της ΕΕ, στην συνέχεια το Γραφείο Διεθνών και Κοινοτικών Θεμάτων της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης που διαθέτει

⁵ Με τις διατάξεις του παρόντος η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου, εντάσσεται στην πολιτική της ρυθμιστικής διακυβέρνησης. Η ενσωμάτωση του κοινοτικού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια και τις αρχές της καλής νομοθέτησης και των νομοτεχνικών κανόνων, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 4 και 5 του παρόντος νόμου. Κατά την ενσωμάτωση των ρυθμίσεων κοινοτικού δικαίου ο νομοθέτης οφείλει να μεριμνά για την έγκυρη εναρμόνιση και για την αποφυγή ασαφειών και νομοτεχνικών ελλείψεων, καθώς και την αποφυγή προσθήκης διατάξεων άσχετων και γραφειοκρατικών ως προς την επίτευξη των στόχων της ρύθμισης. Οι μονάδες καλής νομοθέτησης των Υπουργείων είναι αρμόδιες και οφείλουν κατά την ενσωμάτωση ρυθμίσεων του Κοινοτικού δικαίου να μεριμνούν για την αξιολόγηση των κανονιστικών τους επιπτώσεων, υπό τη μορφή έκθεσης επιπτώσεων ρυθμίσεων και την εναρμόνιση τους με τις αρχές και τους στόχους της καλής νομοθέτησης. (Αιτιολογική Έκθεση Ν. 4048)

σημαντικό συντονιστικό ρόλο οφείλει να κινητοποιήσει το αρμόδιο σχετικά με την πράξη Υπουργείο ενώ παράλληλα οφείλει να μεριμνήσει για την ενημέρωση τόσο της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών όσο και της Μόνιμης Ειδικής Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στην ΕΕ. Το αρμόδιο Υπουργείο έχει την ευθύνη της συμμόρφωσης και της διαμόρφωσης της νέας πράξης εφόσον είναι απαραίτητη, αν δηλαδή δεν υπάρχει αντίστοιχη νομοθετική πράξη στο εθνικό δίκαιο. Σημαντικός επίσης είναι ο ρόλος του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης⁶ το οποίο συμπράττει στην έκδοση των πράξεων προσδίδοντας του έτσι έναν κομβικό ρόλο στην διαμόρφωση της διαδικασίας ενσωμάτωσης του δικαίου. Με την έκδοση της πράξης ενσωμάτωσης λαμβάνει χώρα και ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. («Γενική Γραμματία Κυβερνησεως,2013). Ειδικότερα αν η ενσωμάτωση γίνει μέσω έκδοσης νόμου πρέπει να συμπεριελήφθη σε αυτόν έκθεση ΑΣΡ, όπως αναφέρεται στον Ν. 4048/2012, έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης και έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους που ορίζει το άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος (καθορισμός δαπάνης).

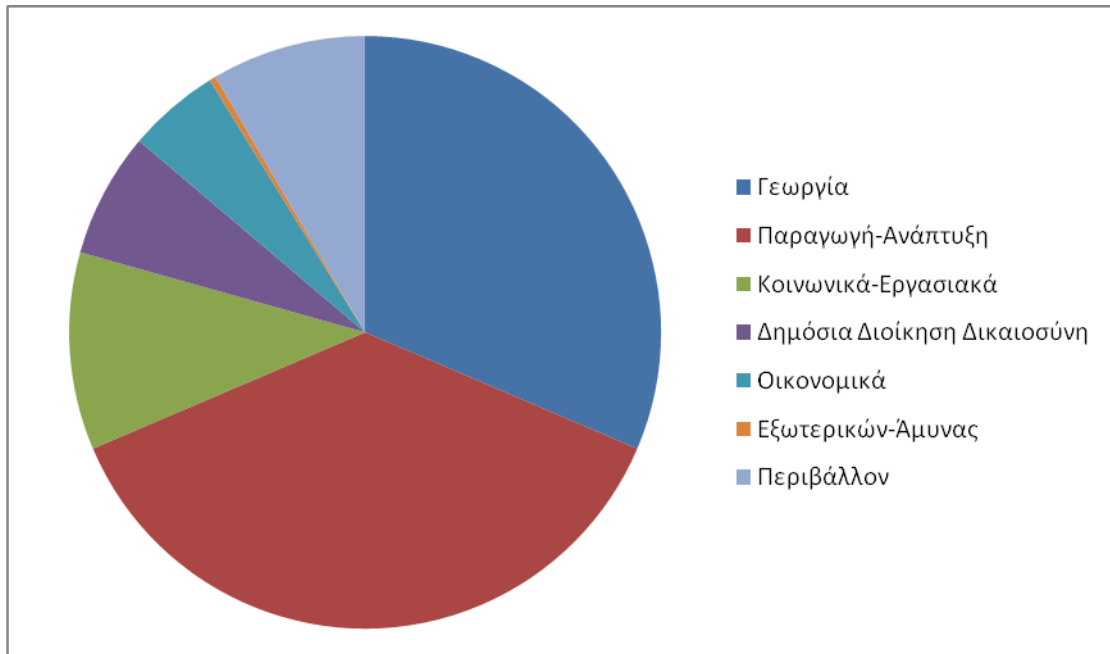
Πίνακας 4 Κατατομή Ενσωμάτωσης Οδηγιών Ανά Υπουργείο 2010-2018

Πηγή : Ίδια Επεξεργασία από Πίνακα Ενσωματωμένων Οδηγιών ΓΓΚ

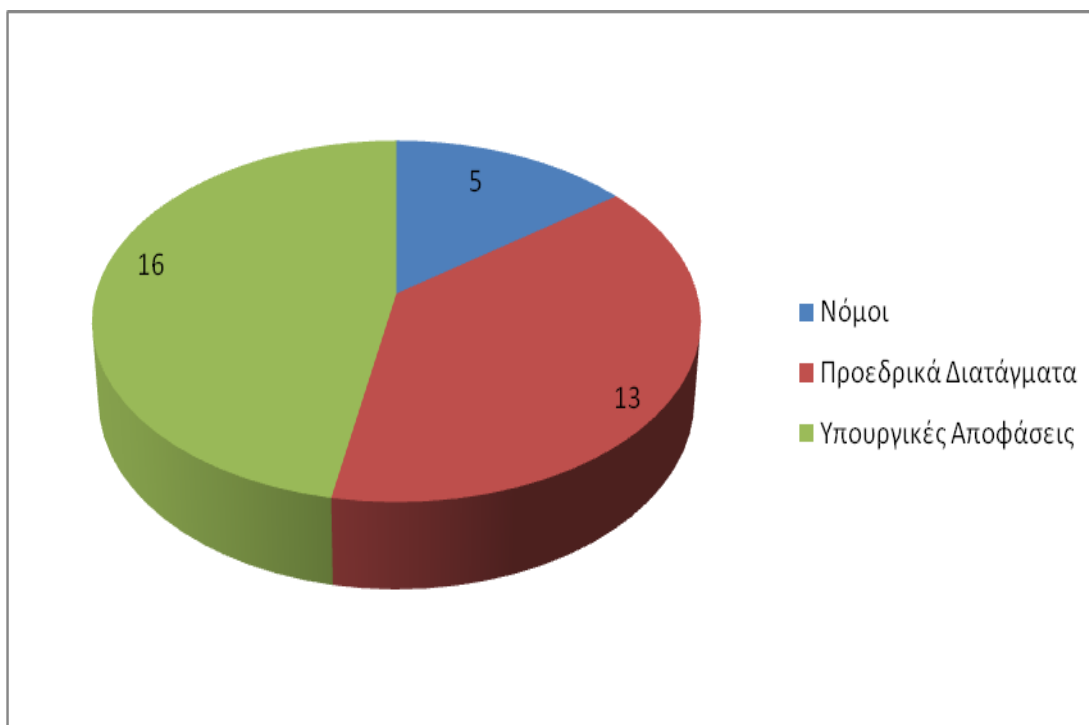
⁶ Σημειώνεται ότι η συνήθης μορφή της κανονιστικής πράξης είναι η κοινή υπουργική απόφαση, καθώς, όπως προβλέπει ο ν. 1338/1983, υπογράφει πάντα ο Υπουργός Ανάπτυξης αι Ανταγωνιστικότητας.

Εικόνα 2 Κατανομή Παρεμβάσεων κατά Τομέα Πολιτικής 2010-2018

Πηγή : Ίδια Επεξεργασία από Πίνακα Ενσωματωμένων Οδηγιών ΓΓΚ

Εικόνα 3 Είδος Κανονιστικής Πράξης Ενσωματωμένων Οδηγιών 2018

Πηγή : Ίδια Επεξεργασία από Πίνακα Ενσωματωμένων Οδηγιών ΓΤΚ

Την περίοδο 2010-2018 συνολικά ενσωματώθηκαν στον εθνικό ελληνικό δίκαιο 610 ευρωπαϊκές οδηγίες, προχωρήσαμε σε μελέτη των νομοθετικών πράξεων του 2018 που αποτελούν ευρωπαϊκές οδηγίες προκειμένου να διαπιστώσουμε τον βαθμό που έγινε μια ακριβής ενσωμάτωση ή εάν είχαμε φαινόμενα **gold plating** δηλαδή χρήσης των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων ως μέσου να περάσουν περαιτέρω διατάξεις και να ενισχυθούν με την πρόσθεση περαιτέρω διοικητικών βαρών. Στην προσπάθεια μελετηθεί η διαδικασία της ενσωμάτωσης καταρτίστηκε πίνακας με τις ενσωματωμένες στην ελληνική έννομη τάξη οδηγίες που υπάρχει στο Παράρτημα 2 της εργασίας, με την χρήση του πίνακα ενσωματωμένων οδηγιών της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και έγινε ποιοτική έρευνα στις ενσωματωμένες πράξεις με την χρήση της Ιστοσελίδας Βουλής, και της Ιστοσελίδα EUR- Lex της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Η γενική εικόνα που προκύπτει από τις ενσωματωμένες οδηγίες είναι ότι αποτελούν κατά κανόνα σημαντικό επιπέδου κείμενα. Επιπλέον από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε διαπιστώσαμε ότι η ελληνική διοίκηση με ακρίβεια και πληρότητα ενσωματώνει την κοινοτική νομοθεσία. Υπήρχε συνεπής μεταφορά των άρθρων με αντιστοίχιση τους και αναφορά στην διάταξη από την οποία προέκυψαν. Η μεγάλη πλειοψηφία των διατάξεων ήταν τεχνικού χαρακτήρα. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί,

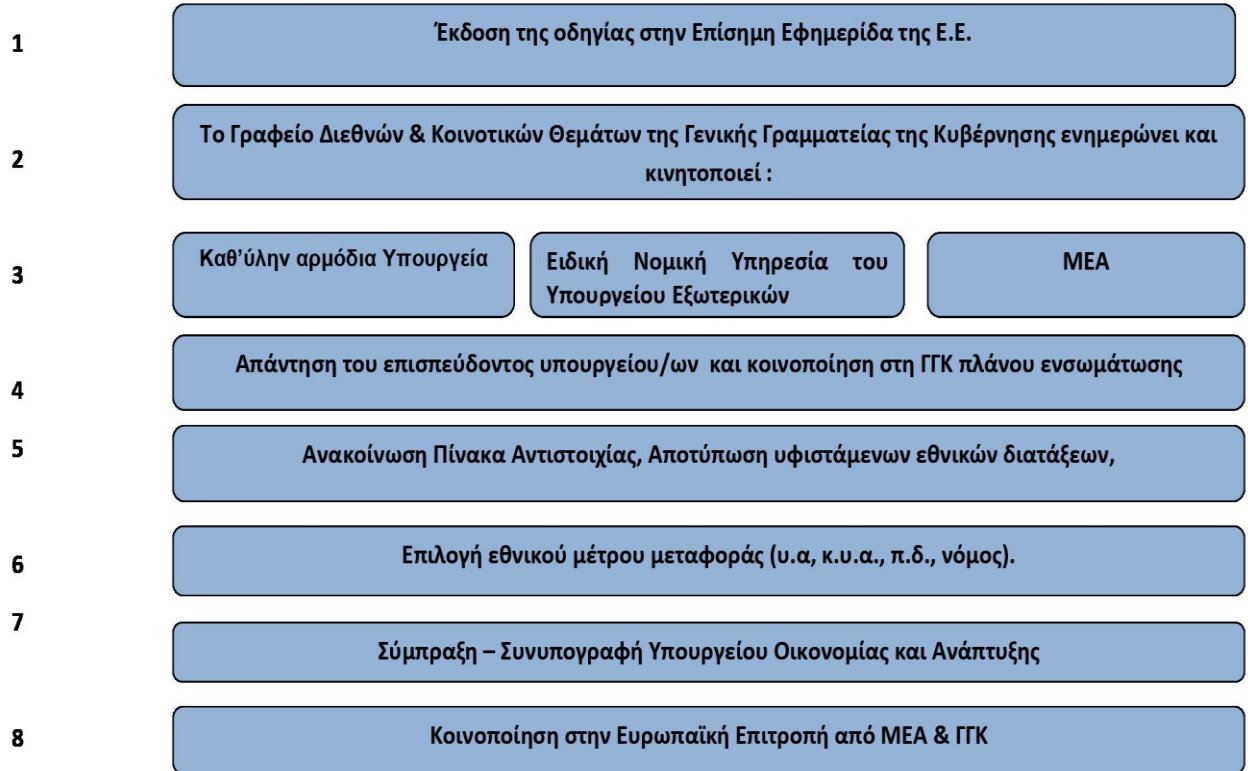
ότι παράλληλα με την ενσωματωμένη ρύθμιση πολύ συχνά υπήρχε πληθώρα άλλων διατάξεων που συμπεριλαμβάνονταν στο νομοθετικό κείμενο, πολύ συχνά άσχετες μεταξύ τους με αποτέλεσμα ένας νόμος που τιτλοφορείτε με τον τίτλο της διάταξης να έχει στην μεγάλη πλειοψηφία άλλες διατάξεις, χαρακτηριστικό παράδειγμα ο Ν.4569/2018, και ο Ν.4548/2018 για την Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών. Ταυτόχρονα όμως διαπιστώνεται και η αντίθετη τάση με ύπαρξη νόμων που ενσωματώνουν πολλές οδηγίες όπως ο Ν.4546/2018 που ενσωματώνει τρεις ευρωπαϊκές οδηγίες. Αλλά και η Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 71815/3-7-2018 που ενσωματώνει τέσσερις οδηγίες. Επιπλέον μεγάλοι και σύνθετοι τίτλοι επικράτησαν που δυσχεραίνουν την απλότητα και την κατανόηση της νομοθεσίας. Ακόμη διαπιστώθηκαν οδηγίες που ενσωματώθηκαν με δύο διαφορετικές υπουργικές αποφάσεις, άλλες που ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη μέσω αφενός ενός νόμου και αφετέρου μιας υπουργικής απόφασης. Αρκετές από τις οδηγίες δεν συνοδεύονται από ΑΣΡ (Καρκατσούλης, Π.2011Β :196). Τέλος παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην ενσωμάτωση, αφού το 2018 ενσωματώθηκαν οδηγίες του 2013 ή και το 2014. Οι οδηγίες ενσωματώθηκαν ως εξής, οι 16 με έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, οι 13 με Προεδρικά Διατάγματα και οι 5 με Νόμους. Ο μέσος όρος καθυστέρησης εναρμόνισης με τις οδηγίες ήταν για το 2016 6,2 μήνες. (European Commission 2018).

Η παρουσία πολλών συναρμόδιων υπηρεσιών δεν επιτρέπει την άμεση και ταχεία εναρμόνιση δικαίου. (Καρκατσούλης, Π. 2011Β :195) Όπως προκύπτει η ανάγκη δημιουργίας ενός **συντονιστικού κέντρου** που θα είναι υπεύθυνο για την διαδικασία ενσωμάτωσης του ευρωπαϊκού δικαίου είναι απαραίτητο προκειμένου να αποφεύγονται οι καθυστερήσεις. Το εν λόγω όργανο θα πρέπει να δρα σε διυπουργικό επίπεδο και να είναι σε άμεση συνεργασία με την ηγεσία της κυβέρνησης όπου θα έχει την δυνατότητα να επικοινωνεί και να παρεμβαίνει άμεσα σε όλα τα στάδια της διαδικασίας επισπεύδοντας την. Εξάλλου τέτοιες συστάσεις έχουν διατυπωθεί και σε σχετική έκθεση του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου σχετικά με τον ορθό τρόπο ενσωμάτωσης της κοινοτικής νομοθεσίας (European Parliament, 2013 :96-102). Σημαντικές προτάσεις σε αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσαν να είναι ο καθορισμός τυπικής προθεσμίας συμμόρφωσης με την οδηγία νωρίτερα από το προβλεπόμενο και η συντονισμένη δράση ταχείας ενσωμάτωσης της νέας νομοθεσίας. Παράλληλα, κρίνεται επιβεβλημένη η εστίαση στην έγκαιρη ενσωμάτωση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που να συνοδεύεται από αυξημένες προσπάθειες για την αντιμετώπιση της εσφαλμένης εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ. Η Ελλάδα διαθέτει σήμερα το δεύτερο μεγαλύτερο

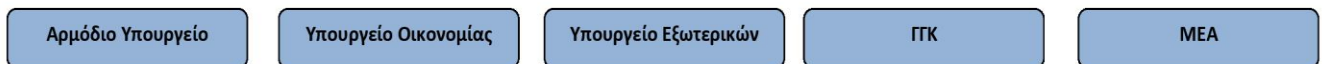
αριθμό ανοικτών υποθέσεων επί παραβάσει σε επίπεδο ΕΕ. Η ευρύτερη χρήση προσεγγίσεων βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων και η συνεκτίμηση της αξιολόγησης του αντίκτυπου κατά τη διάρκεια των φάσεων διαπραγμάτευσης και μεταφοράς της νομοθεσίας, θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση του αριθμού των μελλοντικών υποθέσεων παράβασης λόγω εσφαλμένης εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ. Άλλα κράτη μέλη της ΕΕ επωφελήθηκαν από την ίδρυση διυπουργικών ομάδων εργασίας για τον καλύτερο συντονισμό της εσωτερικής εναρμόνισης των προσεγγίσεων των εθνικών πολιτικών στο δίκαιο της ΕΕ. Η μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των υπουργείων για τις εξελίξεις σε άλλους τομείς που ενδέχεται να έχουν πολιτικό ενδιαφέρον θα συμβάλει στη διασφάλιση συνοχής και στη βελτίωση της ποιότητας της διαδικασίας ενσωμάτωσης του κοινοτικού δικαίου (OECD, 2012A).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

ΒΗΜΑΤΑ

Εμπλεκόμενες Υπηρεσίες

Εικόνα 3 Διαδικασία Εναρμόνισης- Ίδια Επεξεργασία από Εγχειρίδιο Εναρμόνισης ΓΓΚ (2013)

5 Συμπεράσματα

5.1 Επιδόσεις της Ελλάδας στην Καλή Νομοθέτηση

Οι προσπάθειες για καλή νομοθέτηση στόχο έχουν την δημιουργία ενός ρυθμιστικού συστήματος που θα βασίζεται στην υψηλής ποιότητας νομοθετική ρύθμιση και θα συνδυάζεται από ένα ικανοποιητικό επίπεδο υπηρεσιών προς τους πολίτες αλλά και τις επιχειρήσεις. Ένα ρυθμιστικό σύστημα που θα τονώνει δηλαδή, την ανταγωνιστικότητα της χώρας και παράλληλα θα απολαμβάνει μιας σημαντικής κοινωνικής αποδοχής ενισχύοντας το ίδιο το αίσθημα της κοινωνικής νομιμοποίησης της παραγόμενης κανονιστικής παραγωγής . Η Ελλάδα παρά τις επιμέρους δυσχέρειες στην υλοποίηση της ρυθμιστικής πολιτικής πρέπει να επισημανθεί ότι κατά τα τελευταία χρόνια κατόρθωσε να επιτύχει την θέσπιση νόμων που διακρίθηκαν για την υψηλή κανονιστική τους ποιότητα και προωθούν την διαφάνεια την απλοποίηση και την λογοδοσία. Παράλληλα δε, υπήρξε ένα σημαντικό νομοθετικό έργο που κινήθηκε στην κατεύθυνση της μείωσης των διοικητικών βαρών και μείωσης της γραφειοκρατίας. Αξιοσημείωτες σχετικές νομοθετικές και ρυθμιστικές πρωτοβουλίες που πρέπει να αναφερθούν είναι :

- Το πρόγραμμα Καλλικράτης που συγχώνευσε και κατέργησε τοπικές διοικητικές δομές αλλάζοντας και εκσυγχρονίζοντας το διοικητικό πεδίο της χώρας (Ν.3852/2010). Όπως και ο πρόσφατος Κλεισθένης (Ν.4555/2018).
- Η ίδρυση των ΚΕΠ ως κέντρων άμεσης one stop εξυπηρέτησης των πολιτών (Ν.3013/2002), αλλά και η κατέργιση της υποχρέωσης επικυρώσεων αντιγράφων εγγράφων, και της απόδοσης απλών αντιγράφων που γίνονται υποχρεωτικά αποδεκτά από τις υπηρεσίες(Ν.4250/2014).
- Η δημιουργία της εθνικής δικτυακής πύλης δημοσίας διοίκησης Ερμής www.ermis.gov.gr που έχει την δυνατότητα παροχής άνω των 100 πιστοποιητικών μέσω διαδικτύου καθώς και παροχής πληροφόρησης τόσο προς της επιχειρήσεις όσο και προς τους πολίτες.(Ν.4325/2015).
- Η χρήση της ψηφιακής υπογραφής (ΠΔ 150/2001).
- Το πρόγραμμα και ο δικτυακός τόπος Διαύγεια όπου δημοσιεύονται οι κανονιστικές πράξεις και διοικητικές αποφάσεις της διοίκησης στο πλαίσιο της διαφάνειας (Ν.3861/2010).

- Ο δικτυακός τόπος data.gov.gr που είναι ο κεντρικός κατάλογος των ανοικτών δημόσιων δεδομένων που παρέχει πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων των φορέων της ελληνικής κυβέρνησης (Ν.4305/2014).
- Ο δικτυακός τόπος open.gov δημόσιας διαβούλευσης για την ποιότητα του παραγόμενου νομοθετικού έργου (Ν.4048/2012).
- Ο νόμος πλαίσιο για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (Ν.3979/2011).
- Η σύσταση της ηλεκτρονικής βάσης της ελληνικής νομοθεσίας e themis - Ραπτάρχης.
- Σχέδιο αναδιάρθρωσης δομών της ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης «Αθηνά».
- Η μείωση των διοικητικών γραφειοκρατικών βαρών σε 13 τομείς πολιτικής (OECD 2014) με κατάργηση και απλούστευση υποχρεώσεων που υπολογίστηκαν σε ποσό της τάξης των 3,28 δις ευρώ .(Ν.4250/2014, Ν.4281/2014).
- Η απλοποίηση διαδικασιών σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών, καθώς και ο νόμος για την απλοποίηση σύστασης επιχειρήσεων και την άρση εμποδίων στον ανταγωνισμό και τη βαριά και γραφειοκρατική διαδικασία αδειοδότησης εκ των προτέρων και η απλοποίηση της αδειοδότησης των επιχειρήσεων (Ν.3853/2010)(Ν.441/2016),(Ν.4442/2016).
- Η εμπέδωση της αξιοκρατίας της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας σε όλο το πλέγμα της δημόσιας της δημόσιας διοίκησης. (Ν.4369/2016), (Ν.4440/2016).

Όπως γίνεται φανερό από υπήρξαν την προηγούμενη περίοδο σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που είχαν θετικό πρόσημο και επέφεραν ως αποτέλεσμα την εφαρμογή ποιοτικής νομοθεσίας που ωφέλησε και τόνωσε τόσο την δημοκρατική νομιμοποίηση και διαφάνεια αλλά και την αναπτυξιακή δυναμική της χώρας.

5.2 Συμπεράσματα -Αποτίμηση Εργαλείων

Στην προσπάθεια να διερευνηθεί και να εκτιμηθεί η εκτελεστική βαρύτητα που είχε τελικά ο νόμος 4048 και η οργάνωση της άσκησης την καλής νομοθέτησης που προωθήθηκε μέσω αυτού έγινε αποτίμηση των εργαλείων του. Συγκριμένα επιχειρήθηκε να μελετηθεί η πρακτική εφαρμογή που έλαβε ο νόμος μέσα από την χρήση των εργαλείων της καλής νομοθέτησης που αυτός προέβλεπε. Ο νομός 4048/2012 προέβλεπε την χρήση συνοδευτικών κειμένων όπως είναι α. η αιτιολογική έκθεση, β. την έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους καθώς και την γ. ειδική έκθεση του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος που συνοδεύουν το σχέδιο νόμου επιπλέον δε, τα πλέον ρηξικέλευθα σημεία του νόμου ήταν η υποχρέωση συμπερίληψης δ. έκθεσης ανάλυσης συνεπειών της ρύθμισης αλλά και έκθεσης δημόσιας διαβούλευσης με σκοπό την βελτίωση της νομοθετικής παραγωγής. Συγκεκριμένα εργαλεία όπως η παρουσία αιτιολογικής έκθεσης, η ανάλυση των συνεπειών ρύθμισης μέσω της έκθεσης αξιολόγησης, η έκθεση διαβούλευσης όπως και η έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους χρησιμοποιήθηκαν ως στοιχεία προκειμένου να διερευνηθεί η χρήση εργαλείων ποιοτικής νομοθέτησης. Σε αυτήν την κατεύθυνση καταρτίστηκε πίνακας που προέκυψε από πρωτογενή έρευνα με κριτήριο τα συγκεκριμένα στοιχεία και με τους νόμους που έχουν περάσει από την Βουλή κατά το έτος 2017 και 2018. Έγινε λεπτομερής καταγραφή των νόμων, που αποτυπώνεται στο Παράρτημα 1 της εργασίας, για να καταρτιστεί ο σχετικός πίνακας έγινε ερευνά στην ιστοσελίδα της Βουλής καθώς και στον αντίστοιχο δικτυακό τόπο του Εθνικού Τυπογραφείου στα ΦΕΚ και αφορά τους νόμους του έτους 2017 και του 2018 μέχρι και τον μήνα Οκτώβριο.

Η εικόνα που προκύπτει από την ανάλυση που έγινε στους συνολικά 118 νόμους που ψηφίστηκαν κατά την επίμαχη περίοδο ήταν ότι όλοι οι νόμοι διέθεταν αιτιολογική έκθεση συνεπώς πληρούνταν πλήρως το συγκεκριμένο εργαλείο της καλής νομοθέτησης του Ν.4048/2012. Επιπλέον δε, η Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους εμπεριέχονταν σε κάθε νομοθέτημα. Ωστόσο η παρουσία των δύο άλλων εργαλείων δηλαδή της Έκθεσης Αξιολόγησης Συνεπειών Ρύθμισης και της Έκθεσης επί της Δημόσιας Διαβούλευσης όπου διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές. Η μεν Έκθεση Αξιολόγησης Συνεπειών Ρύθμισης δεν βρέθηκε, στις 26 εκ των 118 νομοθετικών ρυθμίσεων δηλαδή σε ένα ποσοστό της τάξης του 22% των ρυθμίσεων δεν εντοπίστηκε το σχετικό στοιχείο που προβλέπει ο νόμος. Στην δε, Έκθεσης επί της Δημόσιας Διαβούλευσης η εικόνα είναι επιπλέον ενδεικτική με τις 38 εκ των ρυθμίσεων να έχουν

την σχετική έκθεση και συνεπώς ένα ποσοστό της τάξης του 68% των ρυθμίσεων να μην έχει εντοπιστεί. Πρέπει ωστόσο να επισημανθεί ότι κατά βάση επρόκειτο για νόμους που κύρωναν διεθνείς συμφωνίες ή και συμβάσεις αλλά ακόμη και μνημόνια και κατεπείγοντα νομοσχέδια και ήταν λογική η απουσία του σχετικού εγγράφου αλλά νόμους που συνδέονταν με τον κρατικό προϋπολογισμό. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε καταδεικνύει ότι σημαντικό ποσοστό των νόμων, 78%, διαθέτει έκθεση αξιολόγησης συνεπειών ρύθμισης ενώ περίπου το 41% των νόμων δεν εντοπίστηκε να έχει έκθεση δημόσιας διαβούλευσης γεγονός που συνεπάγεται είτε την απουσία της σχετικής έκθεσης είτε ότι δεν έλαβε χώρα δημόσια διαβούλευση.

Η Έκθεση Αξιολόγησης Συνεπειών Ρύθμισης κινείται στον άξονα περιγραφής των συνεπειών της ρύθμισης υπό το πρίσμα των άρχων της Αναγκαιότητας, της Καταλληλότητας, των Συνεπειών στην Οικονομία, των Συνεπειών στην Κοινωνία και τους Πολίτες, των Συνεπειών στον Φυσικό και Πολιτιστικό Περιβάλλον, των Συνεπειών στην Δημόσια Διοίκηση και την Δικαιοσύνη, την Νομιμότητα, την Αρμοδιότητα, την Τήρηση των Νομικοτεχνικών Κανόνων και την Κωδικοποίηση, και την Διαφάνεια και Κοινωνική Συμμετοχή. Έτσι και οι εκθέσεις που συντάχθηκαν οργανώθηκαν με σχετική επάρκεια και συνέπεια γύρω από τις συγκεκριμένες θεματικές ως κεφάλαια. Η γενική εικόνα είναι ότι οι εκθέσεις κάλυψαν με συνέπεια το συγκεκριμένο πλαίσιο τέτοια παραδείγματα είναι ο Ν.4486/2017 για την Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, αλλά ο Ν.4504/2017 για την Διαβίου εκπαίδευση προσωπικού Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί το ζήτημα της σύνταξης νόμων με διαφορετικό χαρακτήρα διατάξεις στο περιεχόμενο τους με αποτέλεσμα και η έκθεση αξιολόγησης να παίρνει συχνά διαφορετικό χαρακτήρα και να μην γίνεται έτσι ολοκληρωμένη αιτιολόγηση όλων των συνισταμένων. Πρέπει να επισημανθεί επίσης, ότι ενώ μεν υπήρξαν βελτιώσεις στον αριθμό των εκθέσεων ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων που παράχθηκαν κατόπιν της θέσπισης του Ν.4048/2012. Ωστόσο τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, και το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης δεν διαθέτουν τους πόρους ή τις εξουσίες για να ελέγξουν την ποιότητα ή τη συνέπεια του ουσιαστικού περιεχομένου των εκθέσεων αυτών. Επιπλέον δεν έχει προκύψει ουσιαστική εμπλοκή του Συνηγόρου του Πολίτη για την αναβάθμιση της ΑΣΡ.

Η διαδικασία της Ανάλυσης των Κανονιστικών Ρυθμίσεων παρέχει ένα εξαιρετικό εργαλείο, το οποίο τόσο οι προτείνοντες της πολιτικής, όσο και το διοικητικό προσωπικό θα πρέπει να συμβουλευέται καθ' όλη τη διάρκεια της κανονιστικής διαδικασίας, από τη στιγμή του σχεδιασμού έως και την εφαρμογή και

την επακόλουθη αξιολόγηση. Ωστόσο, η προσοχή εστιάζεται στη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν οι νόμοι είναι ακόμη υπό μορφή νομοσχεδίου και δεν καλύπτει όλες τις πτυχές ενός ορθά δομημένου κύκλου πολιτικής και νομοθεσίας, ιδίως όσον αφορά την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των νόμων κατόπιν της θέσπισης και εφαρμογής τους. Κατά συνέπεια, ελλοχεύει ο κίνδυνος οι προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας των κανονιστικών ρυθμίσεων να μην εκκινήσουν σε αρκετά πρώιμο στάδιο και πριν να ληφθούν ορισμένες βασικές υποθέσεις και αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο, με τον οποίο μπορεί να προχωρήσει η εφαρμογή, τροποποίηση ή αναθεώρηση προτάσεων πολιτικής. (OECD, 2012) Ο νόμος προέβλεπε την τριετή αλλά και ετήσια εξέταση της αξιολόγησης αποτελεσμάτων εφαρμογής με χρήση του Μοντέλου Τυποποιημένου Κόστους από τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των υπουργείων. Η μελέτη της εκ των υστέρων αξιολόγησης συνεπειών των ρυθμίσεων έπρεπε να γίνεται συγκριτικά με τα δεδομένα της προηγηθείσας αξιολόγησης συνεπειών ώστε να προκύπτουν δεδομένα για να προχωρήσουν διαδικασίες τροποποιήσεων δεν έχει προχωρήσει σε ικανοποιητικό βαθμό.

Το 2015 και το 2016 συντελέστηκαν σημαντικές εξελίξεις στο πεδίο των κανονιστικών μεταρρυθμίσεων, μεταξύ άλλων προωθήθηκε η κωδικοποίηση των βασικών νόμων όπως και η ηλεκτρονική πρόσβαση σε αυτούς από τους πολίτες. Η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης έχει αναλάβει το σχετικό έργο με ταυτόχρονη επίβλεψη ζητημάτων που αφορούν την αποτελεσματικότητα του νομοθετικού έργου. Επιπλέον σημαντική προσπάθεια στη κατεύθυνση της ενημέρωσης, αλλά και την κωδικοποίησης της νομοθεσίας αποτέλεσε η έκδοση του Εβδομαδιαίου Δελτίου Νομοθεσίας με πρωτοβουλία του τμήματος Νομοθετικής Πρωτοβουλίας του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης .

Παράλληλα δε, στο πεδίο της κωδικοποίησης της νομοθεσίας δεν έχει ολοκληρωθεί η δημιουργία της **Εθνικής Πύλης για την Κωδικοποίηση** και Αναμόρφωση της Ελληνικής Νομοθεσίας ωστόσο όμως έχει ολοκληρωθεί η σχετική πύλη που αφορά την τουριστική νομοθεσία. Ενώ και η Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης της ΓΓΚ από την σύσταση της το 2003 έχει ολοκληρώσει την ολοκληρώσει την θέσπιση 6 κωδίκων.(Σωτηρόπουλος, 2017 :89)

Ως προς την ποιότητα της έκθεσης διαβούλευσης υπήρξαν ρυθμίσεις με υποδειγματική διαβούλευση όπως αποτυπώνεται μέσα από τις εκθέσεις που συνετάχθησαν και οι οποίες είναι μακροσκελείς, καλύπτουν όλα τα άρθρα της διάταξης, και δόθηκε ικανοποιητικό διάστημα ώστε να δημιουργηθεί ένας διάλογος. Σημαντικά τέτοια παραδείγματα είναι ο Ν.4461/2017 για την Μεταρρύθμιση της Διοικητικής

Οργάνωσης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης σπάνιων και πολύπλοκων νοσημάτων. Ο Ν.4487/2017 για το Ηλεκτρονικό σύστημα διάθεσης τηλεοπτικού διαφημιστικού χρόνου, ο Ν.4497/2017 για την Άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, ο Ν.4485/2017 για την Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις. αλλά και ο Ν. 4521 για την Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Ταυτόχρονα ωστόσο υπήρξαν και ρυθμίσεις με σημαντικό κοινωνικό ενδιαφέρον που η έκθεση διαβούλευσης που σχηματίστηκε ήταν περιορισμένη δεν είχε συγκεκριμένο χαρακτήρα και δεν μετέφερε αυτό που όφειλε δηλαδή την κοινωνική δημοκρατική διαβούλευση προς τους βουλευτές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο Ν.4491/2017 για την Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου όπου σε 4 μόλις σελίδες αναπτύσσεται η έκθεση δημόσιας διαβούλευσης. Τέλος υπήρξαν πολλοί νόμοι που ενώ διέθεταν έκθεση συνεπειών δεν υπήρχε έκθεση διαβούλευσης. Ενώ όμως ο Ν.4048/2012 απαιτεί την έκδοση μιας έκθεσης δημόσιας διαβούλευσης που αναλυτικά θα περιλαμβάνονται τα σχόλια που έγιναν και ποιες παρατηρήσεις ελήφθησαν υπόψη στην τελική μορφή του νομοσχεδίου, αυτό εξακολουθεί να μην εφαρμόζεται πλήρως, έτσι ώστε να μην είναι σαφής ο τρόπος που λαμβάνονται υπόψη τα σχόλια διαβούλευσης στην οριστική μορφή των κατατεθειμένων νομοσχεδίων. (OECD, 2018). Επιπλέον η ενσωμάτωση των σχολίων στο νόμο δεν τεκμηριώνεται όπως θα έπρεπε ενώ σπάνια δίνεται η χρονική περίοδος των 5 εβδομάδων που ο νόμος ορίζει.

Ως προς την μορφή των νομοθετημάτων, επικρατεί πολύπλοκη σύνθετη και ετερόκλητη θεματολογία εντός των νόμων, από τους 118 νόμους που εξετάστηκαν οι 90 περιείχαν και άλλες διατάξεις πέραν του στενού πυρήνα του νόμου που αφορούσαν. Παράλληλα δεν εφαρμόζεται το σχετικό κριτήριο της καλής νομοθέτησης για μη χρήση αόριστων παραπομπών σε άλλες διατάξεις και νόμους καθώς συναντήθηκε σχετικά το σχετικό φαινόμενο. Συνεπώς χρειάζεται να επεκταθεί περαιτέρω η χρήση των συγκεκριμένων εργαλείων της καλής νομοθέτησης. Ενώ ο νόμος της καλής νομοθέτησης έχει θέσει τα θεμέλια για την δημιουργία ενός ικανοποιητικού πλαισίου δεν έχει προχωρήσει ολοκληρωτικά η ποιοτική αναβάθμιση της νομοθεσίας.

Ο νόμος 4048/2012 ορίζει ότι όλα τα υπουργεία υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις αρχές της καλής νομοθέτησης σε όλες τις νομοθετικές πράξεις που αποτελούν αρμοδιότητα τους. Ωστόσο παρά την σημαντική αυτή εξέλιξη η εφαρμογή των αρχών της καλής νομοθέτησης συνεχίζει να αντιμετωπίζει ζητήματα. Η εκτίμηση των κανονιστικών επιπτώσεων έχει καταστεί υποχρεωτική για όλους τους πρωτογενείς

νόμους. Ωστόσο, η ποιότητα των σχετικών εκτιμήσεων είναι σχετικά χαμηλή λόγω της σύντομης χρονικής περιόδου με την οποία προωθούνται τα νέα νομοσχέδια.

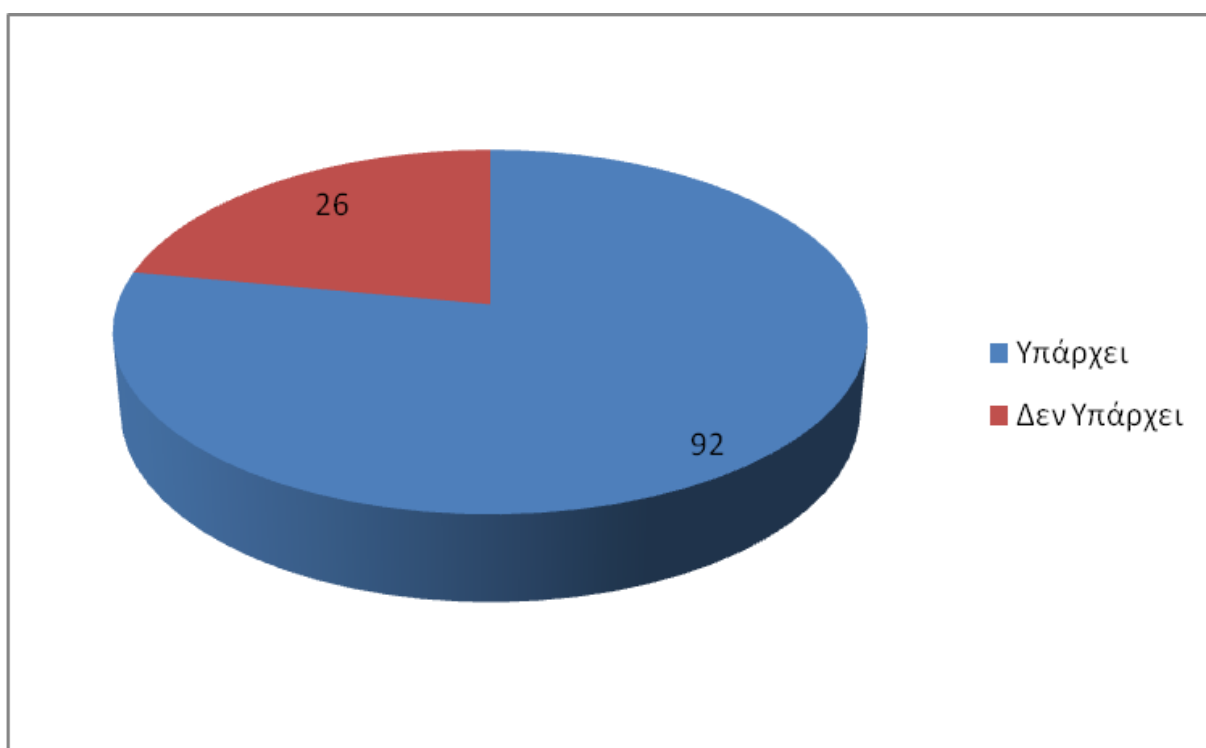
Παράλληλα ενώ έχει θεσμοθετηθεί η διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης για όλα τα νέα νομοσχέδια που αποτελούν πρωτογενείς νόμους, στην πράξη, οι εν λόγω διαβουλεύσεις συνήθως πραγματοποιούνται μέσω συγκεκριμένων διαβουλεύσεων που λαμβάνουν χώρα μεταξύ πολύ συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων που διαθέτουν την σχετική δυνατότητα που δεν είναι δυνατή και προσιτή σε όλες. Ορισμένα σχέδια πρωτογενών νόμων και δευτεροβάθμιων κανονιστικών ρυθμίσεων δημοσιεύονται στην δημόσια δικτυακή πύλη διαβούλευσης. Ενώ ο νόμος διακρίνεται από σχετική πληρότητα ως προς τις προβλέψεις του για την εφαρμογή των αρχών της καλής νομοθέτησης σε πλαίσια παρόμοια με τα αντίστοιχα που προβλέπονται σε χώρες που διανύσει σημαντικό έδαφος στο συγκεκριμένο πεδίο πολιτικής εν τούτοις παρατηρείται ελλιπής εφαρμογή των προβλέψεων του νόμου.

Επιπλέον δεν λαμβάνει χώρα πάντοτε ο θεσμοποιημένος ετήσιος και εξαμηνιαίος προγραμματισμός και οργάνωση του νομοθετικού έργου της επομένης περιόδου που έπρεπε να γνωστοποιείται από τον Υπουργό στο Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας της αρμοδιότητας του, καθώς τα υπουργεία δεν προχωρούν με συνέπεια στην ενημέρωση των επικείμενων νομοσχεδίων στο αρμόδιο γραφείο. Ακόμη, δεν κατέστη εφικτό να γίνει συστηματική η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των ρυθμίσεων.

Παράλληλα ενώ το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης έχει σε σημαντικό βαθμό αναλάβει ουσιαστικά την αρμοδιότητα συντονισμού της κανονιστικής πολιτικής εν τούτοις δεν έχει καθοριστικό και αποφασιστικό ρόλο όπως θα έπρεπε. Δεν έχει επιφορτιστεί νομικά με την δυνατότητα να εμποδίσει νομοσχέδια που δεν έχουν ικανοποιητική ανάλυση συνεπειών ρυθμίσεων. (OECD 2018). Ταυτόχρονα το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης δεν διαθέτει επαρκείς πόρους ούτε και την αρμοδιότητα, ώστε να υποχρεώσει τα υπουργεία να εφαρμόσουν τις αρχές της καλής νομοθέτησης. Ως αποτέλεσμα, μεγάλο μέρος της εργασίας για την προώθηση της επαφίεται στα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, τα οποία επίσης δεν έχουν στελεχωθεί επαρκώς με το απαραίτητο για την διεκπεραίωση του ρόλου τους προσωπικό. Ενώ δηλαδή ο Ν.4840/2016 προβλέπει αναλυτικά το πλαίσιο αρμοδιοτήτων και τον ρόλο τους δεν έχουν συμμορφωθεί οι κυβερνήσεις με την ανάπτυξη των δομών αυτών. Για να εξυπηρετηθεί με επάρκεια ο σκοπός των εργαλείων της καλής νομοθέτησης όπως αυτά αναπτύχθηκαν επαρκώς με τον Ν.4048/2012 πρέπει να λειτουργούν αποτελεσματικά οι δομές σύμφωνα με τα περιγραφόμενα στον νόμο.

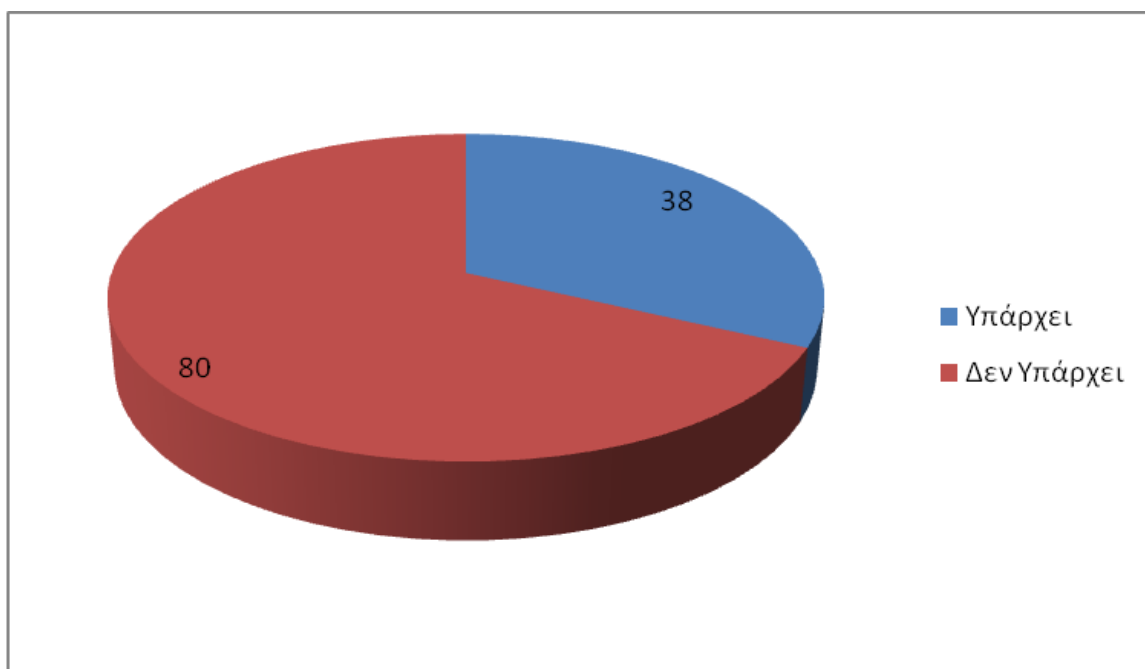
Ωστόσο δεν φαίνεται να ασκούνται επαρκώς οι σχετικές αρμοδιότητες από τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας ενώ και το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης δεν προκύπτει να έχει συντονιστική αρμοδιότητα όπως οι αντίστοιχες μονάδες στις ευρωπαϊκές χώρες.

Εικόνα 4 Σύνολο Εκθέσεων Αξιολόγησης Συνεπειών Ρύθμισης Νόμων 2017-2018

Πηγή : Ιστοσελίδα Βουλής, Εθνικού Τυπογραφείου-Ίδια Επεξεργασία

Εικόνα 5 Σύνολο Εκθέσεων Δημόσιας Διαβούλευσης Νόμων 2017-2018

Πηγή : Ιστοσελίδα Βουλής, Εθνικού Τυπογραφείου-Ίδια Επεξεργασία

5.3 Προτάσεις

Ενίσχυση Υπαρχουσών Δομών

Είναι απαραίτητο να ενισχυθούν οι υφιστάμενες δομές του Ν.4048/2012, δηλαδή πρέπει να ενισχυθούν με περαιτέρω ειδικευμένο προσωπικό τα **Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας** των Υπουργείων αλλά και αυτό της Καλής Νομοθέτησης. Περαιτέρω πρέπει να ενισχυθεί η παρουσία ο ρόλος των **Νομοπαρασκευαστικών Επιτροπών** των Υπουργείων με μονιμοποίηση και διεύρυνση του ρόλου τους ως μόνιμων υπηρεσιών παρακολούθησης της νομικής εξέλιξης του τομέα τους και μελέτης των ενδεχόμενων εναλλακτικών τους επιλογών. Με παρουσία σε αυτές μόνιμων ειδικών τεχνικών επιστημονικών συμβούλων που θα συμβάλλουν στην νομοπαρασκευαστική διαδικασία.

Προκειμένου να είναι επιτυχής η εφαρμογή των αρχών της καλής νομοθέτησης θα πρέπει να υιοθετηθεί μια προσέγγιση που να διατρέχει όλη την κυβέρνηση, καθώς και όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης. Ο Ν. 4048/2012 περί Καλής Νομοθέτησης αποτελεί ένα θετικό και ευπρόσδεκτο βήμα. Ωστόσο, δεν υπάρχει πρόβλεψη για την διυπουργική διαβούλευση, παρά την κοινή παραδοχή ότι ο συντονισμός και η συνοχή πρέπει να αποτελούν σημεία αναφοράς κάθε νομοπαραγωγικής απόπειρας. Επί της παρούσης, απουσιάζει μια οριζόντια συνεργασία, εφόσον τα μεμονωμένα υπουργεία τείνουν να επικεντρώνονται στην προώθηση νομοθετημάτων που αφορούν ίδια θέματα προτεραιότητας χωρίς ρητή αναφορά ή διυπουργική συνεργασία, ώστε να διαπιστωθεί πως αυτά εντάσσονται σε ευρύτερες γενικές προτεραιότητες ή πώς μπορούν να υποστηρίξουν ή να προωθήσουν ευρύτερες προτεραιότητες. (OECD, 2012A) Πρέπει να καταβληθούν αυξημένες προσπάθειες παράλληλα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλιστεί η συνεκτική και τεκμηριωμένη ποιοτική προσέγγιση στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη πολιτικής από όλα τα υπουργεία. Συνεπώς, κρίνεται επιβεβλημένη μια πιο συντονισμένη και συνεκτική προσέγγιση, καθώς επίσης μια αυξημένη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων δρώντων, σε επίπεδο υπουργείου, οργανισμού και υποεθνικού επιπέδου σε κάθε πεδίο της δημόσιας πολιτικής δράσης. Πρέπει να στελεχωθούν επαρκώς τόσο το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης όσο και τα Γραφεία Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και μάλιστα κατ'ερμηνεία του αρ.16 του Ν.4840/2012 με προσωπικό εγνωσμένης επιστημονικής κατάρτισης όλων των κλάδων. **Ενώ προτείνεται η προαγωγή του Γραφείου Καλής Νομοθέτησης** και η κατάσταση του ως αυτόνομης υπηρεσίας και κεντρικού συντονιστικού οργάνου, όλης της δράσης που αφορά την προώθηση της καλής νομοθέτησης κατά τα πρότυπα του εξωτερικού. Αυτό συνεπάγεται την απόδοση περαιτέρω αρμοδιοτήτων στην εν λόγω μονάδα ούτως ώστε να είναι σε θέση να εποπτεύει την εφαρμογή των κανόνων της καλής νομοθέτησης σε κάθε φάση υλοποίησης του νομοθετικού έργου με άμεση δυνατότητα εμπλοκής και συμμετοχής στην όλη δράση. Παράλληλά πρέπει να επιφορτιστεί με την δυνατότητα άσκησης διυπουργικής συνεργασίας και συντονισμού. Η στελέχωση δε, της υπηρεσίας πρέπει να είναι τέτοια ώστε με εξειδικευμένο προσωπικό όχι μόνο νομικού αλλά και τεχνικού επιστημονικού χαρακτήρα όλων των ειδικοτήτων να μπορεί να ασκεί εποπτικές αρμοδιότητες. Γι αυτό πρέπει να ενδυσθεί ένα χαρακτήρα ανεξάρτητης δομής ανάλογο του ευρωπαϊκών ανάλογων υπηρεσιών. Αυτό θα εξυπηρετεί την δημιουργία μιας μόνιμης και σταθερής δομής που ανεξάρτητα από πολιτικές παρεμβάσεις θα εγγυάται την κανονιστική ποιότητα και συνέχεια. Για τους ίδιους λόγους και να είναι δυνατός ο καλύτερος υπολογισμός του κόστους συνιστάται η

δημιουργία **Γραφείου Καλών Πρακτικών** που θα έχει αυτή την αρμοδιότητα, θα τελεί σε σχετική αυτονομία και θα ανήκει στο υπουργείο οικονομικών, στελεχωμένο από ειδικούς οικονομικούς και νομικούς και διοικητικούς επιστήμονες και θα συμμετέχει στην σύνταξη της έκθεσης με εργαλείο το Μοντέλο Τυποποιημένου Κόστους και θα λειτουργεί όπως το αυστραλιανό, Γραφείο Καλών Πρακτικών Νομοθέτησης (Office of Best Practice Regulation OBPR) που τελεί υπό το Υπουργείο Οικονομικών και Απορρύθμισης. Επιπλέον οφείλει όπως και ο νόμος ορίζει άλλωστε να έχει την δυνατότητα να συμμετέχει στην σύνταξη της σχετικής έκθεσης και εκπρόσωπος της Ανεξάρτητης Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη. Η αναβάθμιση της συμμετοχής του Συνηγόρου του Πολίτη πρέπει να προωθηθεί καθώς διαθέτει τα εχέγγυα της σημαντικής δυνατότητας που έχει κατορθώσει να αποκτήσει στη αντιμετώπιση προβλημάτων των πολιτών και των σχέσεων τους με την διοίκηση και της τεχνογνωσίας για την διακρίβωση των συνεπειών των δρομολογούμενων ρυθμίσεων, ιδίως συνεπώς στη σύνταξη της έκθεσης αξιολόγησης συνεπειών, αλλά και στην εκ των υστέρων αξιολόγηση πρέπει να έχει ενεργό ρόλο καθώς είναι σε θέση να μελετήσει με ακρίβεια τις συνέπειες των ρυθμίσεων λόγω του αντικείμενου και της τριβής που έχει με την κοινωνία. Σε επίπεδο ανεξάρτητων αρχών ακόμη σημαντικό ρόλο θα μπορούσαν να έχουν και οι άλλες ανεξάρτητες αρχές στο πεδίο της αρμοδιότητας τους.

Απλοποίηση Διαδικασιών

Η παρουσία πολλαπλών εκθέσεων οδηγεί σε περαιτέρω περιπλοκή και καθιστά τον νόμο σύνθετο και δυσνόητο την δε νομοθετική διαδικασία δυσχερή, υποχρεούνται για έναν νόμο εκτός της αιτιολογικής να συνταχθούν οι παρακάτω εκθέσεις : α. Έκθεση τροποποιούμενων διατάξεων β. Έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, γ. Ειδική Έκθεση του αρ. 75 του Συντάγματος, δ. Έκθεση Αξιολόγηση Συνεπειών Ρύθμισης, ε. Έκθεση Δημόσιας Διαβούλευσης, καθώς και η στ. Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσία της Βουλής. Η σύνταξη συνεπώς ενιαίων και κοινών διηυπηρεσιακών εκθέσεων θα καθιστούσε πιο εύκολη αλλά και διαφανή της διαδικασία. Η Ειδική Έκθεση του αρ. 75 του Συντάγματος θα μπορούσε να συντάσσεται από κοινού με αυτή του Γενικού Λογιστηρίου εφόσον καλύπτει και τις οικονομικές άρα και δημοσιονομικές συνέπειες της ρύθμισης και τέλει υπό την μέριμνά του Υπουργού Οικονομικών από κοινού.

Ενίσχυση της Διαδικασίας Δημόσιας Διαβούλευσης

Πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος και η διαδικασία της δημοσίας διαβούλευσης για να αποτελεί ουσιαστικό τμήμα της διαδικασίας. Η προσπάθεια που γίνεται μέσω του orengon.gr αποτελεί σημαντική εξέλιξη που ωστόσο ωστόσο μπορεί να βελτιωθεί. Πρέπει να αποκτήσει την δέουσα βαρύτητα η διαβούλευση που γίνεται μέσω του δικτυακού τόπου και αυτό προϋποθέτει ότι δεν θα αποτελεί εργαλείο προώθησης συγκεκριμένων θέσεων οργανωμένων συμφερόντων. Για να διασφαλιστεί αυτό θα πρέπει υποχρεωτικά να μπορούν να αναγνωρίζονται και να προσδιορίζονται οι μετέχοντες και να έχουν μία και μοναδική δυνατότητα εισόδου και συμμετοχής. Επιπλέον οφείλει να ενισχυθεί η προσπάθεια να συντάσσονται σχετικές εκθέσεις σε κάθε νόμο που ψηφίζεται και μάλιστα αντιπροσωπευτικές των πραγματικών τάσεων της κοινωνίας όπως αποτυπώνονται στην διαβούλευση. Πρέπει να αποδίδεται το χρονικό περιθώριο της διαβούλευσης των 5 εβδομάδων και για τις δύο φάσεις της διαβούλευσης που ορίζει ο Ν.4048/2012 στο αρ.16. Επιπλέον πρέπει να αναρτώνται όλες οι αλλαγές και τροποποιήσεις που έχουν συντελεστεί από την πρόταση νόμου μέχρι την τελική ψήφιση ώστε ο πολίτης να γνωρίζει την εξελικτική πορεία του νομοσχεδίου και όχι μόνον την αρχική του φάση καθώς και εάν τελικά η δημόσια διαβούλευση επηρέασε το τελικό κείμενο και σε ποιο βαθμό, να συντελείται δηλαδή τεκμηρίωση της ενσωμάτωσης σχολίων στον νέο νόμο. Ακόμη εκτός των προτάσεων νόμου χρήσιμο θα ήταν η έναρξη διαλόγου με τους πολίτες στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης που θα αφορά γενικά σχέδια πολιτικής.⁷ Πρέπει επιπλέον την διαχείριση των δεδομένων του δικτυακού τόπου εκτός από δικό του Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας να μετέχει και το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης. Για τα νομοσχέδια που αφορούν την επιχειρηματική κοινότητα προτείνεται παράλληλα και η χρήση ενός ειδικού δικτυακού τόπου κατά τα πρότυπα του δανέζικου δικτυακού τόπου για τις επιχειρήσεις Virik.dk αλλά και το αμερικανικού ιστότοπου μιας στάσης, του business.gov. Ο δικτυακός τόπος ερμής θα μπορούσε να λειτουργήσει σε αυτή την κατεύθυνση ώστε να παρέχει και ένα άλλο σύνολο διευκολύνσεων στις επιχειρήσεις ο ήδη υπάρχων χώρος του Ερμή ενδείκνυται να καταστεί αυτός ο δικτυακός τόπος.

⁷ Όπως συμβαίνει πρόσφατα στο Υπουργείο Περιβάλλοντος με τον Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Εκπαίδευση –Κατάρτιση

Παρά το ότι το Γραφείο Καλής Νομοθέτησης σε συνεργασία με τον Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης προχώρησε στην παράδοση ειδικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων με σκοπό να ενημερώσουν τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης τόσο για την ΑΣΡ όσο και για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής. Εν τούτοις ο ρόλος της εκπαίδευσης και κατάρτισης της δημόσιας διοίκησης αλλά και των μελών του κοινοβουλίου και των κοινωνικών εταίρων στην διαδικασία της καλής νομοθέτησης είναι σημαντικός και πρέπει να ενισχυθεί. Προτείνεται να γίνουν σχετικές εκπαιδεύσεις που θα αφορούν την διαδικασία κατάρτισης των εκθέσεων, την διαβούλευση αλλά και την διαδικασία ενσωμάτωσης δικαίου ώστε να ενημερωθούν και να καταρτιστούν όλοι οι εμπλεκόμενοι με τις δομές της καλής νομοθέτησης. Ιδίως πρέπει να περιλαμβάνουν να γραφεία Νομοθετική Πρωτοβουλίας και όλους τους συνδεδεμένους με την καλή νομοθέτηση φορείς ακόμη δε και τους βουλευτές. Ο ρόλος του ΕΚΔΔΑ σε αυτήν την προσπάθεια μπορεί να είναι καίριος καθώς διαθέτει την τεχνογνωσία, την υποδομή και το προσωπικό ώστε να αναλάβει την διαχείριση αυτού του έργου. Και ήδη έχει επιφορτιστεί με την ευθύνη της διαχείρισης τμήματος της προνομοθετικής διαβούλευσης, στα οποία μετέχουν στελέχη των τμημάτων Νομοθετικής Πρωτοβουλίας των Υπουργείων.(Καμτσίδου Ι., 2017 :111)

Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των υφιστάμενων νόμων - Ενίσχυση του ρόλου της Λαϊκής Αντιπροσώπευσης

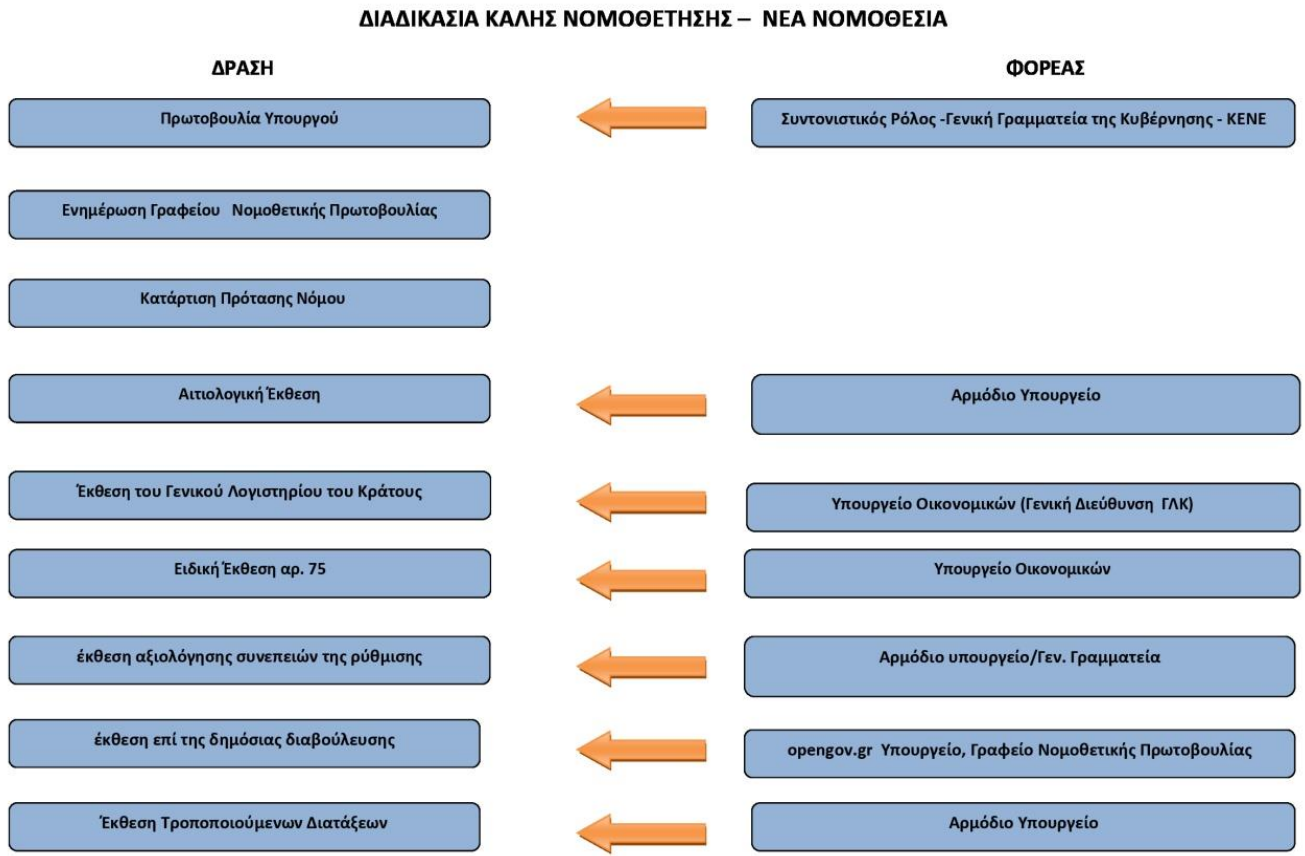
Με τον Ν.4048/2012 προβλέπεται η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των υφιστάμενων νόμων μετά την τριετή εφαρμογή τους, αυτό ωστόσο δεν συμβαίνει καθ' ολοκληρίαν. Το αναβαθμισμένο Γραφείο Καλής Νομοθέτησης μπορεί να επιφορτιστεί με τον συντονισμό του σχετικού έργου που θα αφορά όλη την νομοθεσία ανεξαρτήτως αρμόδιου υπουργείου και να προχωρά στο σχετικό έργο από κοινού με τον συσταθέν Γραφείο Καλών Πρακτικών που θα είναι σε θέση να αποτιμά το κόστος της ρύθμισης, αλλά και το όφελος που προέκυψε από την εφαρμογή της. Επιπλέον δε, πρέπει να προσδιοριστεί και να ενισχυθεί ο ρόλος της Βουλής στην διαδικασία Αξιολόγησης Αποτελεσμάτων που προβλέπεται άλλωστε.(Ν.4048/2012, αρ.9) Ειδικότερα η επιστημονική επιτροπή της βουλής θα μπορούσε να συμμετέχει στην διαδικασία ως

εκπρόσωπος του Κοινοβουλίου. Επιπλέον δε, υπάρχει η ανάγκη δημιουργίας μιας συμβουλευτικής και υποστηρικτικής μονάδας στην Βουλή που θα ασχολείται με τα εργαλεία της καλής νομοθέτησης και θα προσφέρει υπηρεσίες ενημέρωσης κατάρτισης και συμβουλευτικής στους κοινοβουλευτικούς και θα μπορεί να υποβάλει προτάσεις επί των εκθέσεων προκειμένου να ενισχυθεί και τεχνοκρατική παρουσία της βουλής. Παράλληλα και η ΟΚΕ μπορεί να ενισχύσει την αξιολόγηση αποτελεσμάτων. Μια πρόταση θα ήταν στο πλαίσιο της αξιολόγησης αποτελεσμάτων να ήταν δυνατόν εφόσον θα υπήρχε η δυνατότητα από το Γραφείο Καλών Πρακτικών του Υπουργείου Οικονομικών να προχωρήσει στην διαρκή μελέτη του διοικητικού κόστους να εισαχθεί το Σύστημα One In One OUT που υπάρχει στο Ηνωμένο Βασίλειο σύμφωνα με το οποίο κάθε νέα ρύθμιση που εισάγεται και επιφέρει διοικητικό συνεπάγεται τη κατάργηση μιας αντίστοιχης που επιφέρει την ίδια ή μεγαλύτερη δαπάνη.

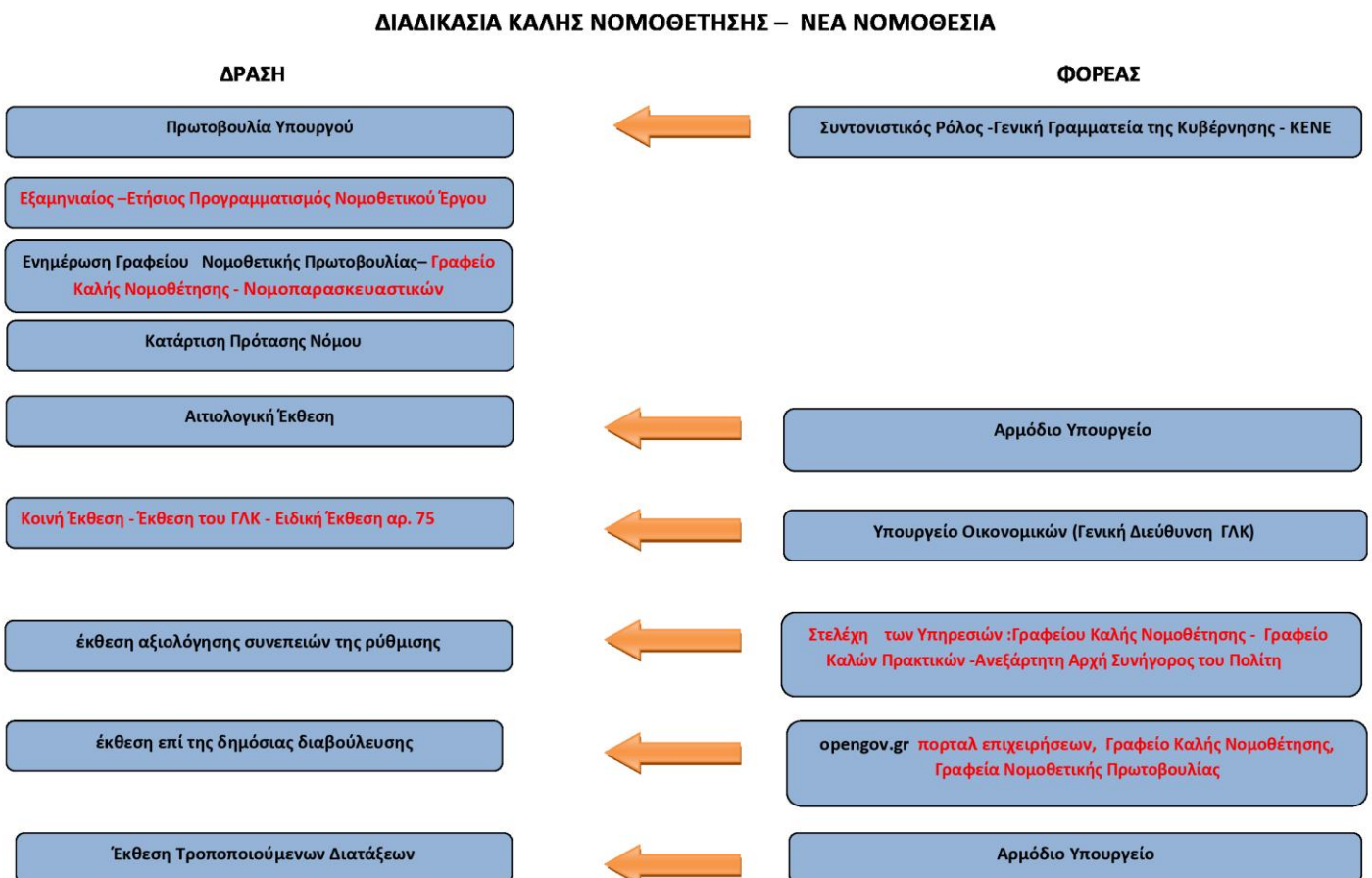
Ηλεκτρονικοποίηση – Κωδικοποίηση

Η ανάγκη για την κωδικοποίηση της νομοθεσίας είναι ουσιαστική προκειμένου να είναι προσιτή σε όλους και οργανωμένη. Η λειτουργία του εθνικού συμβούλιου κωδικοποίησης και αναμόρφωσης της νομοθεσίας που ουσιαστικά αποτελεί όργανο ετερόκλητο δεν φαίνεται να καλύπτει τις σχετικές ανάγκες. Πρέπει οι νομοθετικές πράξεις και οι τροποποιήσεις του να οργανωθούν και να συγκεντρωθούν σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα. Υφίσταται η πλατφόρμα e themis του Υπηρεσία «Διαρκής Κώδικας Νομοθεσίας - ΡΑΙΠΤΑΡΧΗΣ» του Υπουργείου Εσωτερικών αλλά παρουσιάζει έλλειμμα διαρκούς επικαιροποίησης ενώ ο δικτυακός τόπος του Εθνικού Τυπογραφείου δεν διαθέτει δυνατότητα θεματικής ταξινόμησης της ρύθμισης. Η προσπάθεια για την ολοκλήρωση της Εθνικής Πύλης για την Κωδικοποίηση της Νομοθεσίας δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί, η προοπτική της είναι όμως πολύ σημαντική καθώς θα αποτελεί τόπο κωδικοποίησης και αναμόρφωσης του συνόλου της νομοθεσίας. Συνιστάται συνεπώς δημιουργία μιας πλατφόρμας που να αναφέρει τον είδος των ρυθμίσεων ανά θεματική διάταξη θα είναι ανοικτό και προσιτό στους πολίτες με δυνατότητα συνδεσιμότητας με άλλες πηγές ενημέρωσης για την νομοθεσία κατά τα πρότυπα της πλατφόρμας Eur LEX.

Εικόνα 5 Υφιστάμενη Διαδικασία Καλής Νομοθέτησης

Εικόνα 6 Προτεινόμενη Διαδικασία Καλής Νομοθέτησης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Αιτιολογική Έκθεση Νομού 4840/2012, Διαθέσιμο στο <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/a-apred-eis-olo.pdf>[Τελευταία πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2018].
- Γενική Γραμματεία Κυβερνήσεως (2013) *Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο στην Ελλάδα - Εγχειρίδιο εναρμόνισης*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_el[Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μεταρρύθμιση Δημοσίου Τομέα 2014-2020 Διαθέσιμο στο:https://www.espa.gr/elibrary/Metarrythmisi_Dimosiou_2014GR05M2OP001_1_2_el.pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Επιτροπή Ρυθμιστικού Ελέγχου, Τρόπος Λειτουργίας Σύνθεση, Διαθέσιμο στο:
• https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_el[Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Καμτσίδου Ι.(2017), Μορφές Εμφάνισης και Συνέπειες της Κακής Νομοθέτησης στο Πεδίο της Διοίκησης, στο Πρακτικά Συνεδρίου *Η Καλή Νομοθέτηση ως Πρακτική Προϋπόθεση μιας Δίκαιης και Αποτελεσματικής Λειτουργίας της Πολιτείας*.
- Κανονισμός της Βουλής, Διαθέσιμο στο: [http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/2014%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82%20%CE%92\)_v11.pdf](http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/2014%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82%20%CE%92)_v11.pdf) [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Καρκατσούλης Π. (1990) *Η Νομοθέτηση ως Επιστήμη*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Καρκατσούλης, Π. (2011) *Ρύθμιση, απορρύθμιση, μεταρρύθμιση. Μεταλλαγές του κανόνα δικαίου στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη.
- Καρκατσούλης, Π. (2011B) *Η πολιτική Καλής Νομοθέτησης στην Ελλάδα. Στο: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. Το μέλλον του Ελληνικού Κοινοβουλίου, Συνταγματικές και Πολιτικές Διαστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρη.

- Καρκατσούλης, Π., και ΣΤΕΦΟΠΟΥΛΟΥ, Ε. (2006) *Η ανάλυση κανονιστικών επιπτώσεων στην καλύτερη νομοθέτηση: ένα ηλεκτρονικό υπόδειγμα*. Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης, τ.12/2006. Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδ. Αντ. ν. Σάκκουλα.
- Μακρυδημήτρης Α., και Μιχαλόπουλος, Ν. (2000) *Εκθέσεις Εμπειρογνομόνων για τη Δημόσια Διοίκηση 1980-1988*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Μακρυδημήτρης, Α. (2011) Προϋποθέσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας του νομοθετην: Βουλή, Κυβέρνηση ή και ένα Σώμα Προβούλων. Στο: Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. *Το μέλλον του Ελληνικού Κοινοβουλίου, Συνταγματικές και Πολιτικές Διαστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.
- Μέργος Γ. Μακρυδημήτρης Α.,(2012) *Η Προώθηση των Μεταρρυθμίσεων στην Ελληνική Οικονομία*, Ακαδημία Αθηνών Γραφείο Οικονομικών Μελετών.
- Μιχαλόπουλος Ν. (2003) Από την Γραφειοκρατία στο Δημόσιο Μάνατζμεντ,, Αθήνα, Εκδόσεις .Παπαζήση.
- Ναλπαντίδου, Σ. και Χατζής, Α. (2009) Η κανονιστική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα. Η ανάλυση επιπτώσεων των κανονιστικών ρυθμίσεων. *Φιλελεύθερη Έμφαση. Τριμηνιαία Επιθεώρηση του Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κ. Καραμανλής*, Τεύχος 38ο. Διαθέσιμο στο http://old.phs.uoa.gr/~ahatzis/Nalpantidou_Hatzis_FE38.pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2018].
- Νόμος 3133/2003 – *Σύσταση και Συγκρότηση Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης*, (ΦΕΚ 85/Α/11-4-2003)
- Νόμος 4048/2012 - *Ρυθμιστική Διακυβέρνηση: Αρχές, Διαδικασίες και Μέσα Καλής Νομοθέτησης* (ΦΕΚ 34Α/23-02-2012).
- Πρόγραμμα REFIT, Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly_el[Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Σπηλιωτόπουλος, Ε. 2011 *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*. Τόμος 1. 14η έκδοση. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σωτηρόπουλος Δ και Χριστόπουλος Λ.,(2017), *Πολυνομία και Κακονομία στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Διανέοσις.
- Σωτηρόπουλος Δ και Χριστόπουλος Λ., *Έρευνα της διαΝΕΟσις: Πολυνομία και Κακονομία στην Ελλάδα 2016*,, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.dianeosis.org/wpcontent/uploads/2016/07/polynomia_new_final.pdf [πρόσβαση 9/12/2018]

- Στεφοπούλου, Ε. (2013) *Τα καμπυλόσχημα αγγουράκια, οι Βυζαντινοί κώδικες κι εμείς*. Διαθέσιμο στο: <http://www.inerp.gr/el/blog/104-kabylosxima-agourakia-byzantinoi-cod> [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Σύνταγμα της Ελλάδας (2010) - Όπως αναθεωρήθηκε με το ψήφισμα της 27ης Μαΐου 2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων. Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων.
- Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, (2007) *Οδηγίες Για τη Νομοτεχνική Βελτίωση των Κανονιστικών Πράξεων*, Διαθέσιμο στο: dide.zak.sch.gr/nomoi/.../veltiwsi%20kanonistikwn%202.2.2007.doc, [Τελευταία πρόσβαση στις 29 Νοεμβρίου 2018].
- Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (2012). *Λευκή Βίβλος για τη Διακυβέρνηση*. Ιστοσελίδα: http://www.opengov.gr/minreform/wp-content/uploads/downloads/2012/01/lefki_vivlos.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].
- Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης, (2017). *Εθνική Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση*. Ιστοσελίδα: http://dimosio2020.gov.gr/wp-content/uploads/2017/08/Dimosio_booklet-forsite.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Νοεμβρίου 2018].

Ξένη

- Australian Government (2018) *Regulation*, Διαθέσιμο στο Department of Prime Minister and Cabinet <https://www.pmc.gov.au/regulation> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- Commission Of The European Communities,(2001), *White Paper on European Governance*. Διαθέσιμο στο:http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_COM_2001_428.pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- Department For Business, (2018) *Better Regulation Framework Guidance*, Διαθέσιμο στο: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/735587/better-regulation-framework-guidance-2018.pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].

- Department For Business, (2012) *The Future Of The Local Better Regulation Office And Extending The Benefits Of The Primary Authority Scheme*, Διαθέσιμο στο: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31430/11-985-future-local-better-regulation-office-consultation.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- European Commission, (2010) *Smart Regulation in the European Union*, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0543:FIN:EN:PDF> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- European Commission, (2011). *The Economic Adjustment Programme for Greece: Fourth Review*. Occasional Papers. Brussels: Publications Office of the European Union. European Governance - A White Paper. COM (2011) 428
- European Commission, Internal Markets Scoreboard, Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_member_state/greece/index_en.htm#maincontentSec1 [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (12/5/2016) Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2016:123:FULL&from=EN> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- European Commission (2015) *Better Regulation "Toolbox"*. Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/smart-regulation/index_en.htm [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- European Parliament, (2013), *Tools for Ensuring Implementation and Application of EU Law and Evaluation of their Effectiveness*, στο [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493014/IPOL-JURI_ET\(2013\)493014_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/493014/IPOL-JURI_ET(2013)493014_EN.pdf) [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- European Parliament,(2017), *Tools for Ensuring Implementation and Application of EU Law and Evaluation of their Effectiveness*, στο [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596799/IPOL_STU\(2017\)596799_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596799/IPOL_STU(2017)596799_EN.pdf) [Τελευταία πρόσβαση στις 7 Δεκεμβρίου 2018].
- Hix S. (2004), *The Political System of the European Union*, Pallgrave MacMillan, London
- Johnson, C. (2009) *The Role of Good Regulatory Practice in Reducing Technical Barriers to Trade*. Office of Industries Working Paper U.S. International Trade Commission. ID-24 Διαθέσιμο

- στο:https://www.usitc.gov/publications/332/ID_24.pdf htm [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- Mandelkern Group On Better Regulation Final Report (2001) Brussels. Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/smart-regulation/better_regulation/documents/mandelkern_report.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (1997) *Report on Regulatory Reform*. Paris. Διαθέσιμο στο: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/2391768.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (1999). *Regulatory Reform in the United States. Government Capacity to Assure High Quality Regulations*, Διαθέσιμο στο: <https://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/2478900.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (2000) *Reducing the risk of policy failure: Challenges for regulatory compliance*. Paris. Διαθέσιμο στο: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/46466287.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (2001) *Regulatory reform in Greece. Government capacity to assure high quality regulation*. Paris. Διαθέσιμο στο: <http://www.oecd.org/greece/2475366.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 9 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (2003) *Regulatory Performance: Ex Post Evaluation of Regulatory Policies*. Paris. Διαθέσιμο στο: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/30401951.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (2003) *Policy Brief: From Red Tape to Smart Tape: Administrative Simplification in OECD Countries*. Paris. Διαθέσιμο στο: <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/2790042.pdf> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
 - OECD (2010A) , *Better Regulation in Europe: United Kingdom 2010*, Διαθέσιμο στο:http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/seges/arquivos/ocde2011/oecd_united_2010.pdf, [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].

- OECD (2010B) , Better Regulation in Europe: Finland 2010, Διαθέσιμο στο: http://www.planejamento.gov.br/secretarias/upload/Arquivos/segas/arquivos/ocde2011/oced_finland_2010-1.pdf/@@download/file/OECD_Finland_2010.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2010C) , Better Regulation in Europe: France 2010, Διαθέσιμο στο: https://www.oecd-ilibrary.org/better-regulation-in-europe-france-2010_5kmfwk3mnm9v.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2F9789264086968-en&mimeType=pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2010D) , Better Regulation in Europe: Netherlands 2010, Διαθέσιμο στο: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264084568-en.pdf?expires=1544606360&id=id&accname=guest&checksum=D980E8F37D12A89259463470B9C647BD> [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2010E), *Government Capacity to Assure High-Quality Regulation in Australia*, OECD Reviews of Regulatory Reform. Διαθέσιμο στο: <https://www.oecd.org/australia/44529857.pdf>[Τελευταία πρόσβαση στις 12 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2011) *Regulatory Policy and Governance: Supporting Economic Growth and serving the Public Interest*. Paris. Διαθέσιμο στο: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/regulatory-policy-and-governance_9789264116573-en#page1 [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2012 A) *Better Regulation in Europe: Greece*. Paris. Διαθέσιμο στο: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/governance/better-regulation-in-europe-greece-2012_9789264179288-en#page1 [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2012 B) Chapter 1 Strategy and policies for Better Regulation, Διαθέσιμο στο : <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/44912324.pdf>[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2014) Μέτρηση και μείωση των διοικητικών βαρών σε 13 κλάδους στην Ελλάδα. Έκθεση Επισκόπησης. Διαθέσιμο στο: http://www.oecd.org/regreform/regulatory-policy/Greece_administrative_burdens_overview_report_GR.pdf [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].

- OECD (2015),Regulatory Policy Outlook, Διαθέσιμο στο: https://www.oecd-ilibrary.org/oecd-regulatory-policy-outlook-2015_5jrzxwvjs744.pdf?itemId=%2Fcontent%2Fpublication%2F9789264238770-en&mimeType=pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- OECD (2018) *OECD Regulatory Policy Outlook 2018* Διαθέσιμο στο: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-regulatory-policy-outlook-2018_9789264303072-en#page1[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- REFIT, Για μια απλούστερη και λιγότερο δαπανηρή ευρωπαϊκή νομοθεσία, Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-and-less-costly_el[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- Swedish National Audit Office,(2012), Διαθέσιμο στο: *Simplifying company regulations*, [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- The Dutch Advisory Board on Administrative Burden (Actal) , Διαθέσιμο στο 2008 <https://www.oecd.org/mena/governance/40313681.ppt>[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- UNESCAP, (2009)United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific *What is Good Governance?* <https://www.unescap.org/sites/default/files/good-governance.pdf>[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].
- USAID (2017) *2016 Final Report on Good Regulatory Practices in APEC Economies*, Διαθέσιμο στο: https://www.apec.org/-/media/APEC/Publications/2017/8/2016-Final-Report-on-Good-Regulatory-Practices-in-APEC-Economies/217_CTI_2016-Final-Report-on-GRP-in-APEC-Economies.pdf[Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018].

Διαδικτυακοί ιστότοποι

- Ιστοσελίδα Βουλής των Ελλήνων: <http://www.hellenicparliament.gr/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 4 Δεκεμβρίου 2018].
- Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης: www.ggk.gov.gr/, . [Τελευταία πρόσβαση στις 2 Δεκεμβρίου 2018].
- Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου : <http://www.et.gr/index.php/nomoi-proedrika-diatagmata>. [Τελευταία πρόσβαση στις 5 Δεκεμβρίου 2018]

- Ιστοσελίδα ΟΟΣΑ : <http://www.oecd.org/>, [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Δεκεμβρίου 2018]
- Ιστοσελίδα Διαύγεια : <https://diavgeia.gov.gr/>, [Τελευταία πρόσβαση στις 3 Δεκεμβρίου 2018].
- Ιστοσελίδα Eur Lex : <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el> [Τελευταία πρόσβαση στις 11 Δεκεμβρίου 2018].
- Ιστοσελίδα Διαβουλεύσεων: <http://www.opengov.gr/home/>, <http://www.hellenicparliament.gr/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 4 Δεκεμβρίου 2018].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Παρακάτω παρουσιάζονται Πίνακες στους οποίους καταγράφονται οι νόμοι ανά για το χρονικό διάστημα 2017-2018- Ίδια Επεξεργασία από Ιστοσελίδα Βουλής- Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου

Υπ' αριθμόν νόμος	Αρμόδιο Υπουργείο	Αιτιολογική Έκθεση	Έκθεση Αξιολόγησης Συνεπειών Ρυθμίσεων	Έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης	Έκθεση Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
4448 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης για Συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου και άλλες διατάξεις.	Τουρισμού	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4449 Υποχρεωτικός έλεγχος των ετήσιων και των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, δημόσια εποπτεία επί του ελεγκτικού έργου και λοιπές διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.65	Σελ.75	ΝΑΙ
4450 Κύρωση του Πρωτοκόλλου για την Προσχώρηση του Μαυροβουνίου στη Συνθήκη του Βορείου Ατλαντικού	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4451 Τροποποίηση του Κώδικα του Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών και λοιπές διατάξεις.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	Σελ.22	Σελ.29	ΝΑΙ
4452 Ρύθμιση θεμάτων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ.86	Σελ.98	ΝΑΙ
4453 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Αλβανίας, της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προστασία και Αειφόρο Ανάπτυξη της Περιοχής του Πάρκου Πρεσπών.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4454 Κύρωση της σύμβασης για τον κεντρικό τελωνισμό, όσον αφορά την κατανομή των εθνικών εξόδων εισπραξης που παρακρατούνται κατά τη	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.25	ΟΧΙ	ΝΑΙ

διάθεση των παραδοσιακών ιδίων πόρων στον προϋπολογισμό της Ε.Ε..					
4455 Εθνικό Μητρώο Φορτοεκφορτωτών, Εθνικό Μητρώο Ιδιωτικών Φορέων Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις.	Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	ΝΑΙ	Σελ.19	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4456 Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) 1141/2014 περί ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων, μέτρα επιτάχυνσης του κυβερνητικού έργου αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις	Εσωτερικών	ΝΑΙ	Σελ. 155	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4457 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν για συνεργασία στον τομέα της γεωργίας και άλλες διατάξεις.	Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4458 Κύρωση της Συμφωνίας για τη συνεργασία στον τομέα του τουρισμού μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Κράτους του Κουβέιτ.	Τουρισμού	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4459 Κύρωση της Συμφωνίας Στρατιωτικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Άμυνας της Δημοκρατίας της Αρμενίας.	Εθνικής Άμυνας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4460 Κύρωση της Τεχνικής Διευθέτησης μεταξύ των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας για τη Συνεργασία των Σουηδικών Ενόπλων Δυνάμεων με το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό στον	Εθνικής Άμυνας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ

Τομέα Ανταλλαγής και Εκπαίδευσης των Ειδικών Δυνάμεων και άλλες διατάξεις.					
4461 Μεταρρύθμιση της Διοικητικής Οργάνωσης των υπηρεσιών ψυχικής υγείας, Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης σπάνιων και πολύπλοκων νοσημάτων, τροποποίηση συνταξιοδοτικών ρυθμίσεων του ν. 4387/2016 και άλλες διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ.78	Σελ.115	ΝΑΙ
4462 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Βιομηχανίας και Ενέργειας της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν για Συνεργασία στον τομέα των Ανανεώσιμων Πηγών και της Ενεργειακής Αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4463 Μέτρα μείωσης του κόστους εγκατάστασης υψίρρυθμων ηλεκτρονικών επικοινωνιών - Εναρμόνιση της νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/61/ΕΕ και άλλες διατάξεις.	Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	ΝΑΙ	Σελ.98	Σελ 119	ΝΑΙ
4464 Κύρωση της Συμφωνίας - Πλαισίου για εταιρική σχέση και συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της, αφενός, και της Μογγολίας, αφετέρου και άλλες διατάξεις.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4465 Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.53	ΟΧΙ	ΝΑΙ

πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά και άλλες διατάξεις.					
4466 Κύρωση του Πρωτοκόλλου Εφαρμογής μεταξύ Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με την εφαρμογή της Συμφωνίας Επανεισδοχής μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της 25ης Μαΐου 2006.	Εσωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4467 Τροποποιήσεις διατάξεων της δασικής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ 34	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4468 Σύσταση Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης» και άλλες διατάξεις	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ 16	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4469 Εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης οφειλών επιχειρήσεων και άλλες διατάξεις.	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ.43	Σελ.47	ΝΑΙ
4470 Κύρωση της Διεθνούς Σύμβασης για τον Έλεγχο και Διαχείριση του Έρματος και των Ιζημάτων που προέρχονται από τα Πλοία, 2004 και άλλες διατάξεις.	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4471 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Άμυνας του Βασιλείου της Νορβηγίας σχετικά με τη συνεργασία στον τομέα αμυντικών εξοπλισμών, συστημάτων και υπηρεσιών.	Εθνικής Άμυνας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4472 Συνταξιοδοτικές διατάξεις Δημοσίου και τροποποίηση διατάξεων του ν. 4387/2016, μέτρα	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.598	ΟΧΙ	ΝΑΙ

εφαρμογής των δημοσιονομικών στόχων και μεταρρυθμίσεων, μέτρα κοινωνικής στήριξης και εργασιακές ρυθμίσεις, Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2018-2021 και λοιπές διατάξεις.					
4473 Μέτρα για την επιτάχυνση του κυβερνητικού έργου σε θέματα εκπαίδευσης.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 35	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4474 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2376 και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 138	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4475 Κύρωση της τροποποιημένης Συμφωνίας για την ίδρυση της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και άλλες διατάξεις.	Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4476 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης για συνεργασία στον τομέα του Αθλητισμού μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Νεότητας και Αθλητισμού της Δημοκρατίας του Ιράκ.	Πολιτισμού και Αθλητισμού	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4477 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης στον τομέα του Αθλητισμού μεταξύ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Νεολαίας και Αθλητισμού της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου.	Πολιτισμού και Αθλητισμού	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4478 1) Κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 216	Σελ. 255	ΝΑΙ

για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενσωμάτωση οδηγίων.					
4479 Τροποποιήσεις του ν. 2725/1999 (Α' 121) και άλλες διατάξεις.	Πολιτισμού και Αθλητισμού	ΝΑΙ	Σελ.33	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4480 Κύρωση της Συμφωνίας-Πλαίσιο Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών-μελών της, αφενός και της Δημοκρατίας των Φιλιππίνων, αφετέρου και άλλες διατάξεις.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4481 Συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων και άλλα θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.	Πολιτισμού και Αθλητισμού	ΝΑΙ	Σελ. 113	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4482 Νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις αστικές συγκοινωνίες στην Περιφερειακή Ενότητα της Θεσσαλονίκης και άλλες διατάξεις.	Υποδομών και Μεταφορών	ΝΑΙ	Σελ. 107	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4483 Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) - Ρυθμίσεις σχετικές με την οργάνωση, τη λειτουργία, τα οικονομικά και το προσωπικό των Ο.Τ.Α. - Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Εδαφικής Συνεργασίας - Μητρώο Πολιτών και άλλες διατάξεις.	Εσωτερικών	ΝΑΙ	Σελ. 207	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4484 Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/881 και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 121	ΟΧΙ	ΝΑΙ

4485 Οργάνωση και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης, ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 178	Σελ. 199	ΝΑΙ
4486 Μεταρρύθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, επείγουσες ρυθμίσεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας και άλλες διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ. 96	Σελ. 134	ΝΑΙ
4487 Ηλεκτρονικό σύστημα διάθεσης τηλεοπτικού διαφημιστικού χρόνου, τροποποίηση του ν. 3548/2007, σύσταση μητρώου περιφερειακού και τοπικού Τύπου, ειδική σήμανση γραμμωτού κώδικα στις έντυπες εκδόσεις, δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την ενίσχυση της παραγωγής οπτικοακουστικών έργων στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις.	Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	ΝΑΙ	Σελ. 92	Σελ. 117	ΝΑΙ
4488 Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις.	Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	ΝΑΙ	Σελ. 125	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4489 Ευρωπαϊκή εντολή έρευνας στις ποινικές υποθέσεις - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με την Οδηγία 2014/41/ΕΕ και άλλες διατάξεις.	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 42	Σελ. 51	ΝΑΙ
4490 Κύρωση της Πολυμερούς Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών για την Ανταλλαγή Εκθέσεων ανά Χώρα, διατάξεις εφαρμογής και λοιπές διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 42	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4491 Νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 13	Σελ. 23	ΝΑΙ

Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και άλλες διατάξεις.					
4492 Διακίνηση και εμπορία νωπών και ευαλλοίωτων αγροτικών προϊόντων και άλλες διατάξεις.	Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	ΝΑΙ	Σελ. 49	Σελ.86	ΝΑΙ
4493 Κύρωση του Μνημονίου Συνεννόησης και της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για τη βελτίωση της διεθνούς φορολογικής συμμόρφωσης και την εφαρμογή του νόμου περί Φορολογικής Συμμόρφωσης Λογαριασμών της Αλλοδαπής (FATCA), καθώς και της Συμφωνίας Αρμόδιων Αρχών και διατάξεις εφαρμογής.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.159	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4494 Ρυθμίσεις περί σταδιοδρομίας και εξέλιξης στελεχών και οικονομικής μέριμνας και λογιστικού των Ενόπλων Δυνάμεων, σύσταση Κοινού Σώματος Οικονομικών Επιθεωρητών και άλλες διατάξεις.	Εθνικής Άμυνας	ΝΑΙ	Σελ.108	Σελ.115	ΝΑΙ
4495 Έλεγχος και προστασία του Δομημένου Περιβάλλοντος και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.308	Σελ. 316	ΝΑΙ
4496 Τροποποίηση του ν. 2939/2001 για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων, προσαρμογή στην Οδηγία 2015/720/ΕΕ, ρύθμιση θεμάτων του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.78	Σελ.97	ΝΑΙ

4497 Άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, εκσυγχρονισμός της επιμελητηριακής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις.	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ.206	Σελ.247	ΝΑΙ
4498 Εναρμόνιση του ελληνικού δικαίου με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 4ης Νοεμβρίου 2003 «σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας» ως προς την οργάνωση του χρόνου εργασίας των ιατρών και οδοντιάτρων του Ε.Σ.Υ. - Ρυθμίσεις θεμάτων ιατρών Ε.Σ.Υ. και άλλες διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ.20	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4499 Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις του ν. 4387/2016, ρυθμίσεις για την αγορά παιγνίων, για την «Ελληνικό Καζίνο Πάρνηθας Α.Ε.» και άλλες διατάξεις	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 10	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4500 Κύρωση της Ενισχυμένης Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών - μελών της, αφενός και της Δημοκρατίας του Καζαχστάν, αφετέρου.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4501 Διανομή Κοινωνικού Μερισματος και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 10	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4502 Κύρωση του Απολογισμού του Κράτους οικονομικού έτους 2015.	Οικονομικών	ΝΑΙ			ΝΑΙ
4504 Δια βίου εκπαίδευση προσωπικού Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενδυνάμωση της διαφάνειας και της αξιοκρατίας σε θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενίσχυση της	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	ΝΑΙ	Σελ.188	Σελ..376	ΝΑΙ

κοινωνικής συμμετοχής στην ακτοπλοΐα, θέματα πολιτικού προσωπικού, συμπλήρωση διατάξεων για τα λιμενικά έργα και άλλες διατάξεις.					
4505 Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών και άλλες διατάξεις.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	Σελ. 23	Σελ. 28	ΝΑΙ
4506 Ανανέωση - Τροποποίηση - Κωδικοποίηση της Σύμβασης περί Παροχής Ειδικής Άδειας Εκμετάλλευσης του αποκλειστικού δικαιώματος του Ελληνικού Δημοσίου στην πρόσβαση και χρήση της ονομαστικής θέσης των 39ο ανατολικά επί της τροχιάς των τεχνητών γεωστατικών δορυφόρων της γης και των συσχετισμένων αυτής ραδιοσυχνοτήτων τηλεπικοινωνίας διά της κατασκευής, εκτόξευσης, λειτουργίας και εμπορικής εκμετάλλευσης ενός συστήματος δορυφορικών τηλεπικοινωνιών πανελλήνιας και διασυνοριακής εμβέλειας υπό την επωνυμία ΕΛΛΑΣ ΣΑΤ (HELLAS SAT) και άλλες διατάξεις.	Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4507 Κύρωση του Κρατικού Προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2018	Οικονομικών	ΝΑΙ			ΝΑΙ
4508 Αδειοδότηση διαστημικών δραστηριοτήτων - Καταχώριση στο Εθνικό Μητρώο Διαστημικών Αντικειμένων - Ίδρυση Ελληνικού Διαστημικού Οργανισμού και λοιπές διατάξεις.	Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης	ΝΑΙ	Σελ.26	Σελ.37	ΝΑΙ
4509 Μέτρα θεραπείας ατόμων που απαλλάσσονται από την ποινή λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής και άλλες διατάξεις.	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ.45	ΟΧΙ	ΝΑΙ

4511 Τροποποίηση του άρθρου 5 ^{ης} της από 24.12.1990 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί Μουσουλμάνων Θρησκευτικών Λειτουργιών» (Α' 182) που κυρώθηκε με το άρθρο μόνο του ν. 1920/1991 (Α' 11).	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ.7	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4512 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4513 Ενεργειακές Κοινότητες και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.28	Σελ.42	ΝΑΙ
4514 Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.193	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4515 Κύρωση του Τροποποιητικού Πρωτοκόλλου της Συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Δημοκρατίας του Αγίου Μαρίνου που προβλέπει μέτρα ισοδύναμα με τα θεσπιζόμενα στην Οδηγία 2003/48/ΕΚ του Συμβουλίου για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις και των κοινών δηλώσεων των συμβαλλόμενων μερών και διατάξεις εφαρμογής.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.69	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4516 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.786	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4517 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ

4518 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.772	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4519 Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις.	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.89	ΝΑΙ	ΝΑΙ
4520 Μετεξέλιξη του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων σε Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) και λοιπές διατάξεις.	Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	ΝΑΙ	Σελ.59	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4521 Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 106	Σελ.137	ΝΑΙ
4522 Κύρωση της από 2 Φεβρουαρίου 2018 τροποποίησης και κωδικοποίησης σε ενιαίο κείμενο της από 27 Ιουνίου 2001 Σύμβασης Παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της «Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης Α.Ε.» και άλλες διατάξεις	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4523 Διατάξεις για την παραγωγή τελικών προϊόντων Φαρμακευτικής Κάνναβης και άλλες διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ. 9	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4524 Κύρωση της Σύμβασης Μίσθωσης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας ENERGEAN OIL & GAS- ENERΓΕΙΑΚΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ για την παραχώρηση του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης στη χερσαία περιοχή «Αιτωλοακαρνανία».	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ. 254	ΟΧΙ	ΝΑΙ

4525 Σχετικά με τη διοργάνωση και το περιεχόμενο της ανταλλαγής πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο μεταξύ των κρατών-μελών	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ.44	Σελ.50	ΝΑΙ
4526 Κύρωση της Σύμβασης Μίσθωσης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΙΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την παραχώρηση του δικαιώματος έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στη χερσαία περιοχή «Άρτα-Πρέβεζα».	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.262	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4527 Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4528 Κύρωση Σύμβασης για τη λειτουργία του Ελληνικού Ινστιτούτου Παστέρ και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ.35	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4529 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών - μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες διατάξεις.	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ.18	Σελ.31	ΝΑΙ
4530 Ρυθμίσεις θεμάτων μεταφορών και άλλες διατάξεις.	Υποδομών και Μεταφορών	ΝΑΙ	Σελ.172	ΟΧΙ	ΝΑΙ

<p>4531 Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας, II) Ενσωμάτωση της 2005/214/ΔΕΥ απόφασης-πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών και III) Άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και λοιπές διατάξεις.</p>	<p>Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ.154</p>	<p>Σελ.175</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4532 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/1794 και άλλες διατάξεις.</p>	<p>Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ.43</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4533 Διαρθρωτικά μέτρα για την πρόσβαση στο λιγνίτη και το περαιτέρω άνοιγμα της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρισμού και άλλες διατάξεις</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ.19</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4534 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις</p>	<p>Οικονομικών</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ.772</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4535 Κύρωση της Συμφωνίας Στρατιωτικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Άμυνας του Χασιμιτικού Βασιλείου της Ιορδανίας και άλλες διατάξεις.</p>	<p>Εθνικής Άμυνας</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>

4536 Κύρωση του Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ του Υπουργείου), όσον αφορά στη χρηματοδότηση του σχεδιασμού και της κατασκευής νέων εγκαταστάσεων για το Διεθνές Σχολείο του SHAPE, καθώς και της Τροποποίησης του ως άνω Μνημονίου Κατανόησης μεταξύ των ιδίων Συμμετεχόντων μετά της Διακοίνωσης Ένταξης όσον αφορά στη συμμετοχή του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας στο ως άνω Μνημόνιο Κατανόησης	Εθνικής Άμυνας	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4537 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2015/2366/ΕΕ για τις υπηρεσίες πληρωμών και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.161	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4538 Μέτρα για την προώθηση των Θεσμών της Αναδοχής και Υιοθεσίας και άλλες διατάξεις	Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	ΝΑΙ	Σελ.26	Σελ.37	ΝΑΙ
4539 Σύσταση φορέα αναπλάσεων της πόλης των Αθηνών και άλλες διατάξεις.	Υποδομών και Μεταφορών	ΝΑΙ	Σελ.6	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4540 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση, L 180/96/29.6.2013) και άλλες διατάξεις - Τροποποίηση του ν. 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων	Μεταναστευτικής Πολιτικής	ΝΑΙ	Σελ.90	ΟΧΙ	ΝΑΙ

χωρών στο πλαίσιο ενδοεταιρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις.					
4541 Τροποποίηση του ν. 3190/1955 περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης και άλλες διατάξεις.	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ.42	Σελ.58	ΝΑΙ
4542 Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.218	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4543 Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4544 Κύρωση του Πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ουκρανίας.	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4545 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ του Εκπαιδευτικού, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNESCO) και της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας αναφορικά με την ίδρυση του Κέντρου Ολοκληρωμένης και Διεπιστημονικής Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ως Κέντρου Κατηγορίας 2 υπό την Αιγίδα της UNESCO.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ

4546 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις .	Περιβάλλοντος και Ενέργειας	ΝΑΙ	Σελ.163	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4547 Αναδιοργάνωση των δομών υποστήριξης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ.339	Σελ.384	ΝΑΙ
4548 Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών	Οικονομίας και Ανάπτυξης	ΝΑΙ	Σελ.181	Σελ.192	ΝΑΙ
4549 Διατάξεις για την ολοκλήρωση της Συμφωνίας Δημοσιονομικών Στόχων και Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων - Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2019-2022 και λοιπές διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.320	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4550 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης του Κράτους του Ισραήλ σχετικά με την επικερδή απασχόληση των εξαρτώμενων μελών των Μελών Διπλωματικών Αποστολών ή Προξενικών Αρχών και άλλες διατάξεις .	Εξωτερικών	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4551 Μηχανισμός εφαρμογής, κρατική εποπτεία, γενικοί όροι υλοποίησης του Μεταφορικού Ισοδυνάμου (Μ. Ι.) και άλλες διατάξεις.	Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	ΝΑΙ	Σελ. 14	Σελ. 35	ΝΑΙ
4553 Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό και άλλες διατάξεις	Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	Σελ.28	Σελ.66	ΝΑΙ

<p>4554 Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις - Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας - Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων - Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις.</p>	<p>Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ.128</p>	<p>Σελ.154</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4555 Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής - Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α. [Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι»] - Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ - Ρυθμίσεις για την αποτελεσματικότερη, ταχύτερη και ενιαία άσκηση των αρμοδιοτήτων σχετικά με την απονομή ιθαγένειας και την πολιτογράφηση - Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις.</p>	<p>Εσωτερικών</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4557 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις.</p>	<p>Οικονομικών</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ. 149</p>	<p>Σελ. 161</p>	<p>ΝΑΙ</p>
<p>4558 Κύρωση συμβάσεων μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Γενικού Νοσοκομείου Χανίων και της Επιτροπής Εκτελεστών Διαθήκης Γ.Γ. Μαλινάκη και του Γενικού Νοσοκομείου Κεφαλληνίας και των Εκτελεστών της διαθήκης της Μαρίας (Μάρης) Βεργωτή αντίστοιχα</p>	<p>Υγείας</p>	<p>ΝΑΙ</p>	<p>Σελ. 41</p>	<p>ΟΧΙ</p>	<p>ΝΑΙ</p>

4559 Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιόνιο Πανεπιστήμιο και άλλες διατάξεις.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτω ν	ΝΑΙ	Σελ.199	Σελ.221	ΝΑΙ
4560 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ.772	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4563 Πρόσβαση των μόνιμων κατοίκων των περιοχών εκτός τηλεοπτικής κάλυψης στους ελληνικούς τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης εθνικής εμβέλειας και άλλες διατάξεις.	Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνι ών και Ενημέρωσης	ΝΑΙ	Σελ.101	Σελ.110	ΝΑΙ
4564 Κύρωση της Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Ιδρύματος «Κοινοφελές Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος» και του Ελληνικού Δημοσίου για την ενίσχυση και αναβάθμιση των υποδομών στον τομέα της Υγείας και άλλες διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ. 72	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4565 Κύρωση Σύμβασης Δωρεάς μεταξύ του Κοινοφελούς Ιδρύματος "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ", του Ωνάσειου Καρδιοχειρουργικού Κέντρου (Ω.Κ.Κ.) και του Ελληνικού Δημοσίου και λοιπές διατάξεις.	Υγείας	ΝΑΙ	Σελ. 64	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4566 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2015/637/ΕΕ του Συμβουλίου της 20ης Απριλίου 2015 (ΕΕL 106/24.4.2015) και άλλες διατάξεις.	Εξωτερικών	ΝΑΙ	Σελ. 15	Σελ. 18	ΝΑΙ
4567 Ρυθμίσεις για την εφαρμογή των Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων του Προγράμματος Οικονομικής	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 772	ΟΧΙ	ΝΑΙ

Προσαρμογής και άλλες διατάξεις.					
4568 Θέματα υδατοδρομίων, αστικών οδικών μεταφορών και λοιπές διατάξεις	Υποδομών και Μεταφορών	ΝΑΙ	Σελ. 82	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4569 Κεντρικά Αποθετήρια Τίτλων, ΙΙ) Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2258 και άλλες διατάξεις και ΙΙΙ) Λοιπές διατάξεις.	Οικονομικών	ΝΑΙ	Σελ. 90	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4570 Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Αγίου Μαρίνου σχετικά με τη συνεργασία στον πολιτιστικό, μορφωτικό και επιστημονικό τομέα.	Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4571 Επείγουσες ρυθμίσεις για την υποβολή δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης και άλλες διατάξεις.	Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	ΝΑΙ	Σελ. 120	ΟΧΙ	ΝΑΙ
4572 Ίδρυση Μητροπολιτικού Οργανισμού Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης.	Πολιτισμού και Αθλητισμού	ΝΑΙ	Σελ. 147	Σελ. 149	ΝΑΙ
4574 Κύρωση της σύμβασης παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας «ΓΑΙΑΟΣΕ Α.Ε. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ»,	Υποδομών και Μεταφορών	ΝΑΙ	Σελ. 690	ΟΧΙ	ΝΑΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Παρακάτω παρουσιάζονται Πίνακες στους οποίους καταγράφονται οι ενσωματωμένες κοινοτικές οδηγίες ανά για το έτος 2018 - Ίδια Επεξεργασία από Ιστοσελίδα Εθνικού Τυπογραφείου- Ιστοσελίδα Eur-Lex

Νόμος	Οδηγία	Άρθρα/Διαφοροποιήσεις	Επισπεύδον Υπουργείο
<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 101</p> <p>Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2013/59/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2013, για τον καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από τις ιοντίζουσες ακτινοβολίες.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ 2013/59/ΕΥΡΑΤΟΜ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, της 5ης Δεκεμβρίου 2013, για τον καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες .</p>	<p>Οδηγία άρθρα 109 Νόμος άρθρα 106</p> <p>Γενικά πιστή απόδοση και απλή προσαρμογή</p>	<p>Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4569</p> <p>Ι) Κεντρικά Αποθετήρια Τίτλων, ΙΙ) Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2258 και άλλες διατάξεις και ΙΙΙ) Λοιπές διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/2258 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 6ης Δεκεμβρίου 2016 για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/16/ΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση των φορολογικών αρχών σε πληροφορίες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.</p>	<p>Ο νόμος αποτελεί διαθέτει ευρύτερο πεδίο με πολλά παρεπόμενα το πρώτο του μέρος αφορά ρυθμίσεις για τα αποθετήρια το δεύτερο έχει να κάνει με την προσαρμογή στην οδηγία και διαθέτει 3 άρθρα όσα και η οδηγία και στην συνέχεια υπάρχει τρίτο μέρος με άλλες διατάξεις συνολικά δε, διαθέτει 53 άρθρα έναντι 4 της οδηγίας.</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4566</p> <p>Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2015/637/ΕΕ του Συμβουλίου της 20ης Απριλίου 2015 (ΕΕL 106/24.4.2015) και άλλες διατάξεις</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/637 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 20ής Απριλίου 2015 περί των μέτρων συντονισμού και συνεργασίας προς διευκόλυνση της προξενικής προστασίας για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ένωσης σε τρίτες χώρες και την κατάργηση της απόφασης 95/553/ΕΚ</p>	<p>Ενώ στην Οδηγία υπάρχουν 20 άρθρα αυτά έχουν συμπτυχθεί σε 12 στον νόμο με αρκετή ακρίβεια ωστόσο παρά ταύτα έχουν συμπεριληφθεί επιπλέον διατάξεις και υφίστανται συνολικά 21 άρθρα.</p>	<p>Εξωτερικών</p>
<p>Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 2231/136187/8-10-2018</p> <p>Τροποποίηση της αριθμ. 225020/31.3.2003 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Γεωργίας «Τεχνικός Κανονισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης σπόρων δημητριακών προς σπορά» (Β' 492), σε συμμόρφωση προς την εκτελεστική οδηγία (ΕΕ) 2018/1027 της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 66/402/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποστάσεις απομόνωσης για Sorghum spp (ΕΕ L 184, 20.7.2018, σ. 4).</p>	<p>ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/1027 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 19ης Ιουλίου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 66/402/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποστάσεις απομόνωσης για Sorghum spp.</p>	<p>Υπάρχουν 2 άρθρα και είναι σε αρμονία μεταξύ τους.</p>	<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων</p>

	<p>Νόμος 4575/2018 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/50/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014, σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την προαγωγή της κινητικότητας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών-μελών, με τη βελτίωση της απόκτησης και της διατήρησης δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης» (L 128/1 της 30.4.2014) και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ 2014/50/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την προαγωγή της κινητικότητας των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών με τη βελτίωση της απόκτησης και της διατήρησης δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης</p>	<p>Ενώ μέχρι το άρθρο 6 υπάρχει πλήρης ενσωμάτωση τα υπόλοιπα 2 άρθρα δεν αποτυπώνονται, παράλληλα από το άρθρο 7 και στην συνέχεια υπάρχει πληθώρα άλλων διατάξεων.</p>	<p>Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης</p>
	<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Δ3γ/81508/24-10-2018 Υπαγωγή ουσιών στις διατάξεις του ν. 3459/2006 «Κώδικας Νόμων για τα Ναρκωτικά (Κ.Ν.Ν)», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4139/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» - Ενσωμάτωση παραρτήματος Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2103 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2017 για την τροποποίηση της απόφασης-πλασιού 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, με σκοπό να περιληφθούν στον ορισμό των ναρκωτικών νέες ψυχοδραστικές ουσίες και για την κατάργηση της απόφασης 2005/387/ΔΕΥ του Συμβουλίου.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/2103 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 15ης Νοεμβρίου 2017 για την τροποποίηση της απόφασης-πλασιού 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, με σκοπό να περιληφθούν στον ορισμό των ναρκωτικών νέες ψυχοδραστικές ουσίες, και για την κατάργηση της απόφασης 2005/387/ΔΕΥ του Συμβουλίου</p>	<p>Τεχνικού χαρακτήρα διάταξη που με σχετική συνέπεια αποδίδεται και στον ελληνικό νόμο.</p>	<p>Υγείας</p>
	<p>Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 2231/136187/8-10-2018 Τροποποίηση της αριθμ. 225020/31.3.2003 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Γεωργίας «Τεχνικός Κανονισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης σπόρων δημητριακών προς σπορά» (Β' 492), σε συμμόρφωση προς την εκτελεστική οδηγία (ΕΕ) 2018/1027 της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 66/402/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποστάσεις απομόνωσης για Sorghum spp (ΕΕ L 184, 20.7.2018, σ. 4).</p>	<p>ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/1027 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 19ης Ιουλίου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 66/402/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις αποστάσεις απομόνωσης για Sorghum spp.</p>	<p>Πιστή μεταφορά της ευρωπαϊκής οδηγίας</p>	<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων</p>
	<p>Νόμος 4569/2018 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ (ΕΕ) 2016/2258 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 6ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016 ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2011/16/ΕΕ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p>	<p>Οδηγία 2016/2258/ΕΕ του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2016 για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/16/ΕΕ όσον αφορά την πρόσβαση των φορολογικών αρχών σε πληροφορίες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες</p>	<p>Προβλέπονται οι αρχές που θα έχουν πρόσβαση στα φορολογικά δεδομένα οι οποίες όμως στην χώρα προβλέπονται να είναι συνολικά 3 και να λαμβάνουν την απόφαση με έκδοση ΚΥΑ</p>	<p>Οικονομικών</p>

<p>NΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4548 Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών.</p>	<p>Οδηγία (ΕΕ) 2017/828 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Μαΐου 2017 για την τροποποίηση της οδηγίας 2007/36/ΕΚ όσον αφορά την ενθάρρυνση της μακροπρόθεσμης ενεργού συμμετοχής των μετόχων</p>	<p>Συμπερίληψη σε ευρύτερο νόμο που αφορά το δίκαιο των ανωνύμων εταιριών τα άρθρα που έχουν ενσωματωθεί είναι τα Άρθρα 99 – 101 και τα Άρθρα 110 – 112 στα οποία δεν υπάρχει επιπλέον επιβάρυνση</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 81/1018 Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/1535 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 (ΕΕ L 241 της 17.9.2015, σ.1) «για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (κωδικοποιημένο κείμενο)» και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/1535 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προδιαγραφών και των κανόνων σχετικά με τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών (κωδικοποιημένο κείμενο)</p>	<p>Πιστή εναρμόνιση</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 82/2018 Τροποποίηση του π.δ. 307/1986 «Προστασία της υγείας των εργαζομένων που εκτίθενται σε ορισμένους χημικούς παράγοντες κατά την διάρκεια της εργασίας τους» (135 Α') όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, σε συμμόρφωση με την οδηγία 2017/164/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 27/1.2.2017).</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/164 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 31ης Ιανουαρίου 2017 για τη θέσπιση τέταρτου καταλόγου ενδεικτικών οριακών τιμών επαγγελματικής έκθεσης, κατ' εφαρμογή της οδηγίας 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου, και για την τροποποίηση των οδηγιών 91/322/ΕΟΚ, 2000/39/ΕΚ και 2009/161/ΕΕ της Επιτροπής</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης</p>
<p>Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 1861/107501/1-8-2018 Τεχνικός κανονισμός για τον καθορισμό των ελαχίστων προς εξέταση χαρακτηριστικών και των ελαχίστων προϋποθέσεων για τη διενέργεια της εξέτασης ορισμένων ποικιλιών καλλιεργούμενων φυτικών ειδών, σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 2003/90/ΕΚ και 2003/91/ΕΚ, όπως ισχύουν μετά και την τελευταία τροποποίησή τους με την εκτελεστική οδηγία (ΕΕ) 2018/100 της Επιτροπής (ΕΕ L 17, 23.1.2018, σ. 34).</p>	<p>ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/100 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 22ας Ιανουαρίου 2018 για την τροποποίηση των οδηγιών 2003/90/ΕΚ και 2003/91/ΕΚ για τη θέσπιση μέτρων για την εφαρμογή του άρθρου 7 της οδηγίας 2002/53/ΕΚ του Συμβουλίου και του άρθρου 7 της οδηγίας 2002/55/ΕΚ του Συμβουλίου, αντίστοιχα, όσον αφορά τα ελάχιστα χαρακτηριστικά που πρέπει να καλύπτονται κατά την εξέταση και τις ελάχιστες προϋποθέσεις για την εξέταση ορισμένων ποικιλιών ειδών γεωργικών φυτών και κηπευτικών ειδών</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων</p>
<p>Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 1863/107575/1-8-2018 Τροποποίηση της 436691/27.12.1994 απόφασης των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Γεωργίας «Τεχνικός Κανονισμός εμπορίας του υλικού πολλαπλασιασμού των καλλωπιστικών φυτών και των καλλωπιστικών φυτών, σε συμμόρφωση προς τις οδηγίες 91/682/ΕΟΚ του Συμβουλίου και 93/94/ΕΟΚ, 93/63/ΕΟΚ και 93/78/ΕΟΚ της Επιτροπής» (ΦΕΚ Β'16/16.1.1995), σε συμμόρφωση προς την εκτελεστική οδηγία (ΕΕ) 2018/484 της Επιτροπής (ΕΕ L 81, 23.3.2018, σ. 10).</p>	<p>ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/484 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 21ης Μαρτίου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 93/49/ΕΟΚ όσον αφορά τις απαιτήσεις που πρέπει να πληροί το πολλαπλασιαστικό υλικό ορισμένων γενών ή ειδών της οικογένειας Palmae ως προς τον <i>Rhynchophorus ferrugineus</i> (Olivier)</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση σε υπουργική απόφαση που εμπεριέχει επιπλέον διατάξεις άσχετες με την οδηγία</p>	<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων</p>

<p align="center">Νόμος 4557/2018</p> <p>Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2015/849/ΕΕ) και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/843 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 30ής Μαΐου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ</p>	<p>Πρόκειται για προσπάθεια εναρμόνισης με την οδηγία που αστόσο εμπλέκει πολλαπλές ελληνικές αρχές και μάλιστα ενεργοποιεί δυναμικά έναν φορέα που είχε συσταθεί το 2008 τον ειδικό Φορέα διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και επιπλέον ρυθμίζει την σύσταση και συγκρότηση ομάδων εργασίας για την εξέταση θεμάτων και επιπλέον μεριμνά για την δυνατότητα με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος να μπορεί να εξειδικεύει διατάξεις του Κανονισμού</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 75/2018/16-7-2018</p> <p>Τροποποίηση του άρθρου 36α του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών (ΚΤΠ) (απόφαση ΑΧΣ 1100/87, ΦΕΚ 788/Β') σε συμμόρφωση με την Οδηγία (ΕΕ) 2016/1855 της Επιτροπής της 19ης Οκτωβρίου 2016 «σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 2009/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους» (ΕΕ L 284 της 20/10/2016, σ.19).</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1855 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 19ης Οκτωβρίου 2016 σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 2009/32/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 65/2018</p> <p>Τροποποίηση του π.δ. 141/1996 "Θέσπιση μέτρων για την καταπολέμηση της ψευδοπανώλους των πτηνών σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου" (Α' 108) όπως ισχύει, σε συμμόρφωση προς την Οδηγία (ΕΕ) 2018/597 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 103/4/23.04.2018).</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2018/597 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 18ης Απριλίου 2018 για την τροποποίηση της οδηγίας 92/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινοτικών μέτρων για την καταπολέμηση της ψευδοπανώλους των πτηνών</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/31068/1952/9-7-2018</p> <p>Τροποποίηση του Παραρτήματος II του άρθρου 18 του π.δ. 116/2004 (Α' 81), όπως ισχύει, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/2096 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 15ης Νοεμβρίου 2017 «για την τροποποίηση του παραρτήματος II της οδηγίας 2000/53/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους».</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/2096 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 15ης Νοεμβρίου 2017 για την τροποποίηση του παραρτήματος II της οδηγίας 2000/53/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p>

<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 71815/3-7-2018</p> <p>Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις των Οδηγιών (ΕΕ) 2017/1009 και (ΕΕ) 2017/1010 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13ης Μαρτίου 2017, της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1011 της 15ης Μαρτίου 2017 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/1975 της 7ης Αυγούστου 2017.</p>	<p>ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/1010 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 13ης Μαρτίου 2017 για την τροποποίηση, με σκοπό την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο, του παραρτήματος III της οδηγίας 2011/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όσον αφορά μια εξαίρεση για το κάδμιο σε διόδους φωτοεκπομπής (LED) μετατροπής χρώματος προς χρήση σε συστήματα απεικόνισης, τον μόλυβδο σε λευκό γυαλί που χρησιμοποιείται για οπτικές εφαρμογές, με σκοπό την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο, τον μόλυβδο σε περιβλήματα και δακτυλίους εδράνων για ορισμένους αεροσυμπιεστές που περιέχουν αντιψυκτικό, τον μόλυβδο σε γυαλί φίλτρων και γυαλί που χρησιμοποιείται σε πρότυπα ανάκλασης, με σκοπό την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο,</p>	<p>Πρόκειται για ΚΥΑ που ενσωματώνει 4 συγκεκριμένες οδηγίες από κοινού με συνέπεια.</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Γ5/22039/2825/04-08-2017</p> <p>Τροποποίηση της κοινής υπουργικής απόφασης Γ5/22039/2825 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/68/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις εσωτερικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων, όπως τα παραρτήματά της προσαρμόστηκαν στην επιστημονική και τεχνική πρόοδο με τις Οδηγίες 61/2010/ΕΕ, 2012/45/ΕΕ, 2014/103/ΕΕ και (ΕΕ) 2016/2309 της Επιτροπής» (ΦΕΚ 2915/Β'/2017) - Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/217 της Επιτροπής- Διορθώσεις ελληνικής έκδοσης.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/2309 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 16ης Δεκεμβρίου 2016 για την τέταρτη προσαρμογή στην επιστημονική και τεχνική πρόοδο των παραρτημάτων της οδηγίας 2008/68/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με τις εσωτερικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων</p>	<p>Εναρμόνιση με την συμφωνία δόχως παραιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Υποδομών και Μεταφορών</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4546</p> <p>Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/1513 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 9ης Σεπτεμβρίου 2015 για την τροποποίηση της οδηγίας 98/70/ΕΚ σχετικά με την ποιότητα των καυσίμων βενζίνης και ντίζελ και για την τροποποίηση της οδηγίας 2009/28/ΕΚ σχετικά με την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές,</p> <p>ΟΔΗΓΙΑ 2014/89/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουλίου 2014 περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό</p>	<p>Τρεις οδηγίες τη ΕΕ ενσωματώνονται με τον ν. 4546 στις οποίες γίνεται ορθή ενσωμάτωση με την παρουσία όμως ισχυρού ρόλου του Εθνικού Συμβούλιου Χωροταξίας ως εποπτικού οργάνου.</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p>

<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4540 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιτύπωση, L 180/96/29.6.2013) και άλλες διατάξεις - Τροποποίηση του ν. 4251/2014 (Α' 80) για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2014/66/ΕΕ της 15ης Μαΐου 2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταρικής μετάθεσης - Τροποποίηση διαδικασιών ασύλου και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ 2013/33/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Ιουνίου 2013 σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (Οδηγία 2014/66/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών στο πλαίσιο ενδοεταρικής μετάθεσης</p>	<p>Ο νόμος ενσωματώνει δύο διατάξεις, συμπεριλήφθηκαν στον νόμο Συμπληρωματικοί ορισμοί, που ωστόσο δεν επιφέρουν διοικητικό κόστος αλλά βοηθούν την πρακτική της εφαρμογή κινητοποιώντας αρμόδιες υπηρεσίες σχετικά με το άσυλο.</p>	<p>Μεταναστευτικής Πολίτικης</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4537 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2015/2366/ΕΕ για τις υπηρεσίες πληρωμών και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/2366 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ</p>	<p>Εναρμόνιση με την οδηγία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4532 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/1794 και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/1794 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 6ης Οκτωβρίου 2015 που τροποποιεί τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 2008/94/ΕΚ, 2009/38/ΕΚ και 2002/14/ΕΚ και τις οδηγίες του Συμβουλίου 98/59/ΕΚ και 2001/23/ΕΚ όσον αφορά τους ναυτικούς</p>	<p>Εναρμόνιση με την οδηγία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. Δ3 (α)/14709/21-3-2018 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την οδηγία (ΕΕ) αριθμ. 2017/1572 της επιτροπής για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν στους κανόνες καλής παραγωγής για τα φάρμακα που προορίζονται για τον άνθρωπο</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ)2017/1572 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 15ης Σεπτεμβρίου 2017 για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές ορθής παρασκευαστικής πρακτικής για τα φάρμακα που προορίζονται για τον άνθρωπο.</p>	<p>Εναρμόνιση με την οδηγία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση ωστόσο παρατηρείται αυξημένη η βαρύτητα του ΕΟΦ στην όλη εφαρμογή της πολιτικής που ωστόσο είναι στην διακριτική ευχέρεια του κράτους μέλους</p>	<p>Υγείας</p>
<p>ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Αριθμ. οικ. 6164 Περιορισμός των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης - μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2015/2193 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕL 313/1/28.11.2015).</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/2193 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Νοεμβρίου 2015 για τον περιορισμό των εκπομπών ορισμένων ρύπων στην ατμόσφαιρα από μεσαίου μεγέθους μονάδες καύσης</p>	<p>Εναρμόνιση με την οδηγία δίχως περαιτέρω επιβάρυνση</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p>

<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4529 Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών - μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ 2014/104/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 26ης Νοεμβρίου 2014 σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.</p>	<p>Πλήρης εναρμόνιση σε Νόμο με άλλες οστόσο επιπλέον διατάξεις.</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. οικ. 1915/24-01-2018 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 1 Τροποποίηση των υπ' αριθμ. 48963/2012 (Β' 2703) κοινής υπουργικής απόφασης, υπ' αριθμ. 167563/ 2013 (Β' 964) κοινής υπουργικής απόφασης και υπ' αριθμ. 170225/2014 (Β' 135) υπουργικής απόφασης, που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση του ν. 4014/2011 (Α' 209), σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2014/52/ΕΕ «για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Αριθμ. οικ.5688 Τροποποίηση των παραρτημάτων του ν. 4014/ 2011 (Α' 209), σύμφωνα με το άρθρο 36Α του νόμου αυτού, σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2014/52/ΕΕ «για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον» του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014.</p>	<p>Οδηγία 2014/52/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/92/ΕΕ σχετικά με την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον</p>	<p>Η οδηγία ενσωματώθηκε με δύο διαφορετικές υπουργικές αποφάσεις</p>	<p>Περιβάλλοντος και Ενέργειας</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση Αριθμ. οικ. 2976/92/10-1-2018 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 1 Τροποποίηση και συμπλήρωση της αριθμ. οικ. 3669/194/5.4.2011 (ΦΕΚ Β'549) κοινής υπουργικής απόφασης, σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών σε συμμόρφωση με τις οδηγίες (ΕΕ), 2017/738 του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2017 (ΕΕ L1 10 της 27.4.2017, σελ. 6), 2017/774 της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2017 (ΕΕ L1 15 της 4.5.2017, σελ. 47) και 2017/898 της Επιτροπής, της 24ης Μαΐου 2017 (ΕΕ L138 της 25.5.2017, σελ. 128).</p>	<p>Οδηγία (ΕΕ) 2017/898 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ 24ης Μαΐου 2017 για την τροποποίηση, με σκοπό την έγκριση ειδικών οριακών τιμών για τις χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται σε παιχνίδια, του προσαρτήματος Γ' του παραρτήματος II της οδηγίας 2009/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών, όσον αφορά την ουσία δισφαινόλη</p>	<p>Πλήρης εναρμόνιση με την απόφαση</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. οικ. 2976/92/10-1-2018 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 1 Τροποποίηση και συμπλήρωση της αριθμ. οικ. 3669/194/5.4.2011 (ΦΕΚ Β'549) κοινής υπουργικής απόφασης, σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών σε συμμόρφωση με τις οδηγίες (ΕΕ), 2017/738 του Συμβουλίου της 27ης</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/774 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 3ης Μαΐου 2017 για την τροποποίηση, με σκοπό την έγκριση ειδικών οριακών τιμών για τις χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται σε παιχνίδια, του προσαρτήματος Γ' του παραρτήματος II της οδηγίας 2009/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια</p>	<p>Πλήρης εναρμόνιση με την οδηγία.</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>

	των παιχνιδιών, όσον αφορά την ουσία φανόλη		
<p>Κοινή Υπουργική Απόφαση αριθμ. οικ. 2976/92/10-1-2018 Τροποποίηση και συμπλήρωση της αριθμ. οικ. 3669/194/5.4.2011 (ΦΕΚ Β'549) κοινής υπουργικής απόφασης, σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών σε συμμόρφωση με τις οδηγίες (ΕΕ), 2017/738 του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2017 (ΕΕ L1 10 της 27.4.2017, σελ. 6), 2017/774 της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2017 (ΕΕ L1 15 της 4.5.2017, σελ. 47) και 2017/898 της Επιτροπής, της 24ης Μαΐου 2017</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/738 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Μαρτίου 2017 για την τροποποίηση, με σκοπό την προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο, του παραρτήματος II της οδηγίας 2009/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια των παιχνιδιών, όσον αφορά τον μάλυβδο</p>	<p>Πλήρης εναρμόνιση με την οδηγία.</p>	<p>Οικονομίας και Ανάπτυξης</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4514 Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις. ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Αριθμ. απόφ. 1/808/7.2.2018 Οργανωτικές απαιτήσεις αναφορικά με την προστασία των χρηματοπιστωτικών μέσων και κεφαλαίων πελατών, την παρακολούθηση των προϊόντων και την παροχή ή λήψη αμοιβών, προμηθειών ή άλλων χρηματικών ή μη χρηματικών οφελών</p>	<p>ΚΑΤ' ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2017/593 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 7ης Απριλίου 2016 για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τη διατήρηση των χρηματοπιστωτικών μέσων και κεφαλαίων που ανήκουν στους πελάτες, τις υποχρεώσεις παρακολούθησης των προϊόντων και τους κανόνες που ισχύουν για την παροχή ή λήψη αμοιβών, προμηθειών ή άλλων χρηματικών ή μη χρηματικών οφελών</p>	<p>Η συγκεκριμένη οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη μέσω αφενός ενός νόμου και αφετέρου μιας υπουργικής απόφασης</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4514 Αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις.</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1034 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 23ης Ιουνίου 2016 για την τροποποίηση της οδηγίας 2014/65/ΕΕ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων Οδηγία 2014/65/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαΐου 2014 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και την τροποποίηση της οδηγίας 2002/92/ΕΚ και της οδηγίας 2011/61/ΕΕ</p>	<p>Δύο Οδηγίες της ΕΕ ενσωματώθηκαν με ακρίβεια μέσω του νόμου</p>	<p>Οικονομικών</p>
<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 7/2018 Εναρμόνιση νομοθεσίας με οδηγία (Εε) 2015/2302 σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς (ΕΕ L 326/11.12.2015).</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2015/2302 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 25ης Νοεμβρίου 2015 σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια και τους συνδεδεμένους ταξιδιωτικούς διακανονισμούς, η οποία τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 και την οδηγία 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και καταργεί την οδηγία 90/314/ΕΟΚ του Συμβουλίου</p>	<p>Πλήρης εναρμόνιση με την οδηγία.</p>	<p>Τουρισμού</p>
<p>ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Αριθμ. Α3/75185/8916 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2016/1106/ΕΕ της Επιτροπής της 7ης Ιουλίου 2016 η οποία τροποποιεί την Οδηγία 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την άδεια οδήγησης</p>	<p>ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2016/1106 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 7ης Ιουλίου 2016 για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την άδεια οδήγησης</p>	<p>Η ενσωμάτωση διευρύνει το πλαίσιο της οδηγίας ως προς τις παθήσεις που δεν επιτρέπουν την άσκηση οδήγησης και την επιβολή εξετάσεων για τους υποψηφίους οδηγούς αλλά κινείται στο πλαίσιο της οδηγίας.</p>	<p>Υποδομών και Μεταφορών</p>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Παρακάτω παρουσιάζονται Πίνακας στους οποίους παρουσιάζονται οι δομές καλής νομοθέτησης ανά Υπουργείο- Ίδια Επεξεργασία από Ν.4840/ΓΓΚ

Δομές Καλής Νομοθέτησης Ανά Υπουργείο		
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	Μονάδα Καλής Νομοθέτησης	Π.Δ. & ΝΟΜΟΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και Κοινοβουλευτικού Ελέγχου, υπαγόμενο στον Υπουργό	π.δ. 141/2017, Α' 180 (ΦΕΚ Α' 180/23-11-2017)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	Αυτοτελές Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου / Διεύθυνση Νομοθετικού Συντονισμού Και Εποπτείας Νομικών Προσώπων	π.δ. 147/2017, Α' 192 (ΦΕΚ Α' 192/13-12-2017)
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ	Αυτοτελές Τμήμα Νομικής Υποστήριξης, Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, υπαγόμενο στον Διοικητικό Γραμματέα	π.δ. 82/2017, Α' 117 (ΦΕΚ Α' 117/10-8-2017)
ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ	Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας	π.δ. 79/2018, Α' 148/π.δ. 34/2015, Α' 54 (ΦΕΚ Α' 148/10-8-2018) (ΦΕΚ Α' 54/5-6-2015)
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ	Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας,	π.δ. 18/2018, Α' 31 (ΦΕΚ Α' 31/23-2-2018)
ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ	Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας,	π.δ. 134/2017, Α' 168 (ΦΕΚ Α' 168/6-11-2017)
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	Αυτοτελές Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας	ν. 4451/2017, Α' 16 (ΦΕΚ Α' 16/13-2-2017)
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ	Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας,	π.δ. 96/2017, Α' 136 (ΦΕΚ Α' 136/11-9-2017)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας	π.δ. 142/2017, Α' 181 (ΦΕΚ Α' 181/23-11-2017)
ΥΓΕΙΑΣ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και Κωδικοποίησης	π.δ. 121/2017, Α' 148 (ΦΕΚ Α' 148/9-10-2017)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, υπαγόμενο στον Υπουργό	π.δ. 133/2017, Α' 161 (ΦΕΚ Α' 161/30-10-2017)
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικού Έργου και Κοινοβουλευτικού Ελέγχου υπαγόμενο στον Υπουργό/ Αυτοτελές /Τμήμα Νομοθετικής Επεξεργασίας και Κοινοβουλευτικού Ελέγχου	π.δ. 4/2018, Α' 7 (ΦΕΚ Α' 7/22-1-2018)
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	Διεύθυνση Νομοθετικού Έργου και πρωτοβουλίας	π.δ. 132/2017, Α' 160 (ΦΕΚ Α' 160/30-10-2017)
ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	Γραφείο Νομοθετικής Πρωτοβουλίας	π.δ. 123/2017, Α' 151 (ΦΕΚ Α' 151/12-10-2017)
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	Αυτοτελές Τμήμα Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και Νομοθετικής Πρωτοβουλίας, υπαγόμενο στον Υπουργό Μεταναστευτικής Πολιτικής	π.δ. 122/2017, Α' 149 (ΦΕΚ Α' 149/10-10-2017)
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	Αυτοτελές Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας	π.δ. 13/2017, Α' 26 (ΦΕΚ Α' 26/20-2-2018)
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Διεύθυνση Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και Διαχείρισης Παραβάσεων	π.δ. 97/2017, Α' 138 (ΦΕΚ Α' 138/15-9-2017)
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	Διεύθυνση Νομοθετικού Συντονισμού και Καλής Νομοθέτησης / Τμήμα Νομοθετικής Πρωτοβουλίας και Καλής Νομοθέτησης	π.δ. 127/2017, Α' 157 (ΦΕΚ Α' 157/20-10-2017)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
ανάπτυξης και Επιστημονική Έρευνα

Ε.Π.
**ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΣΠΑ

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΣΔΔΑ)

Πειραιώς 211, ΤΚ 177 78, Ταύρος
τηλ: 2131306349 , fax: 2131306479

www.ekdd.gr